

1909

RAIVAAJAN

TYÖVAINIOLTA

Raihaajan Työbainiolta

V.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATION SINSTITUTET
Turun Yliopisto
20500 Turku 50 ☎ 17536

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATION SINSTITUTET
Turun Yliopisto
20500 Turku 50 ☎ 17536

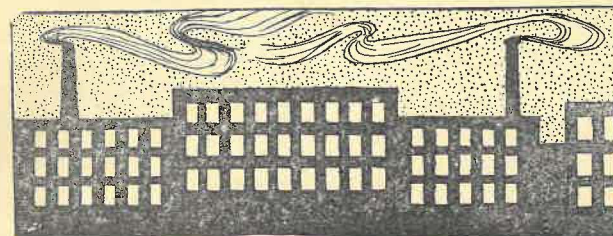
Suomalaisen Sosialistijärjestön Edustajat Edustajakokouksessa Hancockissa, Mich., Elokuulla 1909

RAIVAAJAN TYÖVAINIOLTA

V.

RAIVAAJAN
VUOSIJULKAISU

Sosialidemokratiako vai romahdusoppi

Kumpiko on työväestölle edullisempi: vaatiako "pikkuparannuksia" tai odottaa sitä viimeistä rysäystä?

Joka maan sosialistisessa liikkeessä ilmenee kaksi eriävää suuntaa: toiset tahtovat kunnallisilla vaatimuksilla muuttaa tämän kapitalistisen järjestelmän sosialistiseksi; toiset miltei kokonaan hylkäävät nämä kunnalliset kysymykset ja yksinomaan suuntaavat voimansa koko yhteiskunta järjestelmän kerta kaikkiaan valloittamiseen. Varsinkin täällä Yhdysvalloissa kamppailevat hyvin usein nämä eri menettelytavat ja ompa ilmennyt hieman toisille vihamielisiä tuulahduksiakin, saamatta vielä mitään sanottavampaa aikaan. — Kumpiko näistä edellä mainituista suunnista on työväestölle edullisempi koetan tässä lyhykäisesti selittää.

Raivaajan Kirjapaino,
Fitchburg, Mass.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONINSTITUTET
Turun Yliopisto
20500 Turku 50 ☎ 17536

Jos maailmassa milloinkaan olisi keksitty se viisasten kivi, joka olisi tarumaisella nopeudella luonut sen rikkauden ja yhteiskuntakehityksen, mikä meillä tänäpäivänä on, niin usko "romahdusoppiin" ei olisi ainoastaan oikeutettua, vaan aivan välttämätön. Mutta kun sitä ei ole löydetty — eikä ole löydettävissäkään — niin luulo yhteiskuntaolojen äkkipikaiseen muutokseen toteutuu ainoastaan aivoissa, vaan ei käytännössä. Yhteiskuntatalous, omaisuuden tuotanto ja omistusmuoto on saavuttanut nykyisen muotonsa pitkän ja vitkallisen kehityksen kautta. Maailma ei koskaan ole herännyt kokonaan uuteen yhteiskuntaan, vaan aina aamulla on ollut samallaiset tuotanto- ja omistussuhteet, mikä oli illalla maata mennessä.

Kun kerran historiallinen tosiasia on, että tätä nykyistä yhteiskuntamuotoa ei ole äkkiryynnäköllä saavutettu, niin yksistään jo tämä seikka on kylliksi hyvä todistamaan vääräksi sen ajatuksen, että tämä järjestelmä muutetaan johonkin toiseen ainoastaan yhdellä käden käänteellä. Kyllähän se on innostavaa puhua "repäsevästä vallankumouksesta", mutta se kylmä todellisuus on jälellä! Mitä enemmän siinä on innostusta, sen vähemmän siinä on järkeä joka kestäisi jokapäiväisessä elämässä. Täytyy lähteä joko hiljaa pyrkimään eteenpäin tai jäädä epätoivoisena kärsimään pettymyksiä.

Sosialismi ei ole käytännössä toteutunut vain siksi, että meillä on pantu liian suuri huomio yleisiin presidentin vaaleihin ja tämän ohella on kunnallissosialismi jäänyt agitatsioonissamme miltein ko-

konaan huomaamattomaksi asiaksi. Työläiset eivät jaksa niin helposti sulattaa valtiososialismia, kun kunnallissosialismin "kouraantuntuvia" parannuksia. Heillä on jokapäiväisen elämän huoli ja se se panee hakemaan jokapäiväisiä parannuksia, jotka selittävät syyt hänen elämässään oleviin epäkohtiin. Viime yleisissä vaaleissa saatuja vaalitappioita on koetettu selittää puoleen ja toiseen, osaamatta oikeaa vastausta siihen. Selvin vastaus on: porvareilla oli esitettävänä rikkaampi kunnallinen ohjelma kun sosialisteilla ja työläiset antoivat äänensä porvareille, toivossa joitain pikaisia parannuksia. He tietysti tässä pettyvät, sillä porvareilla ne olivat vaan lupauksia, mutta asian todellista tilaa se ei muuta lainkaan. Toinen ilmiö on kunnallisissa vaaleissa. Aina suuremmissa teollisuuskeskuksissa on ollut kunnallisvaaleissa vähemmän ääniä kuin yleisissä vaaleissa, mutta pienillä paikkakunnilla enemmän. Tämä epäkohta johtuu samoista syistä. Meidän kunnallisohjelmamme on liian laiha herättääkseen teollisuustyöläisissä suurempaa vastakaikua. Kun kurjuuden portaalla oleva proletari ei löydä sosialistipuolueen ohjelmasta tyydytystä, lyötäkse hän epätoivoisena porvariä keksimiin reformeihin, ja me valittelemme ettei kansa "tunne" sosialismia. Se on totta ettei se sitä tunne, mutta tehtäköön se tunnetuksi ja siihen muotoon että siihen on helppo tutustua. Kenelläkään työläisellä ei ole mitään sosialismia vastaan, jos hän on siitä kuulut siinä valossa, että siitä on hänelle hyötyä jo "tässä maailmassa". Usein kuulee väitteen: kyllä-

hän se sosialismi on hyvä, mutta meidän silmämme ei sitä tule näkemään. Tällaiseen epätoivoon on syynä se yksipuolisuus, mitä on noudatettu laatiessa sosialistipuolueen ohjelmaa.

Sosialismi toteutuu ja sen täytyy toteutua joka päivä ja jos se ei sitä tekisi, silloin se olisi aivan vieras kysymys köyhälistölle. Eikä sen toteuttamisessa tarvitsekaan erityistä juhlakulkua valmistaa; hiljaista ja kestävä ponnistusta. Nykyään jo jokaisella kaupungilla ja maalaiskunnalla on jonkunlainen itsehallinto ja määräämisvalta. Ne voivat laatia yleisiä terveys y. m. sääntöjä, miksei ne yhtä hyvin voisi määritellä: työpäivän pituutta; alimman palkan; työväen suojelus-, vanhuuden-, työttömyyden- ja tapaturmavakuutusta; vapaita kouluja, kirjoja ja ravintoa työläisten lapsille; maksuton oikeus ja lääkärin apu; vapaat työvälityslaitokset; asunto ja ravintokysymyset y. m. Kun kerran kaupunkien asukkaiden on rangaistuksen uhalla noudatettava nykyisiäkin säädöksiä, miksei sitten muita, jos vaan ne tulevat laiksi määräytyksi. Nyt ne eivät niitä ole siitä syystä kun työläiset eivät ole tunkeutuneet kaupunkien valtuustoihin ja valtion lainlaatijakuntiin. Tämä kunnallisohjelman täyttäminen antaa kyllin meille voimaa tunkea porvarit pois tieltämme. Tällä toimenpiteellä olisi vielä toinenkin hyöty. Sillä voitaisiin tehdä porvarien reformit aivan voimattomiksi, ja vanholliset ammattiunionit, jotka käyttävät puolueita hyväkseen, olisivat menettäneet merkityksensä, kun sosialistit toteuttaisivat osan heidän vaatimuksistaan. Silloin olisi heidänkin antauduttava

poliittiselle arealle joko sosialistein kanssa hyväksymään työväestöä koskevat parannukset, eli taistella porvarien kanssa niitä vastaan. Molemmissa tapauksissa sosialismi hyötyisi ja luokkarajat selviytyisivät yhä selvemmäksi.

Romahdusopin puolelta on selitetty tällaisten menettelyjen sotkevan köyhälistön luokkakäsitteitä, ja että pikkuparannukset himmentävät sosialismin lopullista päämäärää. Sanovatpa näiden hidastuttavan sosialismin levenemistä. Kuinka paljon noissa väitöksissä on perää selviää pian, kun katselemme nyt saavutettuja voittoja, että antaako ne erityistä oikeutta tuomita kunnallispolitiikkaa. Ja kuinka ne sekoittavat luokkakäsitteitä? Eihän meillä ole mitään pakkoa ruveta porvarien kanssa mihinkään kompromissiin, vaan esiintyä omalla ohjelmalla ja meidän asettamalla ehdokkailla. Mikä on saavutettu, se on sosialismin hiljaista voittokulkua ja se kiihottaa voimia yhä uusiin vaatimuksiin, eikä niin ollen voida todistaa, että se hidastuttaa sosialismin levenemistä.

Lentäköön ne ihmiset sinne sosialistiseen yhteiskuntaan, joilla on kiire. Meillä on aikaa mennä vähän hiljempaa. Ja ovathan ne siellä meille hommailemassa istuimia ja aukasevat ovia sitten kun me sinne tullaan. Kansan suuri enemmistö ei voi riemumarssia seurata; ja niitä vartenhan sosialidemokratia — yhteiskunnallinen kansanvalta — onkin.

Juho W. Meriläinen.

Ilveily järjellä

I.

Ei ole aikaa vaitiolla, kunnioittaa ja oikeaksi tunnustaa järjettömyyksiä, vaikka ne ovatkin maailman maineeseen yhdistettyjä. Parempi on rikkoa tuo siirappirauha kuin suvaitsevaisuudella kunnioittaa "suurien ihmisten" suurta hulluttelua.

Sovinto yleisen kunnioituksen kanssa on vahingollinen edistykselle. Ja puolipakanuus on pahempia esteitä järjen valtaan kulku-vaunujen edessä.

Järjen puolesta taistelijain on vastustettava myöskin puolipakanuuden sisään kätkeytyä uskonnollista ilveilyä ja vastustettava sitä suuremmalla syyllä, mitä julkeammin muodiksi tullut puolipakanuus esiintyy järjen nimessä ja siten koettaa pidättää ihmisiä kokonaan vapautumasta uskosta olemattomiin.

Vallankumouksellisen ja ihmisen parantajan on vastustettava moraalin opetusta. Moraalin opetus ei ole "maailman" eikä yksilön parannuskeino. Moraalin opettaja on hyödyttömin opettaja.

*

Minä vastustan Tolstoin oppia.

En vastusta kaunokirjailija Tolstoita, (kaunokirjallisuuden alalla on kaikki luvallista), vaan "elämänopettaja" ja yhteiskuntakirjailija Tolstoita.

Tolstoin yhteiskunnallista elämää koskevat neuvot ovat järjettömiä, suorastaan ilveilyä järjellä, harhaan johtavia ja työväenluokalle elämänohjeiksi vahingollisia.

Tolstoilaisuus ei vähennä, vaan lisää työväenluokan kärsimyksiä, jos se missä käytännöllistä elämää ohjaamaan pääsee.

II.

Suosittu ja "suuri" on Leo Tolstoi yli koko sivistyneen maailman. Suosio ja tunnustus on ollut melkein jakamaton. Luokkajakoon ja luokkapyrkimyksiin katsomatta on Tolstoi tunnustettu, ylistetty ja ihailtu.

Nykyisessä "sivistyneessä maailmassa" ovat etualalla luokkapyrkimyksistä lähtevät aatteet ja aatteiden edustajat tulevat huomioonotetuiksi vain sen mukaan, minkä luokan aatteita he edustavat ja

kuinka voimakkaasti ja viisaasti (-toisia luokkia sotkevasti) he niitä ajavat. Yksilöllisyys hukkuu luokkakäsitteihin ja samoin "yleinen ihmisyyt". Rehellisesti yksilöllisyyttä tai yleistä ihmisyyttä edustava kirjailija ei tavallisesti pääse maailman maineeseen. Hänen äänensä, vaikka se olisi voimakaskin, hukkuu hyttysen surinana mahtavaan luokkapauhinaan. Nykyisessä maailmassa nousee maineeseen etupäässä luokkataistelija.

Onko Tolstoi luokkataistelija?

Ei.

Tolstoi on luokkataistelijan jyrkkä vastustaja. Hän on "ylösnousseen" yksilön ja siitä johtuneen yleisen "ihmisyyden" edustaja. Hän kieltää palvelevansa aatteillansa luokkaetuja.

Tolstoi näkee omien silmiensä edessä luokkataistelun raaimmassa muodossaan ja täytyy hänen myöntää sen mitä hän näkee ja kuulee, mutta siinä onkin kaikki. Hän pysähtyy luokkataistelun myöntämiseen, hän ei tunnusta taistelua yleensä luonnolliseksi ja historiallista ihmisten keskinäistä taistelua luokkaeduista johtuvaksi.

Sellaiset vähäpätöisyydet, kuin ihmiskunnan historia, sivuuttaa Tolstoi sanomalla ihmisten historiallista elämää erehdykseksi. Ja sellaiset luokkakäsitteet, kuin luokkataistelu, kumoo hän sillä tavallisella pappisväitteellä, että sorto ja riistäminen ovat seurauksia siitä, kun ihmiset, niin sortajat kuin sorrettavatkin, ovat lakanneet tottelemasta jumalan tahtoa ja alkaneet vastustamaan pahaa. Se on sama väite, jonka sivistymätön jätkäpappi sanoo: "Paha

henki on saanut maailmassa vallan." Ja ironisti voisi sanoa: "Jumala nukkuu, perkele valvoo ja elämöipi."

Kukaan pappi ei ole ottanut selittääkseen minä jumalallisen huolimattomuuden tähden perkele pääsi pujahtamaan paratiisiin ja mikä on syynä siihen, että perkele yhä edelleenkin on maailmassa silminnähävästi jumalaa voimakkaampi. Samoin ei Tolstoikaan ole katsonut tarpeelliseksi selittää, minkätähden ihmiset ovat "jumaan tahdon" unoh-taneet, vaikka se selitys olisi ydin ja ratkaisu koko kysymykselle. Mutta sellaiset perusselitykset eivät tietysti kuulu "suurille elämänopettajille" ja ihmiskunnan historian yläpuolella oleville suurviisail-le. Sellainen selitys lyöpi muutamalla riviliään tolstoilaisuuden yhteiskunnalliset kirjoitukset uskonnolliseksi ilveilyksi.

Onhan Tolstoi sentään tavallaan selittänyt. Hän on selittänyt, että ihmiset, suuret kansakunnat ovat hylänneet jumalan tahdon etupäässä sen tähden, kun heillä on huonot hallitukset ja valehtelevat papit. Tolstoi ei viitsi kysyä itseltään eikä toisille-kaan sanoa, mikä on ollut syynä siihen, että ihmisten keskuuteen on huonoja hallitsijoita ja vääruskoisia pappeja syntynyt? Mutta sepä taaskin selittäisi jotain sellaista, joka ei sovi Tolstoin jumalal-liseen anarkismiin. Mutta väite, että viha, sorto ja kurjuus olisivat seurauksia huonosta hallituksesta ja väärentelevästä ja valehtelevästä papeista, ei selitä kerrassaan mitään "pahan" oleellisista syistä.

Huonot hallitukset ja valehtelevat papit ovat vain seurauksia jo vallitsevasta "pahasta".

Vaikka Tolstoi kohottaa itseänsä yläpuolelle luokkataistelua ja kieltää luokkataistelun oleelliset syyt, on hänen oppinsa periaatteessa äärimäisyyteen kehittyntä pikkuporvarillisuutta ja käytännössä se kiertyy hyödyttämään kapitalismia ja vahingoittamaan työväenluokkaa.

Tolstoi sanoo tahtovansa palauttaa ihmiset "luonnolliseen" asemaansa. Ja "luonnollisuus" Tolstoille merkitsee ennenkaikkea **rauhaa**, rauhaa käytännöllisessä elämässä ja rauhaan vaipumista elämän tarkoituksena.

Päästäksensä luonnollisuuteen tarvitsee ihmisten ainoastaan täyttää "isän" (jumalan) tahto, ja se taas täytetään parhaiten siten ettei vastusteta "pahaa", se on Tolstoin opin ydin.

Tolstoi väittää oppilauseittensa olevan yksinkertaisia ja helppoja toteuttaa. Ja kuitenkin ne ovat niin monimutkaisia ja vaikeita ettei Tolstoi itsekään voi niitä toteuttaa. Hän kieltää vastustamasta "pahaa", mutta itse hän ei yritäkään olla "pahaa" vastustamatta. Vai eikö hänen koko kirjallinen toimintansa ole "pahan" vastustamista? Eikö ollut aivan suuremmissa "pahan" vastustamista Tolstoilta se, kun hän kustansi Duhoborit Canadaan venäläistä sortoa pakoon? Samoin ovat suoranaista pahan vastustamista ne monet lähetyskirjeet, joilla Tolstoi on ruoskinut, milloin keisaria ja kuninkaita milloin pienempiä herroja tai työläisiä.

Tolstoi kehottaa "luonnollisuuteen". Mutta tyneen ihmisen ei kannata pyrkiä. Ne "luonnollisuudet", joita sivistynyt ihminen on vielä pakotettu noudattamaan, ovat hänelle esteeksi eikä hyödyksi hänen kauniimmista pyrkimyksissään.

Sivistyneen ihmisen ei pidä pyrkiä luonnollisuuteen, vaan ihmisyyteen.

Ihmisellistä on kaikki mikä on **tervettä** ja **kaunista** ja tuopi ihmiselle **nautintoa**.

Luonnollisuuteen pääsee ihminen pyrkimättäkin, mutta ihmisyyteen hän ei pääse pitämättä **tervettä**, **kaunista** ja **nautintoa** ihanteensa ja ponnistelematta sen saavuttamiseksi.

Luonnollisuus on ainoastaan syy- ja sääntöperäisyyttä, mutta ei määrättyä muotoa ja tapaa.

III.

Mikä on "isän tahto?"

Tolstoi ei tunnusta persoonallista, ihmisestä ulkopuolella olevaa jumalaa.

"Jumala on **meissä**. **Me** olemme Jumalan poikia. **Meissä kaikissa** on osa jumalasta." — "**Elämän järki on jumala**... Kaikki on syntynyt elämään tämän järjen kautta".

Se on, lyhyesti sanoen, Tolstoin käsitys jumalasta.

Tuon käsityksen mukaan me emme oikeastaan olisi tilivelvollisia kenellekään. Meidän tarvitsisi palvella vain itseämme.

Tolstoi ei kuitenkaan sano: kuulkaa omaa ään-
tänne ja palvelkaa itseänne, vaan hän sanoo: —
Kuulkaa jumalan ääntä ja palvelkaa lähimmäisiän-
ne! Ihminen ei voi korkeinta yksilöönneaan saa-
vuttaa ellei hän tee toisiakin yhtä onnelliseksi. Ju-
malanpalveluksen, ollaksensa oikeaa, täytyy olla ih-
misen korkein onni ja ilo ja se on saavutettavissa
ainoastaan lähimmäisiämme palvelemalla, tekemäl-
lä toisille, mitä soisimme itsellemme tehtävän.

Jumalaa meissä on se ominaisuus, joka aina ja
kaikkialle kehottaa meitä hyvään: toisiamme palve-
lemaan. Omatunto, se on jumalan ääni, "isän tah-
don" ilmaisu, jonka kuuleminen ja täyttäminen on
ihmisen elämäntehtävä.

Omantunnon äänen oikeuteen uskoo Tolstoi
niin järkähtämättömästi että sitä, hänen viisaan
maineesta huolimatta, täytyy nimittää uskonnolli-
seksi sairaudeksi. Hän uskoo tuohon kaikkien mo-
ralistien ihmekapineeseen, omantunnon moraalivii-
sariin (Tolstoilla jumalan ääni) niin sokeasti, ettei
mitkään todistukset ole saaneet häntä epäilemään
sen likunutta epätasaiseksi ja kokonaan vastakkai-
seenkin suuntaan meneväksi, kuin mitä hän siitä
otaksuu. Tolstoi ei näy ollenkaan tuntevan sen
lajin omaatuntoa, joka tulee sitä rauhallisemmaksi,
mitä enemmän henkilö tekee "pahaa". Ja sentäh-
den hän voipi yhä uudelleen tuoda hyvinkin järke-
vänä väitteen, että "jumalan ääni" (omatunto)
aina sanoo mikä on oikeaa.

Omantunnon oikeuteen luottaminen on yksi
peruserhdys.

Omantunnon voipi hoitaa aivan yhtä hyvin kuin
viikensä tai tukkansa, ja vielä paremmin sanoen:
omantunnon voipi virittää soimaan missä äänlajissa
tahansa aivan kuin viulun kielen.

Uskoessaan "välittömään ilmoitukseen", oman-
tunnon äänen oikeuteen, Tolstoin selittäessään "ih-
misten pahuutta", täytyy turvautua siihen taval-
liseen pappien väitteeseen, että ihmiset kuulevat
enemmän "pahan" kuin "hyvän" ääntä. Seuraa-
va lainaus osottaa jotakuinkin oikein Tolstoin käsi-
tyksen.

— "Todellinen valo on aina ollut maailmassa, ja
se valaisee jokaista maailmaan syntyvää ihmistä.
Se oli maailmassa ja maailma oli olemassa vaan siitä
syystä, että siinä oli järjen valo. Mutta maailma ei
huolinut siitä." (Leo Tolstoi, Evankeliumi, sivu6).

Tolstoi ei halua käsittää että on olemassa koko-
naisia kansaluokkia, joiden "omatunto" pitää ja
sen **täytyy** pitää hyvänä sitä, mikä toiselle luokalle
on "pahaa". Senpätähden Tolstoilla ei ole maail-
man parantamiseksi muita keinoja kuin kristukse-
laisia moraalisaarvoja. Sentähden hänen kiivaim-
matkin tuomionsa loppuvat aina samaan siirappi-
maiseen loppukertaukseen, jossa sanotaan, että riis-
täjien ja kiduttajien on kuunneltava "jumalan ään-
tä". Sentähden hänen Venäjän hirmuhallitusta
niinkin kovasti tuomitseva kirjansa kuin: "En voi
vaieta" loppuu tuolla saamattomuuden tunnustuk-
sella, joka kuuluu:

— "Niin, ajatelkaa, te kaikki osanottajat mur-
hiin, ylhäisimmästä alhaisimpaan, ajatelkaa, mitä

te olette, ja lakatkaa toimimasta siten kuin toimitte. Lakatkaa, — ei teidän itsenne tähden, teidän oman persoonallisuutenne tähden, jotta ne lakkaisivat teitä tuomitsemasta, vaan sielunne tähden, joka, miten te koettaneetkin sitä vaientaa, yhä elää teissä.”

Tolstoi siis uskoo että ryöstävä ja murhaava luokka todellakin kärsii omantunnon tuskia. Heissä muka elää jumala, vaikka he kuinka sitä koettaisivat “vaintaa”. Omatunto kyllä sanoo heille, että he tekevät väärin, mutta he eivät viitsi sitä kuunnella, tekevät vain väärin vastoin omantuntonsa soimauksia.

Uskonnollisessa lammasmaisuudessaan Tolstoi ei ota uskoakseen, että on olemassa sellainen luokka, joka voipi ryöstää, kiduttaa ja murhata ilman pienintäkään omantunnon vaivaa, vieläpä vaati tekonsa oikeuden töinä tunnustettaviksi.

Tuollainen tolstoilainen tulos saavutetaan siten, että hylätään historiallisesti kehittynyt luokkajakoinen yhteiskunta ja luokka-asetat ihmislunnon kehittäjänä ja otetaan ajattelun lähtökohtaksi mystillinen “Elämän järki” (jumala), jonka sitte annetaan synnyttää historiallisesti olematon “luonnollinen ihminen”. Ja juuri niin Tolstoi tekee. Hän antaa palttua historiallisesti kehittyneille yhteiskunnille, luokkajaolle ja ihmisen yhteiskunta-asetalle. Hänelle ovat keisarit ja pyövelit, kenraalit ja sotamiehet, kapitalistit ja työmiehet vain yksilöitä, ihmisiä ja “saman isän” lapsia. Ja sentähden voipi hän uskoa ja uskottaa toisillekin, että kaikilla on olemassa omatunto, joka sanoo “isän tahdon” kai-

kille samalla tavalla. Sanomalla koko ihmiskunnan historian erehdykseksi sivuuttaa hän sellaiset vähäpätöisyydet kuin: luokkaetu, kunnianhimo, luokkien ja yksilöiden taistelu vallasta, leivästä ja lemmestä, jotka ovat historiallisen ihmisluonteen kehittäjät.

Tutkija ja ajattelija, ken ei halua tulla ainoastaan mahdollisimman lujaksi uskossa, vaan edistyä tietämisessä, hänen täytyy ottaa ihmiset heidän luokka- ja yhteiskunta-asetiensa mukaan, ottaa heidät ensin keisareina ja pyöveleinä, kapitalisteina ja työläisinä j. n. määrättyjen luokka- ja yhteiskunta-asetatapojen ja kasvatuksen tuloksina ja vasta viimeisessä sijassa ihmisinä yleensä. Todellisen maailman parantajan on tarpeellista tietää se historiallinen tosiasia, että papin omatunto on kokonaan toisenlainen kuin aatelismiehen, aatelisen toisenlainen kuin porvarin ja porvarin omatunto toisenlainen kuin proletarin. Taikka kristilliset sanovat: “jumalan ääni” puhuu kullekin luokalle eri kielellä, luokkaedun kielellä.

Tolstoin puolipanteistinen filosofeeraus “Elämän järjestä” jumala ei ole muuta kuin kaapua muuttaneen teologian yritys pelastaa kristinusko sitä kumoavien tieteiden ja vapaan ajattelun käsistä.

Tolstoin uskonnollinen filosofia on kömpelöä johdonmukaiseksi järkeilyksi. Hänen mahtikäsitteensä on: — “Elämän järki” on jumala. Kaikki on syntynyt elämään tämän järjen kautta” — ja — “se valaisee jokaista maailmaan syntyvää ihmistä.”

Wojciech Kossekin maalaus. 'LAPSUSVUOSIITANTTI',
Aivan tavallinen katekuta Venäjän kaupungeissa.

Näissä väitelauseissa siis tahdotaan sanoa, että jumala on olioihin yhdistynyt järki ja että tämä "järki" on aina ollut ja on itsetietoinen ja sanoo selvästi jokaiselle tahtonsa.

Mutta aineeseen yhdistynyt ja samalla itsetietoinen jumala eivät oikeen sovi yhteen. Sillä **alkuperäinen järki ei ole koskaan ilmaantunut itsetietoisena**". Alkuperäinen "Elämän järki" (materiaalitein kielellä: voima) on sokea, itsetiedoton, lapsen lailla joka puolelle vaikuttava voima. Itsetietoisuus syntyy vain kokemusten mukaan ja on suhteellinen kokemusten määrää.

Jos siis lähtee ajatuksesta, että "Elämän järki" (-tolstoilaisuuden jumala) on yhdistynyt olioihin, on johdonmukaisempaa kieltää "Elämän järjen" alkuperäinen itsetietoisuus ja yhtyä stoikalaiseen ja uusplatonilaiseen (myöskin hegeliläiseen) panteismiin, joka opettaa maailman kanssa yhtyneen jumalan "maailman sielun" kehittyvän maailman (aineen muunnosten) kehityksen mukaan.

Panteismin kehittyvä jumala kannattaa vapaaajattelijankin ottaa huomioon filosofisena käsitteenä ja uskonnollisen ihmiskunnan henkisen kehityksen historiallisena symbolina. Mutta aina valaiseva "Elämän järki", alusta loppuun itsetietoinen "isä", on käsite, jota ei enää Tolstoin yllytyksestä maksa ottaa vakavalta kannalta. Se on sama kummitus, jota papit ovat selittäneet yhtä tajuttomasti kuin Tolstoikin.

Mitään "isää", joka milloinkaan olisi tahtonsa selvästi sanonut, ei ole olemassa, ja sentähden ope-

tukset "selvästä isän tahdosta" ovat vain uskonnollista hourailua.

IV.

"Älkää vastustako pahaa."

On moraaliohje, jota voipi nimittää järjettömyyksien otsikoksi, jonka alla kaikki on epäjohdonmukaista ja järjetöntä.

"Älkää vastustako pahaa" ja "mitä soisit toisien tekevän sinulle, se tee sinäkin heille." Ne ovat Tolstoin selityslauseet siitä, mitenkä jumalan tahto on täytettävä.

Mutta voiko kukaan olla vastustamatta sitä, mikä tuntuu hänestä pahalta?

Ei.

Jokainen ihminen vastustaa sanoilla ja töillä kaikkea mikä hänestä on "pahaa". Ja mitä erittäinkin kynällä "pahan" vastustamiseen tulee, siitä ovat osattomia ainoastaan kirjoitustaidottomat ja mykät. Tolstoi itse on siinä suhteessa suurimpia rikkollisia. Onhan Tolstoin jokainen kirja ja artikkeli tähdätty "pahaa" vastaan. Onhan koko tolstoilaisuus ikäänkuin jonkun itselleenkin käsittämättömän paheen verkkoon sotkeutunut ylimyshämähäkki, jonka kilpeen on kirjoitettu: "Älkää vastustako pahaa!" Mutta joka siitä huolimatta joka päivä saa parin uusia silmiä nähdäksensä yhä enemmän "pahaa" ja tusinan uusia jalkoja, yhä kovemmin potkiaksensa vastaan "pahaa", jota se ei tunnusta vastustavansa.

Selittämättä on selvää, että Tolstoi on hartaimpia "pahan" vastustajia, mitä ihmiskunta tuntee. Ja kuitenkin hän kieltää vastustavansa "pahaa". Siinä on yksi "jumalan suurille lapsille" ominainen ristiriita. Eikä se selviä silläkään vaikka Tolstoi ja hänen opetuslapsensa selittävät, että "pahan" **pahalla** vastustaminen vain on kiellettyä. **Sillä vastustus on aina "pahaa" sille, jota se kohtaa.**

Jotkut Tolstoin ihailijat ovat yrittäneet selittää, että Tolstoi oikeastaan tarkoittaa sitä, että "pahan" vastustamiseksi ei kannata erityisesti ponnistella, että "pahalta" säilyy sitä paremmin mitä vähemmän ajattelee ja toimii "pahan" väkivaltaiseksi vastustamiseksi, ja että elämä itse, erittäinkin tolstoilaisuuden ihanne-anarkistinen agrarielämä, ohjaa ihmiset oikeaan sitä paremmin mitä vähemmän he kiinnittävät huomiotaan koko hyvää ja paha kysymykseen.

Mutta tuollainen tulkitseminen on tolstoilaisuuden väärentämistä. Tolstoi itse ei ole "antaa mennä" opin kannattaja. Hän ei tarkoita sitä että "paha" on vain pienempi määrä "hyvää", samoin kuin kylmä on pienempi määrä lämpöä, ja että sentähden "pahan" poistamiseksi ei kannata ponnistella.

Jos Tolstoi olisi sillä kannalla, epäilemättä hänen olisi sitä vastaavalla tavalla sanonut. Siinä tapauksessa hän sanoisi: ei kannata vastustaa pahaa, ja hänen oppinsa pääjuuri siirtyisi "hyvä" ja "paha" käsitteiden suhteellisuuden selvittelyyn ja hän yhtyisi käytännöllisempien anarkistien väitteeseen

jatkuvan taistelun jalostavasta vainosta. Mutta taisteluhan on Tolstoille kauhistus. Tolstoilaisuus on rauhaan vetäytymisen liikettä.

Tolstoi siis todella tarkoittaa, että pahetta on vastustettava. Mutta Tolstoin opettama vastustuksen muoto on vain niin järjetön, että se viepi päinvastaiseen tuokseen, kun mitä on tarkoitettu. Tolstoi neuvoo vastustamaan "pahaa" "hyvällä" ja se on "huonnollisuuteen" pyrkivältä Tolstoilta luonnoton neuvo.

Jos on olemassa esim. sellaista pahaa kuin murhaaminen, niin sitä vastaan ei auta mikään hyvyys, sen hävittävä vastamyrry ei ole "hyvä" vaan yhtä painokas "paha".

Neuvoa esimerkiksi Venäjän kansaa vastustamaan Venäjän virallista pahaa hyvällä on samaa kuin sanoisi: lukekaa keisarin murhamanifestia vastaan joku raamatunlause tai "yleensä moraali-ohje" ja varustautukaa hallituksen tykkejä ja kuularuis-kuja vastaan pehmeillä pumpulipalloilla.

Kun Tolstoi ei hyväksy mitään parlamentaris-
mia, sen vähemmän voimaperäisempiä taistelukeinoja, jääpi yhteiskunnallisen paheen ainiaaksi käytännölliseksi vastustuskeinoksi jumalisuudella täytetty passiivisuus. Siis neuvo joka Venäjällä kuuluisi näin: Jegor Paulovitsh, älä vastusta hallituksen asetuksia, manifesteja ja nagaikkoja, mutta älä tottelekaan niitä.

Pitäisikö tuokin neuvo tunnustaa järjelliseksi?

Passiivisuus yleensä ei auta yhtään mitään sel-
laisessa valtiossa. kuten Venäjällä, hallituksen vas-

tustajia tuomitsevat etupäässä sota-oikeudet ja joissa ruumiillinen rangaistus, pieksäminen ja räikkääminen ovat yleisesti vallalla. Passiivisen vastustuksen tehtävänä on vaikeuttaa ja hidastuttaa sortotoimenpiteiden täytäntöön panoa ja siten osottaa sortajille, että heidän on mahdoton toimia vastoin kansan tahtoa. Mutta siinä tehtävässä voidaan onnistua ainoastaan valtioissa, joissa persoonallinen koskemattomuus on taattu ja joissa tutkiminen ja tuominen tapahtuu siviilioikeus-järjestyksessä. Missä on sota-oikeus tuomarina ja kasakka pyövelinä siellä ei passiivisella vastarinnalla voiteta muuta kuin lisää selkäsaunoja ja verilöylyjä.

Tolstoin neuvomalla tavalla passiiviseksi ei kuitenkaan mikään kansa voi tullakaan, tulematta ensin määrättyyn asteeseen asti hermosairaaksi, kuten esimerkiksi duhoborit. Mutta jos joku kansa sellaiseksi tulee, voipi sitä kansaa hallita muutamat roistot muutamilla ruoskilla.

Tolstoi moittii vallankumouksellista työväestöä väkivaltaisten "pahan" vastustuskeinojen käyttämisestä ja jylisee heille yhä uudelleen tuota henkisen sairauden moraali-ohjetta: "Älkää vastustako pahaa!" Uskollaan hyvän ja pahan "välittämättömästä ilmoituksesta" ihmiselle Tolstoi sivuuttaa sen tosiasiain, että "pahan" vastustamisen muoto ei riipu sen vastustajan luoteen oleellisista ominaisuuksista, vaan **hyökkääjän hyökkäystavasta**. Hyökkääjä saapi rehellisimmän ja lammasmaisimmankin vastustajan verenhimoiseksi raatelijaksi käyttämällä kavalaa (esim. hallituksen provokatsioni) ja veristä

hyökkäystapaa. Vastustustapa on senmukainen millä tavalla hyökkäys vastustajan persoonaan vaikuttaa. Ihmisen "luonnollinen" vaisto (-Tolstoille jumalan ääni) ei sano: "mitä soisitte toisten itsellenne tekevän, se tee sinäkin heille", vaan se sanoo: niinkuin he sinulle ovat tehneet, tee sinäkin heille

Tolstoilla on sellainen vakaumus, että hän antaisi ennen itsensä kuristaa kuin rupeaisi "pahaa" vastustamaan sitä vastaavilla keinoilla, niin se ei todista mitään siitä, että tuollainen moraaliohje olisi oikea ja "luonnollinen". Sillä sama resepti ei voi kaikkia auttaa. Se mikä Tolstoille on "tosionnea" ja "elämää", voipi toisille olla kärsimystä ja kuolemaa. Tolstoita tosiaankin voipi yksistään marttyyrin maine mielyttää siihen määrin, että hän antaisi ilman vastustelematta itsensä tappaa, jos se tapahtuisi virallisesti. Sanoohan hän kirjotuksessaan "En voi vaieta".

"Sentähden kirjotan tämän ja koetan kaikin voimin levittää kirjotustani sekä Venäjälle että sen ulkopuolelle saavuttaakseni toisen kahdesta: joko sen, että nämät epäinhimilliset teot loppuvat tai sen, että minun yhteyteni niihin katkeaa siten, että minut joko syöstään vankeuteen, missä minä selvästi tuntisin, etteivät nämät julmuudet tapahdu minun tähteni tai myöskin, mikä olisi kaikkein parasta — jotain niin hyvää, etten edes uskalla uneksia sellaista onnea — saan säkkipaidan pääni ympäri kuten nuo kaksikymmentä tai kaksitoista talonpoikaa, ja että koroke temmataan altani niin, että minä pai-

nollani vedän rasvatun hirttonuoran kireälle vanhan kaulani ympärille".

Tolstoi siis pitää hallituksen puolelta suurena hyvänä työnä ja kunnianosoituksena itseänsä kohtaan, jos Venäjän hallitus hirttäisi hänet.

Mutta jos hän luulee, että todella sortoa kärsinyt venäläinen voipi, jos tahtoo, ottaa asian samalta kannalta, on se hänelle yksi uskovaisen ihmisen tavallisia erehdyksiä. Syy miksikä venäläinen työmies ei ymmärrä järjelliseksi Tolstoin viisauden syvyyttä pahan vastustamattomuudesta on se, että hänellä on aivan vastakkainen käsitys elämänonnesta, ja vastakkaiseksi sen on tehnyt erilainen elämä.

Tolstoi on elämästä kyllästymiseen asti nauttinut ja siitä kyllästymisestä, uskonnolliseksi tullut elämän nautintojen halveksija. Hänen ei ole koskaan tarvinnut todella olla epätoivossa siitä millä elän ja elätän perheeni tämän päivän, huomisesta puhumattakaan, eikä huolehtia lastensa tulevaisuudesta. Hänellä on ollut kaikkia enemmän kuin tarpeeksi. Venäläinen työmies sen sijaan ei ole milloinkaan nauttinut tarpeekseen. Hänellä on elämänhalu kokonaan jälellä, mutta hänellä ei ole elämän oikeuksia joidenka avulla hän voisi elämänhalunsa tyydyttää. Rauha nälässä ja kurjuudessa on hänelle kamalampi hallituksen hirttolavaa ja sentähden kapinoi hän hallitusta vastaan vaikka henkensä uhalla. Marttyyrikruununkin hän miellellään vaihtaisi yhden päivän elämänonneen ja sentähden hän ei ole halukas Tolstoin opetuksen mukaan vastustamatta käydä kuolemaan. Hän sitäpaitsi tietää, että

marttyyrikruunua hän ei saa, vaikka ei vastustasi-kaan "pahaa". Maailma ei sano hänestä halaistua sanaa — lukeehan vain jokapäiväisenä sanomalehtiutisena, että hän ja kymmeniä tovereitansa hirtettiin tai ammuttiin Venäjällä. Hän tietää, että hän on saanut elää kuin koira ja kuolee kuin koira, jos ei taistelussa voita. Hän tietää ettei hän ole kreivi ja porvarillista maailmaa vahingoittamattomilla kirjoituksillaan maailman maineen saavuttanut kirjailija, jonka tappamisesta osa maailmaa voipi nostaa metelin, puhumattakaan marttyrin maineesta, jonka hänelle olisivat valmiit antamaan melkein omat murhaajansakin, vaan että hän on täydellinen vallankumouksellinen työmies, jonka hirttämisestä ei puhuta senjälkeen kuin poliisiraportti siitä on viimeksi maininnut. Hallituksen hirttonuora ei ole hänelle historiallisen kunniakehän väline ja siksi hän ei johdu ajattelemaankaan olla vastustamatta sen kaulaansa asettamista. Hän ajattelee: Ah jos voisin ja ehtisin lyödä vihollisen kuoli-jaaksi tai ainakin voimattomaksi ennen kuin se minut kuristaa.

Tolstoi surkuttelee työläisten kärsimyksiä ja pauhaa parannusta sortajille, mutta poikkeustapauksessa ei hän anna työläisille sellaista neuvoa, joka heidän asemaansa vähääkään helpottaisi. Kirjassaan "Työväen kysymyksestä" antaa hän patenttineuvonsa työläisille ja vakuuttaa sen varmasti aut-tavan. Neuvo kuuluu:

— "Työmiesten täytyy itse vapauttaa itsensä, jolloin hallitukset ja rikkaat lakkaavat heitä riis-

tämästä. Syöpäläinen menestyy ainoastaan likai- sessa ruumiissa ja elättää itseensä vieraassa ruu- miissa niin kauan kuin ruumis ei ole puhdas. Sen- tähden löytyy ainoastaan yksi keino työläisten va- pautumiseksi heidän kärsimyksistään ja se on itse- puhdistus. Mutta itsepuhdistukseen on välttämä- töntä, että vapaudutaan jumaluusopillisista, valtioli- sista ja tieteellisistä taikauskoista, uskotaan juma- laan ja hänen käskyihinsä. Se on vapautumisen ai- noa tie." (Leo Tolstoi "Työväen kysymyksestä". Suomentanut Sulo Vuolijoki. Sivü 23).

Mikä ihmeellinen viisaus! Työväen luokka va- pautuakseen ei tarvitse muuta kuin uskoa ja taas uskoa. Koko vapautumisen salaisuus on siinä, että osaa hylätä sellaiset humbuukit kuin valtiolliset ja tieteelliset tiedot ja mielipiteet ja **uskoa**. Tämä työ- väenluokka, joka vasta ensikertaa ihmiskunnan his- toriassa luokkana yrittää ja on jo osittain päässyt- kin korkeammalle sivistysasteelle, pitäisi saada pala- utetuksi kristukselaiseen typeryyteen. Työväenluo- kan pitäisi Tolstoin mukaan, vaihtaa vähät tieteel- liset kirjansa kymmeneen käskyihin, Marx ja Dar- vin löpötyksiin "isän" tahdosta ja voimasta olla vastustamatta "pahaa".

Sensijaan kun käytännöllinen elämä osoittaa, että työväenluokka saapi oikeuksia vain taistele- malla, neuvoo Tolstoi niitä hankkimaan uskonnolla. Totta tosiaan työväenluokalla on muutakin tehtä- vää kuin tuikia tolstoilaisia järjettömyyksiä.

Mihinkä perustuu Tolstoin maailman maine?

Tolstoin elämänohjeet käytäntöön otettuina eivät johda ihmiskuntaa korkeampaan sivistykseen ja onneen, vaan uskonnolliseen hulluuteen ja kovatoiseen köyhään talouteen. Se pitäisi olla ilmeistä jokaiselle Tolstoin elämänohjeiden lukijalle. Ja kuitenkin "sivistynyt maailma" on tunnustanut Tolstoin "suureksi ajattelijaksi".

Näyttää tosiaan siltä kuin järjettömyys ja suuruus olisivat sama asia.

Mistä johtuu tämä ristiriita että järjettömyys on myöskin suruutta?

Mystika on vieläkin ihmiskunnan lempiaineita ja jokainen ken osaa sitä taitavasti käsitellä voi vielä nykyäänkin saada "sivistyneeltä maailmalta" suuruuden tunnustuksen.

"Sivistynyt maailma" ei enää käytännöllisessä elämässä välitä sellaisesta hölynpölystä kuin "isän tahto" ja "Kristuksen oppi". Ihmisillä on todellakin **luonnollinen** taipumus kulkea rikkaaseen kansantalouteen ja sen suomaan sivistykseen. Järkevä vaisto sanovat heille, että on mahdoton toteuttaa samalla kertaa rikas kansantalous ja korkea kulttuuri ja salaperäinen "isän tahto". Vieläpä osa ihmisiä tietää että juttu "isän tahdosta" on perintöä itsetiedottomuuden ajoilta, että se on ihmisessä tartunnaisuus **ei taipumus**. Sentähden ihmiset käytännössä yhä enemmän hylkäävät "isän tahdon" ja

valitsevat taloudellisen rikkauden ja korkean sivistyksen elämän pyrkimystensä päämääräksi.

Mutta tunnustuksen kanssa on aivan toisin. Elämän mielivaltaista muuttumista kohtaavat käytännölliset esteet, mutta tunnustaa voidaan mitä tahansa.

Tämä "sivistynyt maailma" on heikosti pappien ja uskonnollisten moralistien kasvattama. Jumalan ja Perkeleen, taivaan ja helvetin kuvat liikkuvat vielä perintönä ihmisten verisoluissa. Ja siitä osaksi johtuu, että "sivistynyt maailma" vielä suulansa tunnustaa oikeaksi ja järkeväksi kun joku voimakkaampi moralisti lyö sille uudessa muodossa esiin pappien käsissä maineensa menettäneet taikakalut. Tämä "sivistynyt maailma" kuullessaan vaikuuttavasti puhuttavan jumalasta, hyvästä ja pahasta ei voi, uskonnollisen myrkytyksen tähden veressään, olla ajattelematta: — Mutta jos sittekin on Perkele ja helveti!?

Tolstoi ei puhu Perkeleestä ja helvetistä. Mutta uskonnollinen myrkytys ihmisten veressä tekee sen, että lukijat lukiessaan jumalasta ja hänen tahdostaan ajattelevat myös vastakohtaan. **Ihmiset eivät kykene ajattelemaan minkäänlaista jumalaa ilman jonkunlaista Perkelettä.**

Uskonnolla siis voidaan vielä jonkunverran ihmisiä pelotella ja se on yksi syy minkätähden Tolstoin järjettömyydet ovat saaneet laajan kannatuksen. Onhan Tolstoi käyttänyt niitä aseita, joiden edessä vielä enemmistö pukeutuu säkkiin ja tekee valeparannuksia. "Jumalan käskyt" ja "Kristuksen op-

pi”, nehän ne ovat ne salaperäiset hirviöt, joita taidokkaasti heilutellen Tolstoi on “sivistyneelle maailmalle” jylissyt kuin Jehova Sinailta.

“Maailman maineen” saavuttamisen tavallisia ehtoja ovat ensiksi: opinaloja ja käsitteitä mullistava luonne, käytännöllinen mahdollisuus ja vastustuksen laajuus, toiseksi: opin käytännöllinen mahdollisuus, vastustuksen laajuus ja opissa esitetty tai piilevä käytännöllinen hyöty vallassaoleville luokille.

Tolstoin oppi ei mullista olevia oloja miksikään. Millään sellaisella opilla, joka neuvoa ihmistä etsimään elämänonnea sisäiseen minäänsä kääntymällä ei ole kumoavaa voimaa. Kaikkien todella kumoavien oppien tunnusmerkki on se, että **ne kääntyvät ulkomaailmaan aineellisiin voimiin** ja koettavat niissä löytää tunnettavan pahan syyt ja toivottavien parannuksien ehdot.

Tolstoin oppi ei voi muuttaa oloja koska se ei voi tulla yleisemmin käytäntöön ja yleisemmin käytäntöön ei se taas voi tulla, koska se ei ole jatkoa sivistyneiden maiden entiseen kehitykseen, vaan olisi tolstoilaisuuden hyväksyminen itsetietoista kehityksen taaksepäin kääntämistä, jota ei mikään kansa tee muuten kuin sivistykseen väsyttyänsä, kulluttuansa kansallisen elinvoimansa elämänautintoisista. Mutta sillä asteella ei vielä ole yksikään “sivistyneen maailman” kansoista.

Tolstoin “maailman maine” ei siis perustu siihen, että hänen oppinsa olisi “oloja mullistava”, vaan siihen, että sitä on pappien puolelta kiivaasti

vastustettu, että se on käytännöllisesti mahdoton ja että siihen sisältyy käytännöllinen hyöty vallassaoleville luokille.

Sanomalehdet ja aikakauskirjat kertaavat julkaisun Tolstoin ajatuksen, minkä vain käytettävään saavat, eivätkä huomautta, että ne elämänohjeina ovat järjettömiä. Porvarillinen sanomalehdistö ei kuitenkaan levitä tolstoilaisuutta ja ylistä Tolstoita sentähden että käytännöllinen, vaikuttava porvaristo todella olisi innoistunut tolstoilaisuuteen ja uskoisi Tolstoin “isän tahtoa” täyttävän agraariyhdistyksen mahdolliseksi, eikä se tee sitä edes epä-tietoisena siitä mitä tolstoilaisuus on, vaan tieteen ja tahtoen määrättyä tarkoitusta varten.

Porvaristo ymmärtää hyvin oman tuomionsa niissä moraalisaarnoissa, joita Tolstoi yhä uudelleen laskettelee ihmisille, jotka eivät tottele jumalan käskyä ja palvele lähimmäistään, mutta he myöskin ymmärtävät kuinka vähän se käytännössä merkitsee kun jumalan käskyä täytetään pahaa vastustamatta. Käytännöllisellä järjellä varustettu porvari tietää, että alhaisella sivistysasteella olevat, mutta vaistomaisesti vallankumoukseen pyrkivät työläislaumat, voivat uskoa järjelliseksi sellaisetkin neuvot kuin Tolstoin elämänohjeet. Kun he lukevat Tolstoita ja ottavat todesta sellaiset ohjeet kuin “älkäätkä vastustako pahaa”, laimenee heidän vallankumousintonsa joksikin aikaa. Ja se merkitsee paljon porvareille, joiden elämäntehtävänä on tämänpäiväinen riistäminen.

Proletaarivallankumouksen partaalla oleva Europa sykähtää ilosta ja kiittää sallimusta joka kerta kuin ilmestyy sellainen elämänopettaja kuin Tolstoi, sillä porvareille on rakas jokainen hetki, jonka vallankumous myöhästyy. Tolstoin saarnat "isän tahdosta" ja sen täyttämistä ovasta ovat porvareille lohduttavaa palsamia niihin haavoihin joita vallankumouksellinen köyhälistö on lyönyt.

Porvarillinen sanomalehdistö ajaa samalla epäsuorasti omaa asiaansa kun se ylistää Tolstoita ja levittää hänen aatteitaan. Porvarimme tietävät, että ihmiset eivät voi tulla niin tolstoilaisiksi etteivät rahan edestä rupeaisi pyöveliksi ja poliisiksi ja kapitalistien palvelijaksi, josta Tolstoi heitä kieltää, mutta nöyremmiksi niissä toimissansa he kyllä voivat tulla lukemalla Tolstoin neuvoja.

Tolstoin vastustus pappien puolelta on ollut kiihkas ja laaja ja siis kohottanut Tolstoin opin arvoa. Papit, jotka luontaisen typeryytensä tähden ovat kaikessa lyhytnäköiset, ovat tehneet Tolstoista jumalankieltäjän ja itsensä vastustajan, vaikka on selvää, että Tolstoi on uskovaisten voimakas asianajaja, materialismin maallista viisautta vastaan.

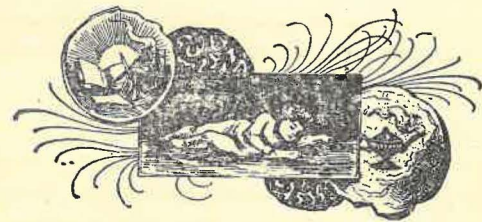
Kun papit nostivat metelin, että Tolstoi on pakana, merkitsi se että uskonnon kahleista parhaallaan irti rimpuileva "sivistynyt maailma" oli utelias tietämään, mitä tuolla kreivillisellä pakanalla on sanottavaa. Kun Tolstoi julisti papit typeriksi valehtelijoiksi, ahmi maailma tuon leikki-vapaa-ajattelijan ajatuksia vapaina ajatuksina, eikä huomannut

että ero pappien ja Tolstoin välillä on itse asiassa kovin pieni.

Huomata voipi, että Tolstoi pitää saamaansa "maailman" tunnustusta yhtenä todistuksena siitä, että todellakin kaikissa ihmisissä elää sama jumala, omantunnon ääni puhuu samaa kaikille.

Tuo "maailman" tunnustus ei kuitenkaan ole todistus "maailman" omastatunnosta, vaan on se todistus siitä ristiriidasta, mikä on käytännöllisen elämän ja henkisen opetuksen välillä. Käytännöllisessä elämässä tulevat ihmiset yhä jyrkemmiksi "uskon olemattomiin" hylkääjiksi, mutta tunnustuksessaan he vielä ovat vanhalla kannalla kaua aikaa sen jälkeen kuin he ovat tehneet täydellisen pesäeron kaikkien jumalien kanssa.

M. Hahl.

Kuinka paljon on naineita naisia yhdysvalloissa, jotka itse tekevät työtä elääkseen

Yhdysvaltain vuoden 1900 väenlaskutilaston (census) mukaan sinä vuonna yli 800,000 lesken täytyi itse hankkia leipänsä. — Todellisuuden mukaan nousi summa tietysti paljon suuremmaksi. Heiti voi nostaa kysymyksen: mihin ovat joutuneet tuon suunnattoman leskijoukon miehet? Mihin heidän lapsensa ja useassa tapauksessa — kotinsa? — Siitä ei hallituksen tilasto erityisesti tee selkoa. Siellä löytyy jonkunverran tilastoa kuinka monta tuhatta työmiestä on kuollut tapaturmaisesti, kaivoksissa, rautateillä, tehtaissa, myllyissä y. m. nykyisen järjestelmän teurastuslaitoksissa. Luonnol-

lisesti kaikkien uhrien lukumäärä on niissä tilastoissa pienennetty niin paljon kun se suinkin on ollut mahdollista. Jos olisimme tilaisuudessa puhuttelemaan jokaista tuossa tavattomassa leskiarmeijassa, niin olisi se hirvittävä kertomus, kauhistava kuva nykyisestä riistojärjestelmästä. Se olisi jatkuva sarja kertomuksia — todellisia kertomuksia — uhreista, joita tämä kapitalistinen yksityisvoittoa tavoitteleva järjestelmä joka vuosi vaatii.

Ajatelkaa! — Yli kahdeksansataa tuhatta leskeä tekee työtä elääkseensä ja elättääkseensä lapsensa, tai toisin sanoen, yli kahdeksansataa tuhatta perheen isää, aviomiestä on teurastettu Yhdysvaltain virallisenkin tilaston mukaan! Missä teurastettu? Tietysti teollisuuslaitoksissa, nehan ovat nykyajan suurimmat ihmisteurastomot. Heidän vaimonsa ja lapsensa sitten pakoitetaan astumaan heidän tilalleen, nääntymään ja murskaantumaan.

Mutta meidän täytyy jättää suunnaton leskiarmeija raatamaan kurjaa leipäänsä lastensa kanssa, saman teollisuuslaitoksen lukemattomissa haaroissa, samassa "myllyssä", jossa heidän miehensä, lastensa isät, vaipuivat kuolemaan, useammat ehkä parhaassa miehuuden ijässä, juuri elämän keväessä, heti kun olivat ehtineet kodin perustaa, heti kun oma poika tai tyttö äidin kanssa parhaiden isän apua tarvisivat; juuri silloin "teollisuus", nykykainen riistojärjestelmään perustuva teollisuus vaatii uhrinsa. Mitä on teollisuus-porvareille työmiehen henki? Mitä työmiehen vaimo, lapset ja koti? —

Ei mitään muuta kuin korkeintaan "raaka-ainetta", halpaa raaka-ainetta, jota aina on saatavissa ja joka ei heille maksa mitään.

Katsotaanpa seuraava naisjoukkoa: "Naimisissa olevia yli 700,000 työssä"

Missä luulette heidän miehensä olevan? — Varmaankin löydämme heidät työttömien onnettomassa kulkuriarmeijassa. Jos joku heistä on nälkäpalkalla työssä perheensä elatuksen avuksi, se on jo hyvin. — Sitähän todistaa se seikka, että heidän vaimonsa saavat raataa kurjissa tehtaissa ja likaisissa "hikipajoissa." Missä ovat tämän joukon lapset?

Ehkä joku ajattelee, että he ovat kouluissa ja leikkikentillä, sillä Amerikassahan on koulupakko. Jopahan! Paremmin voisimme hyväksyä jos sanotaisiin olevaksi työpakko — ainakiin lapsiin nähden, sillä kaikkien, ainakin näiden kahden edellisen naisjoukon lapset löytyvät samoista tehtaista ja myllyistä, joissa heidän isänsä ennen raatoivat ja joissa heidän äitinsä, heidän kanssaan yhdessä, nyt koettavat ansaita niukan toimeentulonsa.

Jättäkäämme tämäkin naisjoukko lapsineen vähäksi aikaa, että voimme tarkastaa vielä yhtä, ehkä onnettominta naisarmeijaa. Käs tässä: "ja miehistään eronneita noin 60,000."

En usko, että tämäkään naisjoukko on kulkenut ruusujen ja kukkasten päällä. En sitäkään, että he olisivat "pahoja ihmisiä".

Epäilemättä voimme uskoa että he ovat maistaneet katkerimmat palat maailmassa — pettymyksen ja vastoinkäymisen mustat maljat ovat he saaneet

tyhjentää. Ovathan hekin iloinneet, ovathan viettäneet onnelliset hääpäivänsä, iloisesti pienet vaatimattomat kotinsa kalustaneet. Sykkivin sydämin "armaansa" illalla kotia odottaneet. — —

Mutta vastatuulten puhaltaessa ovat ne "omat" miehet kompastuneet tämän maailman kurjiin komeroihin ja pauloihin ja niin on koti — koti, jota niin elämänhaluisina yhdessä rakensivat, siihen siihen kaikkensa uhrasivat — särkynyt sirpaleiksi, muuttunut murheen mustaksi majaksi — ja he itse kuusikymmentuhatlukuisena armeijana ansaitsevat leipänsä.

Heidänkin miehensä löytyy työttömäin ryysyarmeijassa tai kapitalistien (valtion) kidutuskamioissa.

Yhteensä siis v. 1900 tilaston mukaan oli leskiä naimisissa olevia ja eronneita naisia palveluksessa noin miljoona kuusisataa tuhatta (1,600,000).

Yhdysvaltain viimevuotisen sensuksen mukaan muodostivat lesket, naimisissa olevat ja eronneet runsaasti kolmannen osan ja ylikin koko Yhdysvaltain 4,800,000 käsittävästä työlaisnaisten armeijasta. Se on toisin sanottuna: Joka kolmannen työläisen perhe oli hajotettu. Joka kolmannen miehen vaimo oli pakotettu jättämään kotoiset askareet, joka kolmannen miehen vaimo oli pakotettu jättämään lastensa kasvatus — jättämään heidät jo pieninä oman onnensa nojaan, tai taluttamaan tehtaisiin koneiden ruuaksi. Ja miehet, isät — missä he ovat? Kuten edellä sanottiin, joko ennenaikaisessa haudassa koneiden murskaamana, kaivosten pohjal-

la kaasuun tukehtuneena, elävältä palaneena, työttömäin armeijassa tai jossain kurjassa vankikomerossa, mahdollisesti siitä, että ovat uskaltaneet hiukankaan nauttia parempia elinehtoja. — Siellä he ovat, joka kolmannen elämä karille ajettuna.

Kuinka monta naista oli kaikkiaan yli 25 vuotta vanhoja vuotena 1900? — Niitä oli arviolta noin kuusitoista miljoonaa ja seitsemän sataa tuhatta (16,700,000).

Kuinka monta sen ikäistä ja vanhempia työläisnaisia, leskiä, naimisissa olevia tai eronneita yhteensä samana vuonna? — Arviolta noin miljoona viisi sataa tuhatta (1,500,000). — se on verrattuna Yhdysvaltain koko väkilukuun, lukuunotettuna kaikki 25 vuotta täyttäneet ja vanhemmat naiset, naineet ja naimattomat, työtä tekevät ja työtätekemättömät, rikkaat ja köyhät v. 1900.

Yksi jokaisesta yhdestätoista oli viettänyt hääpäivänsä, mutta siitä huolimatta sai olla itse leivän hankkijana.

Ja vieläkin löytyy kapitalistiluokan palkkaamia kätyreitä, jotka huutavat kurkkunsa käheäksi ja kirjottavat väitöksiä, että sosialismi hajottaa perheen. Tosin vaan he tekevät sitä rahan edestä, leivän tähden, mutta löytyypä vielä työläisiäkin, jotka uskovat että sosialismi hävittää kodin onnen!

Tekisipä mieli kysyä, onko sosialismi hävittänyt näiden joka kolmannen työläisen kodin? — Sitä ei väitä edes Yhdysvaltain hallituksen tilastokkaan, joka ei suinkaan ole sosialistien laatima.

Työläiset, naiset ja miehet, tutkikaa sosialistista kirjallisuutta, levittäkää sosialistisia sanomalehtiä, se yksin — tieto — voi vapauttaa teidät, se yksin voi päästää naiset ja lapset tehtaista, se voi lopettaa kurjan työttömäin armeijan. Kun kerran tietämättömyys on ihmiskunnan pahin vihollinen, niin tietoisuuden täytyy olla ihmiskunnan paras ystävä! — — —

Wilho Hedman.

SAIPPUAKUPLIA —

Ne joutavat, ne ovat sitä varten; joutaako työläisnuorukainen ja neitonen tähän? . . .

Sosialistisesta kasvatuksesta

Väitteemme, että ihminen muodostuu ympärillään olevien olojen kaltaiseksi, on herättänyt jyrkkää vastarintaa vielä viime aikoihin asti porvarilliselta, erittäinkin hengellisen säädyn puolelta, jotka selittävät jumalan laupeudessaan tehneen ihmisen mielensä mukaan. Mutta me kun emme voi luottaa mihinkään ylikuonnolliseen kaitselmukseen eli tuntemattomiin pilvien takaisiin suuruuksiin, vaan luotamme enemmän järkeen pystyvään ja tosiasioihin perustuvaan ajatukseen kunkin luonnossa elävän olennon kehityksestä, tahtoisimme johtaa kehityksen kulun siihen suuntaan, että ristiriidat kehittyneiden ja kehittämättömien ihmisten välillä eivät niin räikeinä vastakohtina ryntäisi yhteen kuten perhe-elämän yksinäisyydestä aina julkiseen poliittiseen taisteluun asti huomaa. Tällaiset vastakohtat syntyvät juuri toisen tahi toisen taistele-

van puolen kehittämättömyydestä, josta usein on seurauksena kaksintaistelut ja joukkoteurastukset. Meidän tahtomme on, että ratas, jonka tekee nyt käännettään olojen pakosta, saataisiin pyörähtämään mahdollisimman vähillä uhreilla, kaikkien yhteiseksi onneksi. Juuri sentähden tahtoisimme me kasvatustopin avulla lieventää uuden yhteiskuntajärjestyksen synnytystuskia. Kuitenkin olemme tietoiset siitä, että niin kauan kuin porvarillinen virkavalta on pystyssä, emme voi saada edes vähimmässä määrässä kasvatustopillista suuntaamme yleisesti käytäntöön. Me kuitenkin emme voi emmekä saa jättää mitään kohtaa ohjelmastamme selvittelemättä, sillä siitä olisi meille tappiota.

Mainittakoon heti, ettei meidän kasvatustopillinen suunnitelmamme lopu niihin parannuksiin, mitä vaadimme kouluopetuksen alalla. Sillä se ympäristä, jossa ihmistä kasvaa, vaikuttaa hänen kehitykseensä enempi, kuin niillä harvoilla koulutuneilla saatu opetus, joka useammassa tapauksessa on läksyjen koneellista päähän pönttäystä. Eikä ihmekään, sillä harvoin kohtaa nykyisissä kouluissamme opettajia, jotka olisivat tunteneet kutsumuksen virkaansa eli olisivat omasta luontaisesta taipumuksesta ottaneet opettajan toimen vastaan, vaan useimmin ovat he leipätaistelun pakoittamina ryhtyneet toimiinsa, joten heiltä puuttuu sitä taitoa ja innostuskykyä mitä lapsen kasvattajalta ei saa puuttua. He eivät vähimmässäkään määrässä pyri tuntemaan oppilaittensa luontaisia taipumuksia eli sielu elämää, puhumattakaan siitä ympäristöstä ja

olosuhteista, joiden vaikutuksen alainen oppilaan sa on.

Voimme erottaa neljä eri piiriä joiden vaikutuksen alainen ihmistaimi on aina kätkeystä hauetaan asti.

1) Ihmisen myötäsyntyneet luontainen taipumus, joka useimmin on vanhemmilta peritty ja näiden luoteen ja taipumuksen mukainen.

2) Kodin piiri, jossa lapsi kasvaa, oppii kävelemään, puhumaan ja ajattelemaan samaan suuntaan kuin kasvattajansa.

3) Tuttavapiiri, joka hänelle tuo ensimmäisen viestin maailmalta. Tuttaviensa joukossa lapsi näkee ihmisiä, jotka puhuvat ja ajattelevat vähän toisin kuin kasvattajat.

4) Kaikki se pieni taikka suuri ympäristö, jossa hän elää, toimii ja taistelee myötä- ja vastoin käymisten vaihdellessa.

Ennen kuin saamme nämä kolme (ensimmäinen muuttuu itsestään toisten vaikutuksesta) piiriä muodostumaan niin, että niitten vaikutus olisi aina hyvään päin eikä, kuten nyt, melkein aina pahaan päin ainakin köyhälistöön katsoen, jotka eivät saa edes suojaa ja ravintoa, ei edes sen vertaa mitä talonpoika porsaille antaa, niin täytyy tapahtua muutos kaikissa nykyjään vallitsevissa oloissa. Ja se ei tapahdu munten kuin nykyisen kapitalistivallan häviön kautta.

Mutta koska me kasvatusoppia tarvitsemme ja taistellamme tätä valtaa vastaan, täytyy meidän koettaa sovelluttaa sitä (niin vaikea kuin se onkin)

nykyisiin oloihin, ainakin asteettain jatkuvana parannuksena. Meidän täytyy alkaa pitämään luentoja kasvatusopista, tarkoituksella että lasten vanhemmat koettaisivat mahdollisimman paljon käytännössä toteuttaa kasvatusopillisia periaatteitamme. Lapsia varten me myös voimme perustaa joko kaisen yhdistyksemme yhteyteen ihanneliitto-koulun, jossa otetaan sekä henkinen että ruumiillinen kasvatus käytäntöön. Opettavainen huvi ei saa myöskään puuttua. Me kyllä voimme lapsiakin opettaa syventymään sosialisiiin kysymyksiin, kuten taloustieteeseen, käyttämällä opetusvälineitä, joiden avulla voimme kiinnittää koko lapsen huomiokyvyn aineeseen. Niin saamme siunausta tuottavan maaperän aatteellemme kasvavassa nuorisossa. Ja se on meidän tehtävistämme oikeastaan kaikkein tärkein.

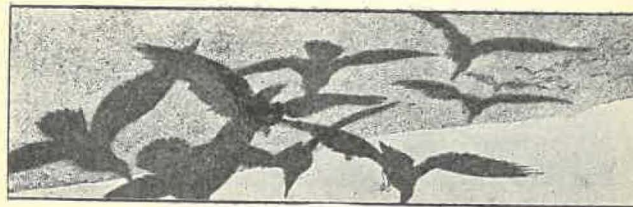
S. S. osastot tässä maassa ovat näihin asti olleet aivan välinpitämättömiä ihanneliitto-koulujen suhteen. Mutta nyt kun puoluekokouksen päätöskin velvoittaa meitä niitä perustamaan ja asian harrastajien lukukin yhä kasvaa, jonka helposti huomaa seuraamalla puoluelehtiä, joissa usein selvitetään kasvatusopillisen suunnan merkitystä, niin on toivottavaa, että tarmokkaammin ruvettaisiin asiaa ajamaan. Tosin valitellaan meillä opettajain puutetta, mutta useammin saisi valittaa meidän laiskuuttamme ruveta opettajaksi. Sellaisia voimia, jotka pystyvät opettamaan lapsille aakkosia, ei puutu mistään osastosta, mutta sitä asian innostusta sitä sitä puuttuu. Jokaisessa on kyllä miestä katsomaan ja moittimaan toisen raivaustyötä, nauttiak-

seen sen hedelmistä, mutta ei itse tahtoisi tehdä mitään asian eduksi.

Opetus ihanneliitto-kouluissamme ei kuitenkaan ole mikään vaikea, kun osaa alkaa oikeasta päästä. Lukemisen ja kirjoituksen opetus vie niin paljon aikaa ettei jouda kuin pieni aika taloustieteen selvittelylle; ja se on hyvin yksinkertaisten esimerkkien avulla syyn ja seurauksien lain valossa selviteltävä. Silloin siitä on hyötyä. On aivan tarpeetonta pitää lapsille pitkiä puheita, sosialismi joka suun avauksessa, kuten meidän joillakin puhujilla on tapana, useinkaan voimatta selvittää mitä se sosialismi oikeastaan on. Lapsille pitää avata tiedon tie kyselemällä asioista joista ne jotain tietävät, ja vastamalla kysymyksiin, mitä lapset tekevät opettajalleen, silloin ne jotain ymmärtävät.

Lasten vanhemmat ja ystävät, te, joille kansamme valistustyö on kallis, te, jotka näette ilkeyttä, riettautta, petoksia, pettymyksiä, turmeltuneita ja onnettomia ihmisiä ympärillänne, toimikaa niin, että nouseva sukupolvi, "teidän lapsenne", voisi välttää ne kärsimykset mitkä heitä odottavat tiedottomana astuessaan tähän maailmaan.

J. M. Myrsky.

Kulkurin povessa kuohuu

Jos itselläni voisin onnen ostaa maailmalle
Ja hengelläni kärsiviä huojentaa,
Jos auttaa voisin sen, ken sortuu kuorman alle
Ja kyyneliä sortuneitten kuivattaa,
Ois' rinnassani lohdun rauha silloin.

Voi, se tuntuu kuni olis' kurja kerjäläinen
Ja toisten armosta vaan saisi elääkin!
Olla nuori, vahva, mutta vanki, vihelijäinen,
Se koskea voi kyynä miehen sisuihin.
Ja tehdä siitä vaikka minkä, minkä — —

Ei tiedä raukat röyhkät nuo, ett' ryysyin alla
Hehkuu sydän leijonan ja — lampaan, niin,
Se väistä ei, se kerran vielä kohoo sorron alta,
Mutt' ei, vaikk' voisi, luota hampaisiin
Jo ma nousen, jo nousenkin!

Kulkuripoika.

Taistelun jatkuva sarja

Hyvin laajalti on vielä tunnettua tänäpäivänä se käsityskanta kuinka joku historiallinen suurhenkilö on voinut luoda omasta alotteestaan kokonaisia teorioita, jotka sitte myöhemmin ovat näyttäneet olevan kyllin voimakkaita järkyttämään koko silloisen yhteiskunnan perustuksia. Ja yksistään tällaisten teorikkojen ansioksi ovat historioitsiat olleet kyllin herkkiä lukemaan ne hyödyt taikka tappiot, mitkä tällaisten yhteiskunnallisten hyökyaaltojen on ollut mahdollista ainoastaan olojen pakosta esille tuoda.

Tosiasiaksi kyllä on myönnettävä se, että kaikkina historiallisina aikakausina on löytynyt henkilöitä, jotka persoonallisten ominaisuuksiensa edellyttämänä ja heitä mahdollisesti ympäröivien suotuisien olosuhteiden vallitessa ovat voineet kohottaa oman näkökantansa jonkun verran korkeammalle sinä aikakautena vallinnutta yleistä näkökantaa. Mutta se käsitys, että nämä suurempia tietoja omaa-

vat n. s. "auktoriteetit" voivat olla minkään yhteiskunnan merkkitapauksien synnyttäjiä sanan täydessä merkityksessä, on väärä.

Jos alamme vähänkään tarkastaa historiallista kehityksen kulkua syiden ja seurausten lakien kannalta, niin me voimme hyvin helposti tulla huomaamaan, että ne olosuhteet, joissa me nykyään elämme ja joissa me alamme olla jossakin määrin itsetietoisia, ovat olemassa vain siksi, että lukematon sarja syitä ja seurauksia menneitten vuosisatojen kuluessa on ne sellaisiksi muodostaneet.

Tältä kannalta historiallista kehityksen kulkua tarkastamalla on meidän helppo käsittää, että me nykyään seisomme sillä astinlaudalla, jonka meidän esi-isämme ovat meille menneitten vuosisatojen kuluessa rakentaneet. Tällä astinlaudalla seisossamme, jossa meidän takanamme on se menneisyys voitoinen, tappioinen ja pettymyksineen, josta yksistään on riippuvainen meidän taistelumme niine muotoineen ja olemisen mahdollisuuksineen mitkä sillä tänäpäivänä on, on meidän myös luotava nykyinen taistelusuunnitelmamme sillä sitä **oikeus, rehellisyys ja ihmisyyys** vaatii.

Tämän nykyisen taistelusuunnitelmamme menestyksen mahdollisuutta tutkittaessa, on meidän tarkkana tekijänä huomioon otettava ohitse kuluneen aikakauden taisteluiden menestyksien mahdollisuudet. Sillä pitkin matkaa historian lehdillä pilkistää meille esiin lukemattomia esimerkkejä kansakuntien taisteluista, niiden onnistumisesta ja tappioista.

Hyvin useissa tapauksissa me historiasta näemme sellaisia esimerkkejä, kuinka joku huomattavampi kyky on kohonnut aikakautensa keskuuteen omine katsantokantoineen ja toimintamuotoineen, ja on epäonnistunut, vaikkakin hänen taistelusuunnitelmansa ja menettelytapansa olisivatkin oikeudelliselta kannalta katsottuna etuoikeutettuja. Epäonnistuminen on ollut mahdollista vain siksi, että hän itse ei ole ottanut kylliksi huomioon sinä aikakautena vallinneita taloudellisia lakeja ja niiden eri muotojen vaikutuksia, joidenka alaisina sen aikakauden kehittyminen on voinut tapahtua.

Jos me nyt sitte alamme tarkastaa sosialidemokratian liikkeen pohjaperustusta, ollaksemme varmoja sen menestyksen mahdollisuudesta, niin on meidän ensiksikin kysyttävä itseltämme: onko sosialidemokratian liike olemassa vain siksi, että on olemassa Marx ja muut hänen kaltaisensa tämän liikkeen etevät esitaistelijat, vai ovatko nämä olemassa siitä syystä, että on olemassa olojen ristiriita? Ja jos me myönämme olojen ristiriitaisuuden olemassa olon, niin se syy yksistään synnyttää seurauksena sitä vastakkaisen liikkeen olemassa olon ja joka liike taas puolestaan tunnustaa esitaistelijakseen sen tai ne henkilöt, joidenka teorian synnyttäjinä juuri nämä edellä mainitut olojen ristiriitaisuudet ovat olleet, josta tämä liikekin on saanut alkunsa.

Muuten meidän on muistettava, ettei taistelua koskaan olisi olemassa ellei sillä olisi vastataistelijaita, jotka taasen puolestaan antavat sille jatkuvai-

suuden edellytyksen, jotenka meidän taistelumme vain on jatkuva sarja historiallisessa kehityksen kulussa.

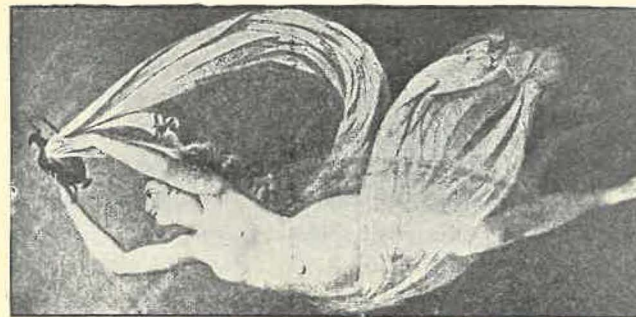
Kristian Kangas.

Hyökkäys . . . ja voitto! . . .

Isänmaaton matkamies.

Tasajakokouhua

Eräs ystäväni kertoi seuraavan jutun:

Kunnallisvaalit olivat tulossa ja kaupungissa arveltiin löytyvän peloittavan paljon sosialisteja. Oli huhuttu, että niitten luku oli puolella kasvanut sitte viime vaalin, ja että ne hyvinkin saattoivat tulevissa vaaleissa voittaa.

Vänni Virsulainen, joka oli oikea patavanhoillinen, sanan täydessä merkityksessä, kuultuaan tämän uutisen, väänsi päätänsä pahantuulen näköisenä ja näytti alkavan kovassa kallossaan hautoa jotain pelastuksen keinoa sosialistien mahdollisen voiton varalle, sillä hän — se on patavanhoillisten uskonnokappale — tiesi sen kuin viisi sormea kädessään, että jos sosialistit voittavat, panevat ne toimeen "tasajaon". Tulihan Vännille viisaita porvarilehtiä,

joissa tettiin kertoa kamalia juttuja sosialistien tasajakoharrastuksista. Sellaiset kuin **moraalittomuus** ja **materialistisuus**, joista niissä myöskin paljon puhuttiin, olivat hänelle kuten yleensä muillekin puolueveljilleen ihan käsittämättömiä nimiä, eikä hän saanut päähänsä tarkoitettiinko niillä matelijoita tai muita otuksia. Mutta se tasajako, sen hän käsitti ja sitä hän pelkäsi.

Vaalitaistelu oli kiihkeää. Porvarit olivat panneet liikkeelle kaikki voimansa. Viikon päivät oli enää aikaa ratkaisevaan hetkeen. Kokouksia pidettiin joka ilta monessa paikassa ja niissä syötettiin paksua palturia paikkakunnan nokiselle vaalikarjalle.

Suomalainen raittiushaali oli sekä suurten että pienten porvarien yhteinen kokoukspaikka. Se täytyi joka ilta ääriään myöten, enimmäkseen englanninkieltä ymmärtämättömiä "krinhanttia." Mutta sitä agiteerattiin vahvasti. Taivas sentään sitä sanarieskan runsautta! — Sen mitä suurporvari yhtenä iltana sielunsa autuuden kautta vannoi ainoaksi oikeaksi "platformuksi", sen pienporvari toisena iltana suurella melulla selitti kelvottomaksi, ja esitti omansa varsin siunausta tuottavaksi ohjelmaksi. Ehdokkaatkin olivat niitä paraita miehiä mitä vaimosta syntyä saattaa. Ja äänioikeutettujen päät tulivat juur' kamalasti pyörälle. Heille oli kumpainenkin puolue näyttänyt, kuten muinoin perkele Jeesukselle kaiken kaupungin loiston ja rikkauden jo luvanneet: tästä kaikesta pääsette te osalliseksi jos otatte meidän puoluekarvan ja palvelette meitä.

Sosialistit pitivät suuria katukokouksia. Tu-hansittain kokoontui työläisiä heidän puheitansa kuulemaan. Innostus oli varsin suuremoinen . . . Vänni Virsulainen tapasi tavallisesti ottaa kiven taskuunsa milloin hän vaan joutui kulkemaan läheltä noita kokouspaikkoja, sillä hän todellakin sosialisteja nähdessään aina odotti milloin ne tulisivat tasajakoa tekemään hänen rahoistansa, — siinä määrin oli hän porvarillisen agitatsioonin hengen täyttämä. Muut paikkakunnan tyypilliset tosisuomalaiset seisoskelivat katupielissä kovin itsetietoisien näköisinä ja heiroskelivat kauppoja äänestänsä porvarien vaalikättyrien kanssa.

Vaalipäivän edellisenä iltana Virsulainen siten eukkonsa avustamana alkoi omaisuutensa suojeluspuhat.

— Hohoi! Jo sitä nyt on aikoihin eletty. Ennen meiltä vei Pomolainen maat ja mannut, karjan ja kaikki; nyt aikovat sosialistit tehdä saman, virkoi Visulainen eukolleen suurukselta päästyään.

— Niin, kauheathan ne on ajat. — Mutta onko se edes totta, että ne sosialistit vievät kaikki, taikka panevat toimeen sen tasajaon?

— Vievät kun vievätkin peijakkaat, niin pian kun vaan voitolle pääsevät. Minä olen sen lukenut "Iilimadosta" — se oli sanomalehden nimi — ja niin on sanonut presidenttikin, kyllä hän sen tietää, eikä hän ainakaan valehtele.

— No jokos ne nyt sitten voittavat näissä vaaleissa?

— Siitä ei olla varmoja. Mutta minä näin kuinka se niiden puhuja oli touhussa ja heristeli nyrkkejään; se ihan varmaan merkitsee rauhallisille kristityille jotain paha.

— Niinhän se “repullikaanien” puhujakin teki siellä raittiushaalilla.

— Jaa, no, se koitti tomikoida vastaan, että ei sitä nyt vaan niin anneta jakaa. Mutta mikäs siihen auttaa. Amerikassa kun on sellainen laki että enemmistö määrää.

— Taitaa niin olla, enhän minä tunne lakia eikä asetuksia. Vaan mitäs me sitten tehdään jos ne hyvinkin voittaisivat ja tulisivat sitä tasajakoa pitämään. Annetaanko niiden velloa ja mellastaa niin paljon kun haluavat vai pannaanko vastaan?

— Lienee parasta antaa niiden rauhassa tehdä mitä tekevät. Vastapano olisi kuitenkin turhaa. Niitä on niin paljon ja poliisitkin kuuluvat silloin olevan heidän puolellaan. Minä olen ajatellut että me jo tänä iltana piillottaisimme pienistä tavaroistamme arvokkaimmat, etteivät ne ainakaan ensi kädessä joutuisi noiden kirottujen kynsiin.

Se oli viisas toimenpide eukonkin mielestä ja niin alettiin piilotustouhuun.

Ensiksi otettiin talon vanha pöytäkello; se vietiin kellariin halkoläjän ja seinän väliin. Rahalompakko, jossa lienee ollut joku kymppitaala, haudattiin kellariin “siunaamattomiin multiin”. Isännän ja emännän juhlavaatteet piilotettiin niinikään kolilaariin, vahvasti kolia ja muuta törkyä päälle. Muita pieniä ja vähäpätöisiä esineitä — mitä köy-

hän mökissä tavallisesti löytyy — pantiin mikä minnekin, niin että lopuksi ei ollut nähtävinä muuta kuin juuri kaikkein välttämättömimmät “mööbelit”, niiden joukossa taalan maksava herätyskello, joka joka aamu jokseenkin matemaattisella tarkkuudella herätti Vännin väsyneen ruumiin alkavan päivän uusiin ponnistuksiin.

Nyt hän saattoi siis mennä huoleta levolle ja hyräillä lohduttavaa ehtovirttä: „Sun haltuun rakas” j. n. e.

Vaalipäivän aamu se valkeni punasesti ruskottaen. Se näytti ihan kuin sosialistien “voittoisa lippu” olisi nostettu idän taivaalle. Vänni Virsulainen söi hermostuneesti kaurapuuronsa ja läksi astuskelemaan työmaalleen. Kaarassa hän tapasi nuokuskelevia työtovereitaan, joilla oli kovin “iso pää”.

Ne edellä mainitut pyörälle joutuneet päät olivat edellisenä iltana olleet määräämässä puoluekantansa herrojen suosiollisella avustuksella ja herrat olivat päälle ostaneet runsaasti puolueensa kontrollin alla valmistettua kymmenen sentin “mökööljyä” — hyvien porvariensa yleisesti käytetty vaali-syötti.

Vännillä ei ollut äänioikeutta, joten hänen täytyi tyytyä koko lystiä sivusta katselemaan.

Osanotto äänestykseen oli ollut vilkasta. Kaikki kaupungin automobiilit olivat liikkeellä ja silloin nähtiin sekin ihme, että likanen työjuhta istui herran rinnalla automobiilissa — senkaltaiset äänestyskoneet ovat joskus kyyditsemisen arvoista tavaraa.

Vaalien tulokset olivat kyllä huolestuttavat. Kaupungin valtuustoon oli valittu ainakin toinen puoli sosiaisteja; sosialistinen rauhantuomari y. m. Ne olivat kyllä ikäviä uutisia Vännille; mutta vielä pahempaa hän oli peljännyt.

Tekevähän ne sosialistit siellä valtuustossa tietysti kaikenlaista kiusaa, mutta tasa-jakoa ne eivät kuitenkaan vielä voi toimittaa, arveli Vänni ja alkoi kaivelemaan kätöksä olleita tavaroitaan esille. Rahat saivat kunnian ensiksi nousta haudastansa, sitten juhla-vaatteet, ne olivat vähän nokeentuneet, vaan saihan niistä pitokuntoiset harjaamalla. Kaikkein pahimmin oli kellon asiat. Se kun oli sattunut avonaisen akkunan alle, josta sade oli lyönyt vettä sisään ja kastellut likomäräksi tuon vanhan vilppitömän ja kunnioitusta ansaitsevan ajanmittarin. Sen rattaat olivat nyt ruostuneet ja naksutus oli vaiennut — vaiennut ehkä ikuisiksi ajoiksi.

Aika vieri rauhallisesti eteenpäin eikä tasa-jaosta ollut mitään puhetta muualla paitsi "Iilimadon" palstoilla ja sielunpaimenen saarnoissa. Tosin valtuustossa joskus riideltiin ja suunniteltiin otettavaksi kaupungin haltuun sellaiset kuin valaistuslaitos y. m., koska yksityiset yhtiöt kiskoivat siitä suunnattomia hintoja kaupungilta ja köyhäin verotaakka sen tähden kohosi. Samoin kaarakompanian pakoitettiin alentamaan kyytimaksun 5:stä sentistä 3:meen senttiin. — Tämäkin oli sosialistien aloitteesta ja läpiajama, ja se koski ihan välittömästi Vänninkin pussiin, hänen kun täytyi jokapäivä ajaa kaaralla työmaalleen ja sieltä takaisin. Tästä kyy-

din alennuksesta ei Vänni suinkaan yltynyt kiroilemaan sosialisteja, sillä hän säästi nyt neljä senttiä päivää kohti, joka ennen oli mennyt kaarakomppanian taskuun. Tästä y. m. työväen parasta tarkoittavista harrastuksista alkoi Vänni vihdoin epäillä "Iilimadon" ilkeitä parjauksia sosialisteista.

Vihdoin sitten tuo Vännin villitsijä "Iilimato" kuoli — tietysti materian puutteessa — ja hyvät sosialistit tilasivat hänelle sensijaan työväensanomalehden. Vänni oli onneksi jo sen verran kesyttynyt sosialismille ettei kantanut sitä tikulla tunkiolle ja sitte suurisuisesti vakuuttanut, että kyllä minä tiedän mitä siinä sanotaan, kuten tavallisesti tasa-jakoa pelkäävät köyhyyden kanssa kamppailevat pätävänhoilliset tekevät. Ei. Vänni luki — Vänni oppi. Marxilaisuus meni kuin tupakka Vänninkin vereen. Ja ennen pitkää hän arveli itsekkin, että olivatkin taineet poroporvarit pistää poroa hänen silmiinsä.

Loukos-Viki.

Tukkikämpällä

W a-t-c h o-u-t — t i-m-b-e-r, kuului huikea ja varoittava huuto. Wiuh-wauh, wiuh-wauh suhisten rauskahteli sahanterä vielä pari kertaa jättiläishongan rungossa ja samassa alkoi tuo ikivanha metsänvanhus kaatumaan alas.

W a-a-t-c h o-u-t, t i-m-b-e-r, kuului vielä toinen huuto ja ketterästi miehet, jotka olivat puuta sahanneet, juoksivat etäämmälle puunttyvestä — varttomaan siksi, kunnes se on maassa.

Kuului suhinaa ja rytinää ilmassa. Kaikki kohdalle sattuneet pienemmät puut se murskasi alleen. Ryskyi ja paukkui — ilma oli täynnä sinkoilevia oksain kappaleita, joilta oli varoittava päätään. Kuului kumea jymäys. Maa tuntui vapisevan jalkain alla. Sankka lumipilvi tupsahti ilmaan, peittä-

en hetkeksi ympäristön kokonaan. Siellä täällä metsässä kuului vielä kappaleita, kun viimeisetkin ilmaan singonneet oksain kappaleet putoilivat maahan.

Taasen oli kaikki hiljaa. Hikeä otsastaan pyyhkien saapuivat toverukset puun luokse.

— Helkkari kun alkoi pistämään selkää, ennenkuin tuo oli poikki, sanoi toinen miehistä, silmäillen maassa makaavaa “jättiläistä”, samalla väristellen ruumistaan, ikäänkuin olisi koetellut sen kestävyyttä seuraavan katkon varalta.

— Kovaahan se on sahata, varsinkin kun on niin hiton huono ruoka, murahti toinen ja alkoi miettiäväisenä tuijottamaan maassa makaavan puun tyveen.

— Eiköhän komppaniain kannattaisi pitää hiukan parempaa ruokaa näin tukkikämpillä ja vähän ihmisellisempää asuntoa, kuin he nykyään tekevät, alkoi taasen verkalleen ja ikäänkuin itseksensä, toinen miehistä puhelemaan.

— Kannattaisiko!? Kannattaisipa kylläkin, ryhtyi toinen heti innokkaasti puhumaan, ja jatkoi — Mutta luuletko sinä, että he sen tekevät niinkauan kuin ei heidän ole sitä pakko tehdä. Mitä huonompi on ruoka jota meille syötetään ja mitä kurrempi hökkeli jossa asumme, sitä enempi komppania hyötyy meidän työstämme.

Sukeutui pitkä keskustelu.

— Kyllä jumalisti te sosialistit taidatte olla sittekin oikeassa väittäessänne, että tässä mailmassa ei saa oikeutta ken itse sitä ei hanki! innostuksissaan huudahti vihdoin toinen sahureista, joka oli noin

sivumennen sanoen ollut ankarimpia sosialistien vastustajia, mitä tällä kämpällä tunnettiin.

— Pilvi nousee, suhahti samassa toinen toveruksista toisen korvaan, tarttuen sahan "hänteliin" käsiksi.

Toinen, tietäen hyvin mitä sana "pilvi" tarkoittaa, myöskin kavahti sahan toiseen päähän kiinni. Samassa alkoi puskein välistä näkymään tämä pelätty "pilvi", joka lähestyi miehiä. Nähdessä miehet reippaasti vetivät sahaa edestakaisin puunrungossa, suuntasi hän askeleensa toisaalle.

Hurjasti vetivät miehet sahaa. Toinen ollen iloissaan ja keveällä mielellä siitä, että oli saanut taasen yhden orjan heräämään unestaan. Toinen taasen — ensi innostuksessaan, hautoen vallankumouksellisia ja katkeroita ajatuksia mielessään, nykyistä yhteiskuntajärjestelmää vastaan. "Pilvi" (työnjohtaja), joka oli jo ehtinyt etäälle miehistä, kääntyi vielä kerran katsomaan taakseen, josko miehet ovat jo herenneet sahaamasta.

Viuh — vauh, viuh — vauh, rauskahteli vihasti sahanterä jättiläishongan rungossa, toverusten huomaamatta enää enempi "pilveä" kuin omaa työtäänkään. Vaistomaisesti he vetivät ilman pysähtymättä, siksi kunnes oli ensimmäinen katko tehty. Sanaa vaihtamatta he siirtyivät seuraavaan ja yhä vaan seuraavaan, kunnes oli koko puu valmiiksi katkottu.

Siitä he siirtyivät toisen jättiläishongan luokse.

W-a-at-ch o u t, kuului taasen kaksi huutoa yhtä aikaa, — toinen iloisesti ja toinen synkästi, ikään-

kuin kostoja uhkaavan orjan ääni, joka on tullut juuri huomaamaan sortajainsa hirmuisen vääryyden ja jota vastaan hän on päättänyt ruveta taistelemaan, itsensä ja kaikkein sorrettujen puolesta.

Yrjö T—n.

Vasemmalla hallituksen murhamiehet, oikealla kapitalistit, — kummallakin aseet.

Elämänkohtaloita

Kirj. M. Laitala.

Tämän kertomuksen alkuvaiheet tapahtuu eräässä syrjäisessä seudussa Pohjois-Pohjanmaalla.

Törmälän, yhden pitäjän varakkaamman talon isäntä oli juomari, eli hurjaa mailmanmiehen elämää. Talo velkaantui velkaantumistaan, eikä kauan kestänytkään kun jo talo ilmoitettiin pakko-huutokaupalla myötäväksi. Huutokaupassa jäi talo rikkaan Koivulan isännälle. Näin tuli kuuluisan Törmälän isännästä köyhä mies. Hänen ja perheensä edessä oli nyt kurjuuden ammottava kuilu avoinna ja siinä asemassa olivat he pakotetut asunnokseen ottamaan erään ränsistyneen torpan. Siihen saivat he hankituksi lehmän ja hevosen velkakaupalla. Jos Kustaa Törmälä olisi ollut juomaton mies, olisi hän voinut välttämättömmimpiä tarpeita perheel-

leen hankkia, kuljettamalla kauppiasten tavaroita kaupungista, mutta hän ei koskaan selvin päin kotia tullut, joten hän kapakoitsijalle vei sen minkä sai. Sen lisäksi oli Kustaa juovuspäissään kotinsa kauhistus, usein löi hän vaimoansa, potki ja kolhi lapsiansa, vaikka selvin päin oli hiljainen ja jotenkin mukiin menevä mies.

Hänen yhden lapsensa nimi, jota tämä kertomus tulee seuraamaan, oli Kalle.

Jos ensimmäinen talvi uudessa kodissa oli Kallelle kurja, kurjempi oli vielä sitä seuraava, sillä se oli katovuosi. "Jumala oli rangaissut pientä pohjolan kansaa ottamalla leivän pienokaistenkin suusta", huokailtiin. Moni köyhä äiti sekoitti kyynelsilmin petäjä- ja olkijauhoja leipään. Kallen äitiin teki se vieläkin raskaamman vaikutuksen, sillä hän ei ollut koskaan köyhän ihmisen kohtaloja kokenut. Mutta tyynenä ja nurkumatta kantoi hän kohtaloaan, salaten kyyneleensä. Ainoa mikä hänen kärsimyksistään todisti oli hänen nopein askelin kuihtuva olemuksensa.

Oli eräs helmikuun ilta. Kustaa tapansa mukaan oli R:n kaupungin isoimmassa kapakassa ja siellä tapasi hän entisiä juomatovereitaan, entisen mahtavuutensa ajoilta, jotka Kustaan nähtyään sekä muistaen hänen köyhyytensä alkoivat nyt oikein säälistä häntä juottamaan. Nyt olivat iloiset juomingit täydessä käynnissä, pilapuheita, rivoa laulua, riitaa ja rähinää kuului seurasta. Mutta samaan aikaan Kustaan kotona, pienessä, puoleksi lahoneessa hirsimökissä, joka nyyhötti paksun lumi-

kerroksen peittämänä, hiljaisen, ikivanhan hongikon laidassa, puutteiden ja kärsimysten kiihdyttämä vaimo takkavalkean ääressä sekotti pettujauhoja katovuoden katkeran viljan kanssa velliksi, pikku Kalle teki päreristikoita lattialla, Leena ja Antti, hänen sisko ja veli, istuivat vuoteen nurkassa, Liisa Antin opastamana opettelee aakkosia, väliin tirkistään äitiin, joka valmisti "illallista". Vihdoin se on valmis — petäjäjauhoista keitettyä velliä, jossa on hiukan hallan panemaa ruisviljaa seassa, ja pieni tulkkanen maitoa, siinä koko illallinen.

Lapset kokoontuivat äidin ympärille pöytään ja hän jakoi kullekin osansa. Sen syötyä paneutuivat he levolle, kaikki neljä yhdelle vuoteelle.

Mutta puolen yön tienoissa tuli äiti kovin kipeäksi. Hän kärsi kovaa sisällistä polttoa, jonka luonnottomat ravintoaineet olivat synnyttäneet. Se oli tauti, joka jo sinäkin talvena oli vaatinut monta uhria.

Äidin tuskat kovenivat kovenemistaan. Siinä vaikeroi hän tuskissaan, johon Leena ja Antti heräsivät. Äänetönnä katsoa tuijottivat he äitiin, jonka tuskat olivat niin kovat ettei voinut enää puhua, ainoastaan kerran sai hän vielä sanotuksi: "rakkaat lapseni"! — — Noin yhden tienoissa meni hän tainnoksiin. Leena ja Antti luulivat äitin jo kuolleen, mutta hetken kuluttua hän sai tajuntansa jälleen ja puoleksi kangistuneilla käsillään nosti pikku Kallen rintansa päälle, huokasi kerran hyvin raskaasti ja — nukkui ijaiseen uneen, loppuivat kärsimykset, tuskat.

Lapset itkivät katkerasti, itkivät itsensä uuvuksiin, vaipuen viimein unen siunaavaan syliin kuolleen äitinsä vieressä.

Seuraavana aamuna tuli heidän tätinsä torppari Kivimäen vaimo tupaan. Hän tuli, se sanoma mukanaan minkä oli kylällä kuullut, että viime yönä Kustaa Törmälän hevonen oli saapunut kievarin pihaan ja reenpohjalla oli ollut Kustaa — viinaan kuolleen — — —

Murhemielin astui Kivimäen täti tupaan. Mutta siellä kohtasi häntä uusi hämmästyttävä näky. Aamuaurinko lähetti ensimmäisiä säteitään jäätyneen akkunan läpi, valaisten kuolleen äidin kalpeita kasvoja. Tuossa pienessä majassa vallitsi juhlallinen rauha. Lapsirukat nukkuivat niin rauhallisesti, kädet kylmän äidin ruumiilla. Mutta Kivimäen tädin rinnassa ei ollut rauhaa. Hänen surunsa ja kauhistuksensa sai hänet kokonaan valtaansa ja hän puhkesi tuskan huutoon. Lapset heräsivät, yhtyen tätinsä toivottomaan itkuun.

Pian kuitenkin huomasi täti, että hänen täytyy toimia ensiapua turvattomille lapsille. Niinpä veikin hän lapset ensialuksi omaan köyhään kotiinsa ja ilmoitti kunnan esimiehelle ruumiin hautaamisesta, ja seuraavana sunnuntaina haudattiin Kustaa Törmälä vaimonsa kanssa yhteiseen hautaan.

Orvoksi jääneitten lasten kohtalo oli nyt Kivimäen köyhän tädin suurimpana huolena, varsinkin nuorin lapsi. Hän olisi niin mielellään pitänyt lapset luonaan, mutta kahdeksan lapsensa kanssa, joista isompain täytyi kerjuulla itseään elättää, oli hän

niin kovin ahtaalla että ei mitenkään voinut. Asunto oli myöskin aivan riittämättömän pieni — yksi pieni huone kymmenhenkiselle perheelle. Asiain näin ollen ei hyvä tahto voinut auttaa.

Viikon kuluttua isän ja äidin kuolemasta täytyi Antin ja Leenan lähteä mieron tielle. — Kyynelisin ja murtunein mielin lähtevät lapsukaiset kylmään talvi-ilmaan, vailla kaikkia elämäntarpeita.

Haarasen Paavo, joka asui yksinensä kylän laiteella olevassa mökissään, elättäen itseään luutien, kauhojen ja lusikkain teolla, sai kunnan esimieheltä lupiin puoli tynnyriä ohria jos ottaisi pienemmän lapsen, Kallen luokseen ensivuodeksi. Ihmisrakkautensa pakottamana suostuikin Paavo tarjoukseen.

Paavo-vanhus ja Kalle tulivat pian hyviksi ystäviksi ja heillä, köyhyydestä huolimatta, oli monta hauskaakin hetkeä. — Aika kului päivästä toiseen. Paavo teki luutia, kauhoja ja lusikoita, Kallen leikkiessä hänen ympärillään. Kauniimmilla ilmoilla vietiin kotiteollisuutta kaupunkiin, Paavo veti kelkkaa ja Kalle lämpimikseen lykkäsi. Myötämässä sai Kalle olla kuorman päällä ja se oli hänestä niin erinomaisen hauskaa. Kesällä noukkivat he marjoja, nykkivät sammalia y. m. s.

Tuli taasen talvi ja sen mukana köyhyys yhä uhkaavampana. Paavon terveys kävi kovin huonoksi, jäsenkolotus ja hengenahdistus vaativat usein päiväkausiksi vuoteeseen. Niin mielellään kun hän olisikin Kallen pitänyt yhä edelleen luonaan, sillä hän rakasti lasta, ei hän kuitenkaan voinut, jos mieli säästää häntä nälkäkuolemasta. Niinpä häätyi

Kallekin lähteä mieron tielle, kerjuulle, kolkuttamaan varakkaampien oville. Ero oli vaikea molemmiin puolin. Ukon ääni värisi, kyyneleitä näkyi hänen kurtteisella poskellaan kun hän sulki oven pojan jälkeen.

Kaksi päivää oli Kalle juoksennellut kylällä, saamatta juuri sanottavaa syödäkseen. Kukaan ei pyytämättä antanut eikä hän rohennut pyytää. Toisen päivän illalla tulla paakersi Kalle vilusta värisen ja nälkään nääntymäisillään Paavon mökille.

Kuullessaan lapsen kertomuksen matkastaan oli Paavo vanhus kokonaan murtua. Hän otti lapsen sylinsä, hyväili häntä, voimatta sanoa sanaakaan. Olipa vielä jällellä puolitoista leipää ja muutamia happamia kaloja, ja Kalle sai nälkäänsä tyydyttää; itse ei hän sinä iltana syönyt mitään, paitsi kupillisen lämmintä ohrakahvia ilman maitoa ja sokeria. Aamulla antoi Paavo vähästä leipävarastostaan vielä palan Kallelle, ja sen syötyä läksi Kalle taas kylälle. Ja sitä sitä sitten jatkui — —

On joulun aattoilta, ankara pakkanen kirvelee Kallen nenänpäätä, korvia ja varpaita, kun hän pappilan kujaa pitkin mennä paakertaa toivossa saada pappilassa voileipää. Vanha kirkkoherra on tunnettu erinomaisen hurskaaksi ja ankaraksi totuuden mieheksi. Hän vihaa laiskoja, juomareita ja kerjäläisiä. Köyhyys hänen mielestään oli aina juoppouden ja laiskuuden seuraus. — Niinpä oli hän näin

joulun aikaan, jolloin kerjäläisiä enemmän kävi, tavallista kärtyisemmällä tuulella. Vaikka hän oli palvelijoita ankarasti kieltänyt antamasta, piti hän kuitenkin varmuuden vuoksi silmällä. Niinpä istui hän nytkin keittiökamarin pehmeällä keinutuolilla tarkasti kuunnellen josko keittiössä ketään kävisi. Kun Kalle kapusi portaita ylös kopistellen lunta jäätyneistä kengistään, veti hän kohta kirkkoherran huomion puoleensa, ja juuri kun Kalle oli päässyt keittiöön oli kirkkoherrakin siellä.

Nyt loppui kirkkoherran kärsivällisyys.

“Mitä sinulla on täällä tekemistä, muutamakin laiskottelijan kakara”, ärjäsi hän vihaisesti. Kalle kovin säikähti eikä ensin oikein tajunnut ketä kirkkoherra tarkoitti.

“Olisi isäsi ollut juomatoim ja tehnyt työtä, niin olisikos ollut konsti elää, mutta eipäs. Minun tässä pitäisi koko maakuntaa elättää, eipäs vähää. Ulos ovesta ja pian!” ärjyi kirkkoherra jatkuvasti.

Peljästyneenä riensi Kalle ulos ovesta nopein askelin ja kirkkoherran seurattessa pauhaten keittiön ovelle. Häätännöksissään putosi Kalle rappuja alas, josta sitten itkien läksi juoksemaan poikki pihamaan ulkokuoneitten takana olevalle maantielle. Karjapiika Kreeta Raittio oli navetan oven raosta nähnyt miten Kallelle kävi ja hän, ollen köyhäin ihmisten lapsia, osasi paremmin asettua Kallen asemaan. Hänestä tuntui niin kovin pahalta ettei oikein tiennyt mitä tehdä. Kuitenkin juoksi hän toisen oven kautta Kallen jälkeen ja hänen saavutettuaan kysyi kenen poika Kalle oli.

“Törmälän Kustaan”, vastasi Kalle.

“Vai niin, siis aivan orpo lapsiparka. — Eikö sinun ole kovin kylmä ja nälkä?”

“On minulla kylmä ja nälkäkin on”, ehätti Kalle sopertamaan itkussa silmin.

“Lähde nyt, minä vien sinun lämpimään saunaan, ethän näin myöhällä voi etemmäkään mennä.”

“Mutta jos kirkkoherra saapi tietää, minä niin pelkään”, epäsi poikanen hytisten.

“Ei kirkkoherra tiedä”, lohdutteli Kreeta ja samalla otti hän pojan syliinsä juosten saunaan. Nosti Kallen lauteille, poistui ja aikoi pian palata. Kun Kreeta oli lehmät lypsänyt kaatoi hän maitoa kuppiin, mutta sitä tehdessään hän ikäänkuin säpsähti. Koskaan ei hän ollut mitään varastanut ja kirkkoherra oli aina saarnannut kuinka raskas synti varkaus oli. Kreeta ei tahtonut oikein tietää mitä tehdä — — “Mutta nälkäänhän se poikaparka kuolee, jos en minä — — mahtaneeko tuo jumalakaan kovin suureksi synniksi lukea jos tuolle raukalle vien tilkan maitoa.” Näin ajatellen otti Kreeta maitokupin ja palan eläimille leivottua leipää ja juoksi saunaan.

“Kas tässä! Koeta nyt hyvä lapsi syödä”, virkkoi hän lämpimästi ojentaen tuomiset Kallelle.

Aikaisin jouluaamuna tuli Kreeta Kallen luokse uudestaan. Hän oli kyökkipiialta saanut vähän voita, palan parempaa leipää ja sen lisäksi tilkkasen maitoa. Niin hyvää ateriaa ei Kalle ollut vuosikautsiin saanut, joten hänestä tuntui nyt oikein hauskalta.

Syötyään tahtoi Kalle pian lähteä, sillä hän pelkäsi kirkkoherraa, — mutta ennen kuin hän lähti otti Kreeta vanhan villahuivin kaulastaan, satoi sen Kallen korvain päälle suojaksi pakkasta vastaan. Kallen oli nyt oikein hauska. Monta kertaa kiittelen lähti hän juoksemaan kylälle päin, — mutta Kreeta meni töihinsä murtunein mielin — — —

Kun Kalle oli ehtinyt pappilan isolle niitylle, kuuli hän jälessään kulkusten rominaa. Kirkkoher-
ran uljas ori sieltä tuli korskuen täyttä ravia. Kalle koetti pyrkiä syrjään, mutta paljon lumen tähden ei hän tarpeeksi nopeaan kerinnyt, joten reen reuna sattui häneen ja heitti nurin lumikinokseen. Ylös päästyään puisteli hän itsestään enintä lunta ja jatkoi taas matkaansa, päättäen hänkin mennä kirkolle.

Valoisata, puhdasta ja kaunista oli Kallen mielestä kirkossa. Varsinkin iso kynttiläkruunu, se oli yhtä kaunis kuin silloinkin jolloin hän oli äitinsä kanssa ollut joulukirkossa. Lukkarin kumea ääni veti Kallen huomion pois kynttiläruunusta. Jouluvirren veisuu oli alkanut. Sen loputtua astui vanha kirkkoherra saarnatuoliin. Luki Jesuksen syntymähistorian. Kalle kuunteli tarkasti kuinka köyhä, vihattu ja ylönkatsottu oli lapsukainen Jesus syntyen ja viettäen ensimmäisen yönsä tallin seimessä, ja kuinka sittemmin ylimmäiset papit ja kirjanoppi-
neet häntä vainosivat ja viimein tappoivat. — Miksikä papit aina vihaavat semmoisia köyhiä pieniä poikia? — — ajatteli Kalle. Ja miksi muutamat, niinkuin tietäjät ja vanha Simeoni rakastivat Jesta, ja Haarasen Paavo sekä pappilan piika-Kreeta

rakastavat häntä. Miksikähän? — — sitä ei Kalle käsittänyt.

Kirkko oli kylmä, Kallen jalkoja paleli ja oli muutenkin kylmä, hänen täytyi lähteä ulos, jossa sai lämpimikseen juosta. Maantielle tultuaan tapasi hän Paavo ukon paluumatkalla kaupungista joulu-
kuusten viennistä. Aatto-iltana olisi Paavon jo las-
kuinsa mukaan pitänyt olla kotona, mutta ei jak-

Jännittävä leikki. —
Yhteiskunnan kurjaliston lasten iloja.

sanut, henkeä ahdisti niin kovin että aina muuta-
man sylen päässä täytyi pysähtyä hengähtämään.

Paavolle kertoi Kalle pappilassa käyntinsä ja
saamansa kohtelun siellä.

“Niin, semmoisia ovat rikkaat, eivät tunne köy-
hän kohtaloa. Jumala siunatkoon Kreetaa joka si-

nuu lapsiparka on hoitanut", virkkoi vanhus kyynelisin. Paavolla oli vähän ruuan muruja, lihan jätteitä ja leivän paloja, joitten joukossa joku nisun kipenekin; niistä muodostui joulupäivällinen ystävyksille.

Aamulla neuvoi Paavo Kallen menemään Palo-korven kylälle, "jos siellä olisi parempia ihmisiä". sanoi hän.

Kurjaa oli Paavon jos Kallenkin elämä; sen söivät minkä ihmiset antoivat. Monta parhausta ja haukkumista saivat he kuulla. Mutta kummallakin oli heillä toivonsa joka heitä lohdutti. Vanhus toivoi elämänsä pian sammuvan ja Kalle toivoi pian kasvavansa isoksi mieheksi, ettei tarvitsisi armoilla elää. —

Kahdeksantoistavuotiaana tapaamme vihdoin Kallen kievarissa renkinä. Kaunis ja reipas nuorukainen on hänestä tullutkin. Äidiltänsä peritty luonne ja yleensä henkiset ominaisuudet, pidättivät häntä rehoittaviin paheisiin vaipumasta; niinpä koko hänen kurja lapsuutensakin oli vaikuttanut häneen tavalla, joka teki hänestä vakaan ja ajattelevan nuorukaisen. Kuitenkin ollessaan nyt nuoruuden parhaassa kukoistuksessaan oli hän iloinen, reipas ja täynnä elämänhalua. Melkeimpä tunsii hän, niin äärettömän kurjuuden jälkeen, nyt itsensä onnelliseksi. Mutta kauvan ei kestänyt hänen iloinen ja huolista verrattain vapaa elämänsä.

Hänen nuoruuden lempensä keskittyi talon ainoaan tyttäreeseen Kaisaan. Mutta se suuri juopa, mikä heidät näytti eroittavan, teki Kallen salaisen

rakkautensa salassa. Mutta hänen elämänsä tuli ilottomaksi, hän kärsi. Joutoaikansa vietä hän enimmäkseen kotona, yksinään kulki hän kauniina kesäiltoina joen rantamilla ja kukkivilla keidoilla, kuunnellen lintujen laulua ja purojen lirinää, haaveillen luonnon puhtaasta ja ylevästä vapaudesta.

Muutosta Kallen käytöksessä ihmeteltiin nuorten kesken, mutta kukaan paitsi Kaisa ei tietänyt syytä siihen. Rakkaus oli hiljaisuudessa onnellisesti kulkenut salaisia polkujansa, sillä Kaisa rakasti myös Kallea kukoistavan neitosen ensilemmen puhtailla tunteilla. Vaikka Kalle ei koskaan ollut mitään merkkiä rakkaudestaan antanut, tiesi Kaisa kuitenkin että Kalle häntä rakasti, mutta pitäen sen mahdottomana oli päättänyt pitää sen salassa, ja tuo tieto sai hänetkin surulliseksi.

Oli sitte heinäaika. Kievarin väki oli kaikki ulkonäytillä viikkokunnissa, mutta Kalle oli kotona kyytiä varten. Joutoaikoina oli isäntä käskenyt hänen niittää Tanhuan ketoja, jotka olivat talon lähettyvillä. Eräänä kauniina poutapäivänä käski emäntä Kaisan, joka oli emännän apulaisena kotona, mennä Kallen avuksi Tanhuaan hajottamaan ja kokoamaan heiniä. Ilmielin teki sen Kaisa. Hiki-päässä peuhloivat he heinät hajalle ja sitten istuivat ojan reunalle lepäämään. Siinä yhtä ja toista jutellessa vaipui Kalle syviin mietteisiin, ja aivan

kuin huomaamattaan hyräili jotakin surullista laulua.

“Miksi Kalle on nyt noin surullinen, onko Niitymaan Jooseppi vienyt sinulta Mäntyharjun Annan”? virkkoi Kaisa joka halusi alkaa tästä puolesta keskustelemaan.

“Eihän siinä mitään viemistä ole, koko juttu on vain Lörppö-Leenan keksimä. Kerran kyllä viime talvena palasin hänen kanssaan tanssiaisista kun ei sanonut yksin uskaltavansa kirkkomaan sivu kulkea”.

Kaisa ei halunnut enempi Annalla kiusata, mutta jatkoi: “Sinä Kalle olet viimeaikoina tullut aivan toisenlaiseksi. Mikä siihen on syynä, etkö voisi sitä minulle kertoa?” Kaisan äänessä ja katseessa oli jotakin joka puhui jostakin muusta kuin pilanteosta, joten hän ei voinut olla vastaamaata.

“Jos olisin rikas, niin ei olisi mitään joka häiritseisi iloisuuttani”.

“Niin, onhan rikkaus jotakin, mutta voikohan rikkaus tehdä onnelliseksi”, jatkoi Kaisa.

“Eipä suinkaan suoranaisesti, mutta välikappaleena luulisin sen auttavan minua onneen, kun tässä mailmassa kerran ihmisarvo rahalla mitataan”.

“Mutta jos sinulla olisi nyt paljo rahaa, mitä tekisit, mihin toimiin ryhtyisit?” kysyi uteliaana Kaisa.

Kalle oli nyt kahdella päällä, vastaisiko kysymykseen nyt aivan suoraan, vaiko kierrellen. Rohkeasti päätti hän valita edellisen.

“Minä en tekisi mitään enkä ryhtyisi erityisiin toimiin, sanoisin vain että — r a k a s t a n s i n u a”.

Kaisa punastui ja se vielä lisäsi hänen kauneutansa, kun hän loi lempeän mutta vakavan katseensa Kalleen lausuen:

“Minä en ole se joka ostaisin rakkautta rahoilla enkä myöskään se jonka rakkautta myötäisiin rahoilla ja vielä vähemmin se jota sinun tulisi ajatella onnesi turmelijana, sillä sinun onnesi on minun — — Kalle, olen myöskin tiennyt syyn sinun suruusi, joka minusta on tuntunut niin kovin pahalta” — — —

Sillä välin oli Kalle siirtynyt lähemmä ja piti kättään itkevän Kaisan kaulalla ja kyyneleet vierähti hänenkin poskipäilleen. Vihdoin katkasi Kalle äänettömyyden.

“Minä säälin sinua, sillä jos sinä pysyt siinä mitä äsken lausuit, tekee isäsi sinut perinnöttömäksi ja ajaa pois kotoasi”.

“Jos hän sen tekisikin en siitä välittäisi, uskon että tulemme toimeen muutenkin”, lausui Kaisa lempeästi mutta varmasti.

Siihen jäi nuorten keskustelu, sillä tummansiniset pilvenjyhmyt läntisellä taivaalla kiiruhtivat heidän kimppeun.

Varhain seuraavana aamuna nähtiin Lörppö-Leenan rientävän Kievaria kohti. Kaisa sattui olemaan karjapihalla.

“Mihin nyt pitää, kun on noin kiirekin?” kysäsi Kaisa.

“Eipä juuri etemmä. Onko emäntä kotona?”

“On, siellä* kait se on maitokamarissa maitoja siivilöimässä.”

Leena kiiruhti sinne.

“Mitäs Leenalle kuuluu?” kysyi emäntä.

“Eipä tuota erityistä itselleni, mutta olisihan niitä kuulumisia kun vain tohtisi puhua”.

“No puhukaa vain vaikka sitte koskisi minua”, kehoitti emäntä.

“Kyllähän se teitäkin koskee ja silti minä juuri halusinkin, kun minä ajattelin että josko te tiedätte mitään Kallen ja Kaisan välisistä suhteista”.

Emäntä sävähti ja vaati kuulla lisää. Ja sitten Leena kertoi kuinka hän on nähnyt Kaisan ja Kallen käsikaulassa.

“Krist’ siunatkoon! Kaikkea sitä pitää vielä kuulta ja omista lapsistansa! Ja on sillä Kalle-venkulallakin uskallusta, — muutamakin kunnan elätti. Ei raukka edes osaa hävetäkään tahratessaan semmoisen tytön mainetta kuin on meidän Kaisa! —”

“Älkää te muuta enää sanoko. Sillähän minäkin ajoissa riensin ilmoittamaan, että tiedätte sen”, lateli Leena.

“Hyvä se olikin. Kiitoksia vain vaivoistanne. Ja sen minä sanonkin että minä en ole tämän talon emäntä jos Kalle vain meillä tulee olemaan edes syksyynkään asti. Antti kyllä pestasi sen ensi vuodeksikin, mutta koska kehtaa tuommonen hävytön olla, niin heti saapi lähteä”, pauhasi emäntä kääriessään ison möhkäleen voita paperiin, jonka sitten antoi Leenalle.

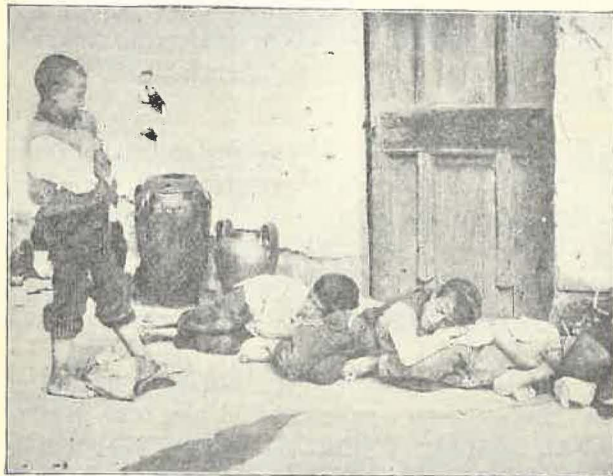
Leena notkautti polviaan ja päätään ja moneen kertaan: — “kost Jumala, paljo kiitoksia!” — ja poistui.

Hiljaisena elokuun yönä tapaamme sitten Kallen ja Kaisan tuuhean metsän siimeksessä. He istuvat sammalmättäällä hiljaa kuiskailten toisilensa. Heidän eronhetkensä on lyönyt. Kalle on lähdössä merille, kauas kohti tuntemattomia oloja. Yö on niin hiljainen että tuskin tohtii tuulen henki suudelmillaan koskettaa nuoren haavan helposti lipiseviä lehtiä. Taivaan tummasta sinestä pisti yksi ja toinen kirkassilmäinen tähti ikäänkuin kaukaista toivoa herättäen jälleen kohtaamisesta...

Auringonnuosua ennustava punertava rusko heijastui jo laakson toisella puolella olevaan Tanhuan kukkulaan kun nuoret erosivat. Ero oli kovin vaikea, mutta kun se nyt oli välttämätöntä, koettivat he kestää sen niin hyvin kuin mahdollista. Kerran vielä puristivat he toisiaan kädestä, kerran vielä lemмен suudelma ja sitten he astuivat eri haaroille.

Ikävää ja tuskallista oli tästälähin Kaisan elämä. Kahdeksaan kuukauteen ei hän ollut Kallesta mitään kuullut. Hyvällä ja pahalla koettivat hänen vanhempansa saada Kaisaa suostumaan avioliittoon rikkaan Koiviston Santerin kanssa. Vihdoin tuli Kallelta kirje, se oli kirjoitettu Brasiliassa. Terveenä sanoi Kalle olleensa, mutta suuri ikävä. Kirjeensä päätti Kalle seuraavin lohtua tuottavin sanoin: “Armas ystäväni. Tiedän että ikävät ja murheelliset ovat päiväsi, mutta ole iloinen, kyllä kerran vielä kohtaamme.” — Kirje oli lyhyt ja koruton, mutta Kaisalle se oli suuresta arvosta, arvokkaampi kuin hänen koko suuri perintönsä.

Kun Kaisan isä näki ettei hän hyvällä saanut Kaisaa taipumaan, päätti hän käyttää pakkoa. Niinpä hän Kaisan kielloista huolimatta laittoi Kaisan ja Koiviston Santerin kuulutuksille. Häpäivä oli jo määrätty, ja sen piti olla suuremmoisen. Koko pitäjän rikkaat ja mahtavat oli kutsuttu häihin. Pari viikkoa oli jo oltu ahkerissa valmistuspuuhissa

Köyhälistön lasten eräs makuupaikka Neapelissa Italiassa.

ja viimeinkin määrätty päivä tuli. Vieraita oli jo runsaasti kokoontunut Kievarin suureen saliin, jossa isäntä, erittäin hilpeällä tuulella, tahtoi virkistää vieraitansa tuloryypyillä, jolla välin emäntä piti naisten nautinnoista huolta. Kirkkoherrakin jo ajaa hurautti rouvineen pihaan; isäntä itse riensi vastaanottamaan.

Kaisa oli sulkeutunut kamariinsa. Siellä hän syviin mietteisiin vaipuneena, Kallen kirje edessään, kalpeana eteensä tuijotti. Säpsähtäen havahtui hän, kun salin puolelta kuului voimakas morsiamen-huuto. Äkkiä pisti hän kirjeen povelleen, laski morsuskoristeensa pöydälle, johon hän äitinsä rukouksista oli lopulta antanut itsensä pukea, ja kepein askelin hiipi ulos, sieltä edelleen rakennuksen sivua ulkokuoneitten suojaan ja metsään, saman puun juurelle jossa oli Kallen kättä viimeksi puristanut. Nopeasti kaivoi hän lumesta esiin paltton, villahuvivin, sormikkaat ja sukset, jotka hän edellisenä iltana oli sinne piilottanut. Läpi metsän lumisen aikoi hän hiihtää, kunnes saavuttaisi tuntemattomat seudut; sitten ottaisi hän kyytihevosen Tornioon ja sieltä sitten — Amerikkaan, se oli matkasuunnitelma.

Kaisan katoaminen synnytti Kievarissa suuren levottomuuden, ensin talonväen keskuudessa, sitten kautta koko hääseurueen. Etsittiin ensin asuinhuoneista, sitten ulkokuoneista, mutta mistään ei häntä löydetty. Kukaan ei ollut nähnyt hänen poistuvan eikä tietänyt missä hän oli. Etsintäpiiriä laajennettiin lähikyliin, jopa kaupunkiinkin, mutta yhtä huonolla menestyksellä. — Kaisaa ei koskaan löytynyt.

Tapahtuma oli kauvan keskustelun ja ihmettelyn aineena kyläläisten keskuudessa, mutta unohtui vähitellen muilta, paitsi Kievarin isännältä ja emännältä, he eivät voineet unohtaa. Emäntä murheen murtamana alkoi vähitellen kuihtua ja isäntä alkoi yhä enempi juomaan, ettei monta selvää päivää nähnyt.

Vaalea kuu kuumotti heikosti kuulakalla tai-
vaalla, selveten sitä mukaa kuta tummemmaksi kä-
vi kaukaisen etelän yö. Ikäänkuin uinaillen lepäsi
kalpea kuun valo tyyntyvillä valtameren laineilla,
hopeoiden niitten värähtelevää pintaa. Voimakkaas-
ti ja varmasti liikkui eteenpäin suuri valtamerihöy-
ryalus, tulossa Itäintiasta Floridan rannikkoa kohti.
Laivan ruorissa seisoo nuorukainen. Surunvoittoisa
piirre kasvoillaan katselee hän tuota runollista ym-
päristöä. Nuorukainen on Kalle. Menneitten ai-
kain tapahtumat hiipii esiin hänen sielussansa, hä-
nen surunsa ja ilonsa, rakkautensa ja ikävänsä, ko-
ko monivaiheisen elämänsä draama. — Onkohan
kaikki elämän onni, rakkaus ja ilo vain tuollaisia
valonvälkähdyksiä kuin tuo kuun valo, joka niin
somasti laineen syrjiä vain hetken valaisee ja taasen
häviää. Pääseköhän koskaan onnensa rantamaan,
jossa pysyväiset valonsäteet tuikkivat ja jossa on-
nenruusuja kasvaa — — —

Samassa alkoi rannikkotulet kaukaa himmeästi
tuikkimaan, herättäen ihastuksen tunteen. Hän oli-
kin jo väsynyt vaivaloiseen merielämään ja aikoi
nyt jäädä maihin, ja sen hän satamaan päästyään
toteuttikin.

Hän osti rautatiepiletin erääseen sisämaan kau-
punkiin, aikomuksella jos mahdollista maanviljelys-
töihin. Paikavälitystoimistosta saikin hän paikan
Joel A. Braun'in maatilalla. Taas alkoi uudenlai-
nen elämän suunta.

Uudessa paikassaan viihtyi hän hyvin muuten,
mutta tuskallinen ikävä vaivasi häntä. Kaisalta ei

hän ollut saanut muuta kuin yhden kirjeen. He
olivat niin eksyneet toisistaan etteivät voineet edes
kirjottaa.

Kuukauden oltuaan uudessa paikassaan sairas-
tui Kalle vaaralliseen keuhkokuumeeseen, jonka al-
kusyynä oli vilustuminen kylmässä sateessa eräällä
kaupunkimatalla. Lääkärin hoidosta huolimatta
näytti tauti itsepintaisesti vaativan uhrinsa. Kah-
deksannella vuorokaudella näytti kaikki paranemi-
sen toivokin olevan mennyttä. Kun emäntä, joka
sairasta hoiti, meni erään kerran hänen luokseen,
oli sairas kovin tuskainen. Houraillessaan käytti
hän emännälle tuntematointa kieltä. Vihdoin kut-
sui emäntä palvelustyttöä, joka viikko sitte oli ta-
loon saapunut ja kysyi eikö hän, Katri, ymmärrä mi-
tä Kaarlo puhuu. Kovin hämmästyi Katri kun kuu-
li sairaan puhuvan suomea. Siinä hän houraili enti-
siä tapahtumia, puhui rakkaudestaan Kaisaan ja
suuresta surustaan. Katri, entinen kievarin Kaisa,
seisoi kuin kivettynyt houraillevan vuoteen vieressä.
Hänen täytyi uskoa että hänen edessään oli todelli-
suus, niin uskomattomalta kuin se tuntuikin.

Kaisa laskeutui polvilleen sairaan vuoteen vie-
reen ja kuiskutteli sairaan korvaan jotakin. Sairas
käänsi hiukan päätänsä ja heikko tajunnan ilme oli
hänen silmissänsä.

“Oletko sinä Kalle, minun armas Kalleni?” jat-
koi Kaisa.

“Näenköhän vieläkin unta”... sopersi sairas
heikosti.

“Ei tämä ole unta, sillä minä olen todellisesti Kaisa, jota sinä houreessasi juuri kaipasit”.

“Miten se olisi mahdollista?” sai Kalle tuskin kuuluvasti sanotuksi.

“En tiedä”, virkkoi Kaisa, “mutta antakaamme sen nyt olla siksi kunnes vähän vahvistut, olet kovin heikko nyt juuri.”

Tämän sanottuaan huomasi Kaisa kuinka Kalle jälleen vaipui tajuttomuuteen.

Noin puolen tunnin kuluttua palasi sairas jälleen heikkoon tajuntaan. “Miten tämä on mahdollista?” sai hän jälleen katkonaisesti sanotuksi.

“Kun sinä nyt vain pian paranisit, sitten kertoisimme tarinamme ja sitten olisi kaikki hyvin!” —

Sairaan huulet liikkuvat kuulumattomasti, mutta Kaisa ymmärsi niiden kuiskaavan: “minun on nyt hyvä olla” — — —

Kaisa laskeutui jälleen polvilleen vuoteen viereen, laski kätensä sairaan otsalle ja äänetönnä katseli häntä kauan. Sairas ei näyttänyt tietävän enää mitään. Muutamia heikkoja vavahduksia kävi yli ruumiin. Stupielet ja silmäkalvot värähtelivät ja sairas vaipui rauhalliseen syvään, syvään uneen. — — —

Raatajain laulu

(Voi laulaakin kuten “Honkain keskellä” j. n. e.)

Työväenaate se ohjata taitaa
Eksyneet kulkurit oikeahan.
Opasta kulkuri matkalla kaipaa,
Sen yhteistoiminta antaa vaan.
Nyt orjat, joutuisaan, rautaiseen rintamaan,
Vapauden puolesta taistelemaan.

Liittyen yhteen, me raataja orjat,
Vahvoina eespäin rynnistetään.

Lauletaan murskaksi aattehet ahtaat,
Vapauden soihtuja viritetään.
Aattemme voimalla, oikeuden tunnolla,
Käymme kohti kansojen vapautta.

Sointua syvää ei konsa voi saada
Vierasten virsien vedosta.
Eikä nuo vierahat laulut voi nostaa
Tunnetta raatajan povessa.
Pois armon laulajat, tieltämme viskataan,
Töittemme tulokset me vaadimme vaan.

Raatajajoukkojen yhteinen laulu
Se veljeyden tunnetta nostattaa.
Vapautustaistelun voittoisa kulku
Jo ryövärivaltoja horjuttaa. —
Nyt orjat, joutuisaan! Rautaiseen rintamaan.
Vapauden puolesta taistelemaan!

, H. Putaansuu.

Lääketieteen ja voimistelun vertailua

Tämän mainehikkaan kahdennenkymmenennen vuosisadan lääketiede kykenee pitämään ihmiskunnan terveydestä yhtä hyvän huolen kuin kirko keskiajalla ihmisten ajatuksista ja uskonnollisesta tarpeesta. Tulella, miekalla, nälällä ja korkealle kehittyneillä kidutuskoneilla levitti keskiajan kirkko johdonmukaisesti valtaansa ja kamalaa luonnottomuuttansa hyvällä menestyksellä. Samoin hyvällä menestyksellä viepi eteenpäin 20:n vuosisadan lääketiede ihmiskunnan parannusoppia, käyttäen parannuskeinoina suuria vaivaiskasarmeja, hikisiä kivimuurisairaaloita, jotka on rakennettu savuavien tehtaitten piippujen keskelle ja lisäksi teknillisesti val-

mistettuja ihmisruumiin eri osien kiihotuseliimiä ja pulvereita, jotka eivät yleisempien sekä samassa vaarallisempien tautien poistamiseksi voi muuta tehdä kuin sitä lisätä tahi muuttaa toisesta paikasta toiseen. Ei nykyajan lääketiede kykene poistamaan sitä kauheata kurjuutta, jota ihmiskunta sairastaa. Pienet viattomat lapset kieturtelee kehossaan tautien kouristelemana. Elämäniloa hulmuilevan ajan murtaa taudit nuorukaisilta, ja lääketiede seisoo yläpuolella nollana sillä aikaa kuin elämän toiveet ja tulevaisuuden unelmat häipyvät kiihtyvina, valottomina kasarmikomerojen nurkkiin. Ja huuto kuuluu lääketieteellisestä maailmasta: "Kukaan ei voi auttaa itse itseään! Potilaat, teidän on turvauduttava lääkäreiden apuun! Nämä sanat ovat hurmanneet ja hypnotiseeranneet koko maailman. Ihmiset eivät usko, että sairausprosentti lisääntyy yhtä paljon kuin lääketiede kehittyy. Sanotaan, ettei sairaus- ja kuolevaisuusprosenttien kasvaminen ole lääketieteen syy, mutta se on teknillinen teollisuus ja pakkokilpailu, joka sen tekee. No olkooppa niinkin, mutta yhtä paljon olisi pitänyt kehittyä lääketieteen kuin teollisuudenkin ja kohottaa voimakkain huutonsa teollisuuden tuottamaa terveyden turmiota vastaan. — Jos lääketiede kerta on parannustiede ja tarkoittaa ihmiskunnan terveyttä niin miksi ei se sano että savusta ja tomusta pölyvä tehdas on tautien synnyttäjä, ihmisten terveyden turmelija, lasten runtelija jne. Miksi ei se sano että vankilat, ne maanalaiset komerot ym. mihin

ihmiset viedään pahoista töistään hyviä tapoja oppimaan, ovat myöskin tautien synnytlaitoksia ja seurauksia edellisistä taudeista, ei ainoastaan yksille, mutta koko olevalle ja nousevalle sukupolvelle. Niin, miksi ei se noita sano? Siksi varmaan, että se on enemmän rahatiehe kuin terveystiede. Mitään ei välitä nykyajan lääkärit ihmiskunnan terveydestä, sillä pääkysymys on ken osaa enempi keinotella ja vetää kultaista mammonaa puoleensa. Ei yksikään nykyajan lääkäri oli istunut koulunpenkillä oppiakseen parantamaan ihmiskunnan sairaloisuutta, mutta oppiakseen keinottelemaan, antamaan jonkun pilleri, pulveri tai liemi reseptin potilaalle kantaakseen siitä maksun kullassa. Näin olen on myyty keskellä sivistynyttä maailmaa ihmiskunnan terveys pienistä metallikolikoista.

Nyt tehkäämme pieni katsaus voimistelualalle, koska se on myöskin ihmiskunnan terveyttä tarkoittavaa, ja koska nykyään ei ole enää aikaista ruveta huolehtimaan ruumiillisesta terveydestä ennenkuin muodostumme kääpiöiksi, toisin sanoen nousta tappamaan sitä nykyaikaista "sivistystä" joka muuten pian vie ihmiskunnan perikatoon.

Voimistelu perustaa ihmiselämän terveyden liikunnolle ja puhtaudelle; liikunnolle juuri siksi, koska meidän olemassaolomme on koottu liikkuvista aineksista ja koska nämä liikkuvat ainemuodot vaativat kukin oman liikunta-alansa, puhtaana ja voimakkaana ollakseen. Tämän tähden on voimistelu-aate, tai tiede, voidaan sanoa, järjestänyt järjestelmälliset ruumiinharjoitukset. Lihaksien monipuoli-

nen liikunta edistää veren kiertokulkua, auttaa ja vahvistaa sydämen sekä keuhkojen toimintaa. Tämä on luonnonmukaista lääkettä tauteja vastaan. Ja yksi seikka: jos ken ei minua usko, vaan epäilee asian todenperäisyyttä siitä syystä ettei tämän kirjoituksen alla ole "lääketieteen professoria", mutta on vain yksi työn raskaan raataja, niin sopii tehdä kokeiluja, s. o. ruveta säännöllisesti voimistelemaan, niin huomaa jonkun ajan kuluttua mitä on järkipäiväinen voimistelu saanut aikaan, että lihakset ovat kasvaneet, vartalo on vahvistunut, sisäelimistö on hyvässä kunnossa ja makea uni tekee yöt nautinnollisen rauhalliseksi.

Tässä ei vielä ole koko parannusoppi, lääke. Ihmisruumis vaatii myöskin valoa ja ilmaa, jotka ovat yhtä suuresta merkityksestä kuin syöminen. Sillä jos valoa ja raitista ilmaa ei ole tarpeeksi, on ihminen tautien pysäyvspaikkana. Eräs vanha sananlasku sanoo: "Mihin aurinko paistaa, sinne ei lääkäriellä ole asiaa". Tämä sananlasku tahtoo vain kuvata kuinka suuresta merkityksestä on valo ja ilmakylvyt ruumiin vahvistamisessa. Ottakaa huomioon että voidaan kylpyä ottaa muuallakin ei vaan vedessä, ja voimistelijain tehtävään kuuluu ottaa vesi, ilma ja aurinkokylpyjä.

Nämät kaksi ihmiskunnan terveysoppia ajavaa tiedettä, lääketiedä ja voimistelu, eroaa toisistaan koko tuntuvasti. Lääketiede sanoo tietävänsä, että lääkkeistä riippuu ihmisen terveys; voimistelutiede sanoo: yhtä tärkeätä on ihmisten tuntea kuin tietää. Ei nyt oleteta, mutta tiedetään, että potilas kun

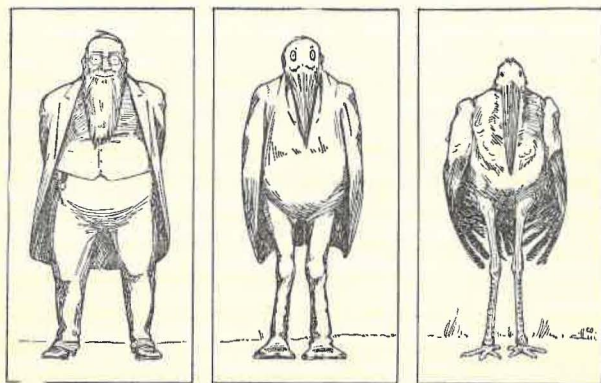
menee lääkärin luo, katsoo lääkäri potilaan ulkomuotoa, pukua ym. mitkä osoittavat tyydyttävän vastauksen potilaan rikkaudesta. Lääkäri tavanmuokkaan ja potilaan mieliksi tekee muutamia kysymyksiä ja sanoo: teidän on tultava huomenna, minä sitten "syynään" teidät. Potilas saapuu määrättyyn aikaan; "syyni" tapahtuu ja resepti kirjoitetaan, jossa tavallisesti on "kolme kertaa päivässä ruokalusikallinen" — konjakkia ja joka kahden tunnin perästä yksi pilleri. Ja sitten määräys käydä joka päivä hänen luona, (ainakin niin kauvan kuin potilaalla piisaa varoja). Ja potilas maksaa lääkärit ja lääkkeet, mutta tauti ei vaan ota parantuakseen. Rahat on loppuneet, kauneus, terveys ja työkykyisyys mennyttä, — mitä nyt on tehtävä?...

Ei kenenkään pidä nyt olettaa, että minä asetaisin voimistelun joksikin rohtopulloksi ainoastaan siksi aikaa kuin jokin tauti vaivaa, ei! Myöhästä on ruveta vasta silloin; terveenä ollessa ihmisen pitää jo katsoa sen verran eteensä että hoitaa ruumiinsa ja sielunsa terveyttä, ja ainoastaan oman elämänsä vuoksi eikä minkään voimistelun vuoksi. Ei kenenkään pidä myöskään ajatella, että minä lääketieteen tykkänään tekisin mitättömäksi, täytyyhän tunnustaa että siinä on hyviäkin puolia ja että sillä on hyviäkin palvelijoita, vaikka se enemmän nykyään onkin humpuukia kuin muuta. Siksi minä ehdotan järkipäiväistä voimistelua ja ruumiin hoitoa ihmisen terveyden säilyttämiseksi.

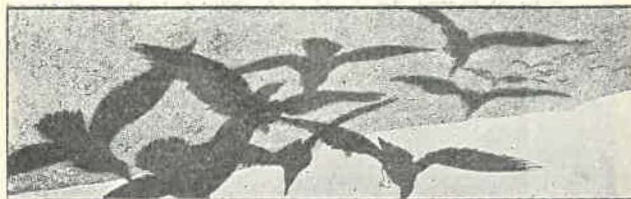
Joiltakin tahoilta voidaan sanoa, että menee kaikki aika tuollaiseen terveydenhoitoon. Mutta

menehän se aika kuitenkin, jos ei muualle niin
sairastukseen, ja parempi on nauttia elämästä iloa
ja kauneutta kuin surua ja kipua. Siis kaikki otta-
kaa elämä iloiten vastaan silloin kuin elämä teille
hymyilee.

Victor Sunell.

Kapitalistisen tohtorin kehitys.

Toista eloni tietää

Minä haaveilen oloja kummia
Miss' ois' elo puhtainta kultaa,
Missä kaikki vaan laadittais' lauluilla
Eikä lempikään oisi — vaan unta!

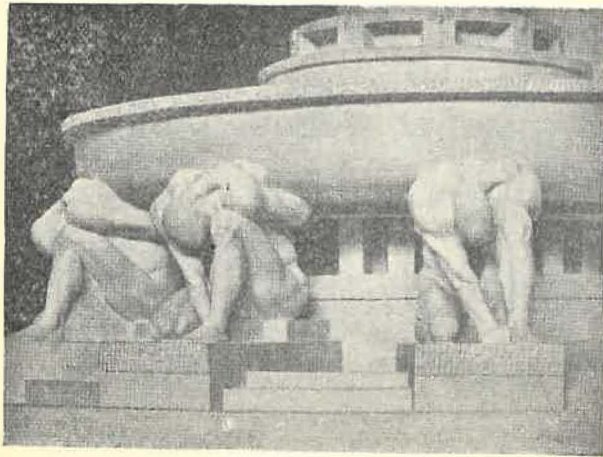
Miten outona tunteille orpouden
Silloin uurtaisin onnelan uraa!
— Kun luon mieleeni elämän semmoisen
Niin jo ilosta olen mä sulaa.

*

Mutta mieleni mieto — haaveile vaan —
Toista tarina eloni tietää.
Kyynele hyyte-ssä leipäni raataa ma saau,
Lempi aina vain polkuni kiertää —

Yhä mierolan tietä mä harhailen,
Sydäntuskia lauluni sointaa. —
Kyllä minäkin onnesta haaveilen,
Vaan mun eloni tietää toista.

Jenny Carlson.

“TAIDETEOS”

Osa keisari Josephin muistopatsaan jalustasta. Hyvin kuvaa orjuutta.

Virkamieskuvia

Hän on virkamiehenä muutamassa valtion virastossa. On n. k. menestyksen mies. Ymmärtää viisaampien joukossa olla vaiti, joilta siten ilman ansiota saa viisaan nimen, mutta tyhmien sekaan päästyään puhuu hän siten kuin on viisaiden kuullut puhuvan, ja saa taas viisaan nimen. Jumalat valistakoon meitä!

Hän on nyt vasta kirjuri, mutta jumalan avulla pääsee hän viimein apulaiseksi, ja sitten prinsippaaliksi (palkanylennyksellä) ja vihdoin koko virkakuntansa päälliköksi. Hän on suuri mies (ruumiillisesti), tummakiharainen, suu aina auki kuin hollittuvan veräjä, nauraa harjaantuneesti, hoitaa käsiänsä, saa pian rikkaan vaimon ja kuuluu samaan vai-

tiolliseen puolueeseen kuin päällikkönsäkin. Heikko puoli: pelkää ruumiita.

Kerran maaukko Pietari Paavalinpoika tuli asioissa kaupunkiin. Meni samaan virastoon, jossa menestyksen mies palveli.

— Olisi asiaa, sanoi Paavalinpoika.

— Ikä? kysyi menestyksellinen.

— Ikä?

— Niin. Ollako vanha?

— Viisikuudetta.

— Olla nainut?

— Tottahan nyt.

— Isä?

— Isä.

— Lapsia?

— Jo toki. Kymmenkunta — hm.

— Vanhoja?

— Piruja kans! Juuri veivät akkaa saunaan kun tänne lähriin. Poika niinkuin papu!

— Haluaa passia?

— Mitä pirhanaa! ällisteli Paavalinpoika, — passia, saakutti! Kaloja minä tulin kauppaamaan. Olla halontarvis, herra?

— Hullu! huusi virkamies ja veljet pulpettien takana hihittivät. Paavalin poika talsi pois.

Eivät tällaiset tapaukset estä häntä kiipeämässä yhä korkeammalle. Hän nousee niinkuin ei mitään. Ensimmältä kyllä virastonvahtimestarit uskaltaavat esittää sinän maljat ja kutsua häntä toveriksi, mutta kyllä kerran mielelläänkin auttavat palttoon

päältä. Hän on virkamies jumalan sallimuksesta. Ja hän nousee. Se on sallittu.

*

Hän oli kukka virkamiestarhassa. Ei kukka ainoastaan värien vaan tuoksunsakin puolesta. Tämän tuoksuvan kukan minä kerran poimin. Se on tosin jo kuihtunut. Ei ole jällellä enää — ja ne minä ihmeen hyvin muistan — muuta kuin pyöreä, alistuvainen nenä, väririkas, ilmoja ennustava nenä, psykofyysillinen nenä, virkamiesnenä, virkatienenä, vallesmanninenä: sitten on vielä muistissani keppi, kauhua herättävä keppi, antiikinen keppi, muistossa rakas keppi (s. o. vallesmannin muistossa), kunnioitettava virkamiespatukka, sauva, josta koko lääni puhui samallaisella äänellä kuin kolerasta, filosofinen keppi, joka rakasti talonpoikien selkiä, toverillinen keppi, joka aitan kynnyksellä odotteli, koska vallesmanni tuli piikatytönsä vierestä, juriidinen keppi, vanhoillisuuteen kallistuva, pessimisti Ja vielä viimeksi on mielessäni tähti (uutteruudesta) ja sana djaa. Djaa onkin tärkeintä. Se laulettiin passoäänellä kepin säästyksellä, silloin kuin puhuttiin rahvaalle. Aremmat se peloitti jo pihtipielestä pelolle ja rohkeinkin tiesi sen kuultuaan liikkuvansa ukkosilmalla. Ja ukkosilmalla ei ollut hyvä mennä punnjuurelle (s. t. s. juriidien kepin viereen).

Hän oli ammatiltaan vallesmanni. Vanhapoika. Hän vihasi naisia, koska se hänen nuorena ollessaan oli muodissa. Sukupuolisen dilemman ratkaisi hän

helläsydämisen piikansa kanssa. Taivas suokoon hänelle pitkän iän.

Syyskesällä, kun koko puiva pitäjä oli riihellä, tuli kuvernööri hänenkin lääniinsä tarkastusmatkalle. Hänen korkeutensa jäi yöksi taloon ja kyseli sitä ja tätä.

— Hyvä vuodentulo?

— Djaa, teidän korkeutenne. Pirusti, hm, kovin tulee ruista.

— Verot?

— Djaa, maksettu, kuitattu. (Vallesmanni vilkasi keppiä, joka istui nurkassa, historiallisen näköisenä).

— Mutta tiet ovat huonossa kunnossa.

— Eivätkö ne pirut . . . Djaa, herra kuvernööri, huomenna on kylä liikkeellä. (Ei kai tarvinne mainita, että keppi sai kirkkaan silmäyksen).

Ja aamulla kun kuvernöörin vaunut katosivat tomupilveen ja kun kylänkoirat olivat haukkuneet menevän, lähti vallesmanni liikkeelle. Ensimmäisessä talossa juoksi isäntä vinttiin ja käski naisten sanoa, että hän on riihellä. Riihelle, komensi vallesmanni. Ja sieltäkään kun ei löydetty, ajettiin toiseen ja sieltä löydettiin joku. Ja sitten salamoi! Djaa! Hän oli kukka virkamiestarhassa.

Joku sanoo, että jahka vallesmanni kuolee, niin pannaan keppi ristiksi haudalle ja sikarikotelon kanteen maalataan: "Djaa," ja se sitten naulataan patakkaan. Ihan niin. Ystävät pystyttivät patsaan.

Olen joskus kirjoittanut henkevän artikkelin, jossa oli m. m. tällainen kohta:

"Ihminen on kuin pisara meressä. Mutta löytyy myöskin likavesipisaroita. Likanenkin vesi on vettä vaan."

Jos olisin tuntenut silloin, kun tämän nerokkaan artikkelin rakensin, veli ulosottomiehen. olisin sen kohdan kirjoittanut näin:

"Ulosottomies on pieni virkaveli koneessa. Eipäilyttävässä virkakoneessa. Ulosottomieskin on virkamies".

Mutta kun en tuntenut häntä silloin, jäi tämä hurjankaunis kohta sikiämättä. Jotavastoin nyt! Näpätkäämme hänestä kuva.

Ulosottomies: ruumis pieni, mutta suora kuin seipäänsyöneellä. Ei lausu koskaan k-kirjainta, vaan käkistelee sellaisen sanan sattuessa. Naamas-rokonarpia, (joita hän koittaa haihduttaa myskillä ja seruumilla), peukalon ja etusormen välissä erästä tummaa ainetta aikaisemmin harjotetun ammatin jätteenä ja kainalossa on hänellä musta virkasalkku. Mailma juttelee, että hän on tohvelin alla. Mutta käsi sydämelle, aviomiehen, kukas ei ole tohvelin alla? Mitäs jos hän, hentoinen, on paremmatkin.

Hän saa joskus eläkkeen. Hän on mielipiteiltään klerikaali eli leriaali kuten hän sanoo. Mutta hän on myöskin nationalisti, monarkisti ja äärimäinen vasemmistolainen. Sosialistikin! Aina asi-anhaarojen mukaan. Ei hän ylimalkaan paljoakaan välitä yhteiskunta- tai puolueasioista, mutta jos vir-

ka pakottaa, laulaa hän millaisen pillin säästyksellä tahansa. Ja sitäpaitsi on joskus niin hauska puhua virkavekojen kanssa päiväkysymyksistä ja asettua järkevälle kannalle. Se on enemmänkin kuin hauskaa, se on sutevaa!

Suurimman osan hänen ajastaan vie virkatimet. Hänellä on vapaa pääsy varsinkin köyhempien koteihin, ja tehtaantyttöjen yhteisiin kamareihin. Hän koputtaa — kuin on tapa herrasväen — ja se lailee sitten kauan papereitaan, aivan liian kauan, sillä hän tietää sillä piinaavansa uhriaan, ja sitten hän sanoo, että on kirkollismaksut maksamatta, ja sen sanottuaan seisoo hän selkä suorana ja vaatmaton hymy suupielessä, sillä hän tietää seisovansa totuuden puolella. Hänellä on aina juostavaa. Asioita niin penteleesti. Puhtaasti virallisia yhteiskunnan asioita. Ah ja voi!

Minullakin. — koska kuulun siihen ihastuttavaan ihmisryhmään, joka joutuu usein semminkin ulosottovirkakunnan kanssa tekemisiin — minullakin on ollut kohtaaminen hänen kanssaan. Sinä muistorikkaana iltana olivat tähdet kiiveenneet taivaan ihan ylimmälle kuperalle ja minä istuin ja katselin niitä sekä kuuntelin Chopin alakuloista mazurkkaa, jota soitettiin jossain; sitten kun olin itsekseni ehtinyt säälitellä Chopinia ja erästä kuuluisaa rouvaa, johon säveltäjä oli rakastunut, koputettiin ovelle siivestyneesti — kuin on tapa herrasväen — ja minä kiljasin että sopii tulla vaan. Sisään astui hän, veli ulosottomies. Hän seivästeli keskelle huonetta, aukasi salkkunsaa vitkalleen ja sanoi sitten:

— Kirkollismaksut.

Minä kuuntelin enemmän Chopinia kuin häntä.

— Kirkollismaksunne ovat jääneet maksamatta, ilmoitti hän uudestaan ja kakisteli k-kirjaimen aikana aivan hirveästi.

— Jaaha, sanoin minä sitten.

Hän:

— Maksettava, muuten ryöstetään.

Minä:

— En maksa. Sanokaa sijaisjumalalle niin.

Sitten se tapahtui. Hän ojensi sen sormensa, missä oli jätteitä eräästä aikaisemmin harjoitetusta ammatista, liikutteli sitä levollisesti, pysähdytti sitten kohti piironkia ja sanoi:

— Piironki?

— Ei ole minun.

— Kirjahylly.

— Sama juttu.

— Kauniita kirjoja. Menisivät kaupaksi.

— Velkana.

Hän katseli minua ensin kuin monarkisti, sitten kuin äärimmäinen vasemmistolainen. Tuli viimein suhteeni liperaalisiin ajatuksiin.

Sanoi:

— Oletteko te köyhä?

— Sun pentele! Olen, olen! Kovasti.

Hän istuutui ilman toivomustani hävyttömästi tuolilleni, otti kynäni, sen saman, jota myöten sie-luni ilot ja palot ovat heruneet paperille ja kirjoitti jotain kamalalla käsialalla, ilman pilkkuja, pisteitä,

ilman pienintäkään aavistusta verbeistä tai partisiipeistä. Sanoi:

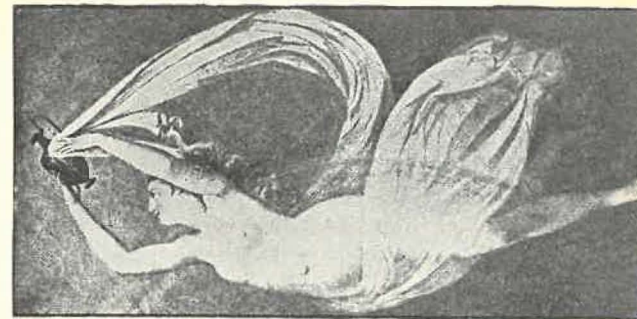
- Ryöstetään.
- Mitä?
- Jotain.
- En salli.
- Virka-apua on saatavissa.

Hän nousi, astui ovelle selkä suorana kuin viivotin ja sanoi sitten hyvästi. Jos hän olisi sanonut vielä että voikaa hyvin, olisin heittänyt häntä mustepullolla. Sillä minä olen heikko

Mutta sitten soitettiin jossain Offenbachin ilkkuvaa intermezzoa ja minä ajattelin, että odottakaa-pas te virkasielut. Kun aika on kuluttanut teidät ja teidän ruumissaattonne eteen on valjastettu kymmenen aasia nurinpäin, silloin minä kutsun naapurin köyhät lapset soittamaan hautajaisissanne kukkopillillä ja huuliharppuja

Sillä en ole koskaan kärsinyt teitä.

Kalle Rissanen.

Nuoren toverin muistolle

Seison äärellä avoimen haudan,
Niin synkkää se taruaan kertoaa:
On tauonnut taisto ja kalskehet raudan,
Työtoveri rauhassa uinahtaa!
Hän laski jo totuuden miekan jalon,
Aselevon sen rauhaisan nuorna sai.
— Kuolo armoton sammutti rintansa palon,
Sen rinnan, mi innosta hehkui ain!

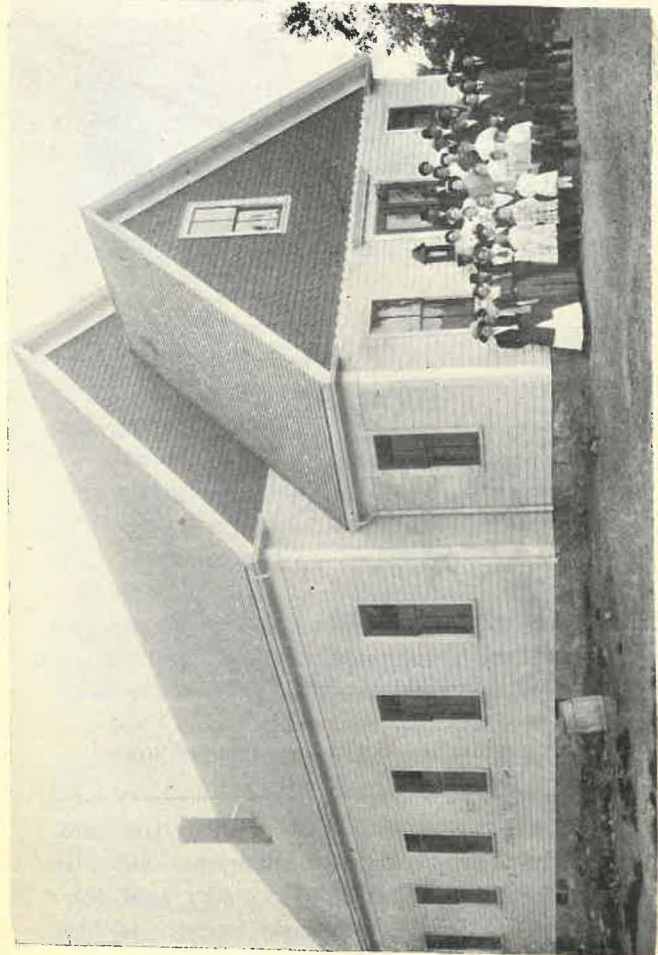
On kohtalon ivaa haudalla seista
Sen taruja kylmiä kuulla vaan,
Niin monta kun rakkaista tovereista
Jo nuorina sortuvat syliin maan — —

He sortuvat sinne, kun kohtalo heitä
Niin jäisen julmasti kohtelee.
Tuhatmäärin sen uhreja väsyneitä
Jo ennen aikaansa kylmenee.

Onneton elo! Se riistää se raataa,
Se monen nuorena runtelee,
Sydäntuskien taruja kalmisto haastaa,
Verenhinnoista kummut sen kertoilee.
Sinne joutuvat nuorra kun heillä
Elon mahdollisuutta ei ollenkaan,
Vasta lapsuusaikansa eläneillä
Povi nuorekas vaihtuu mullaksi maan.

Mutt' vaihtuupa aika, ja astuu kerran
Elämä kulkuunsa korkeaan,
Ja luonnonlahjoista tarpeiden verran
Me köyhätkin vapaasti otetaan.
Ei kärsi syytön syyllisen eestä,
Kun totuus on vallalla hyveineen,
Ja yöstä niin kauan kestäneestä
On aamu heräävä kukkineen!

Elin Nykäsenoja.

Rockportin S. Osaston talo ja osa jäseniä.

Varas

Kirjottanut Upton Sinclair.
(Suomennos.)

Henkilöt:

Jim Faraday; murtovaras,
Harvey Austin; lakimies,
Hellen Austin; hänen vaimonsa,

Tapahtumapaikka: Austinin kirjastohuone.

Aika: klo 2 yöllä.

Näyttämö esittää loistavasti kalustettua huonetta. Keskellä on pöytä ja sillä lamppu. Oikealla ovi etehiseen, ollen etehisen ulko-ovi näkyvissä. Nurkassa kaappi ja siinä kaikenlaisia koriste- ja harvinaisuusesineitä. Perällä iso kadulle aukeneva ikkuna. Avonainen tulisija, takka. Vasemmalla on

kaksi ovea. Huonekaluja on: pari kirjakaappia, useita nojatuoleja y. m.

Esiripun noustessa: Näyttämöllä ei ole ketään. Huone on pimeä, paitsi mitä takassa kytevä hiilo sitä valasee. Ikkunain luota kuuluu murtuvain lauttain rätinää.

Jim: (Nuori mies, huonoissa vaatteissa, side toisella silmällä, murtautuu ikkunasta sisään, seisautuu hermostuneesti ympärilleen tähystellen ja katseltuaan joka paikkaan, etehiseenkin, syyttää salalyhtynsä.)

Tämä näyttää koko hyvältä. (Menee uunin luo ja ottaa sen reunukselta hopeakannun, jonka panee mukanaan kulettamaansa säkkiin. Poistuu vasemman oven kautta.)

Austin: (Astuu sisään etuovesta mahdollisimman hiljaa. Ripustaa takkinsa ja hattunsa ja pysähtyy sitten oven luo. Hän on nuori mies, hyvin puettu ja kasvot sileiksi ajetut.)

Kaikki menneet nukkumaan? (Ottaa taskustaan paperossikotelon ja on juuri raapasemaisillaan tulen, kun vasemmalta kuuluu paukaus jollainen syntyy lasiastian lattiaan pudotessa. Hän hätkähtää, kiiruhtaa pöydän luo, avaa laatikon, ottaa sieltä esille revolverin ja tarkastaa onko se kunnossa; sen jälkeen hiipii ulos vasemmanpuolaisen oven kautta sanoen:)

Tuo kolina tuntui alakerrasta kuuluvan.

Jim: (Pala kauhun valtaamana.) Jumalani. Mitä tehdä? (Katslee etehiseen ja yläkertaan joltavaan porraskäytävään — pitkän väliajan perästä).

En näy herättäneeni niitä. (Alkaa tarkastaa huonetta, pysähtyen aika ajottain kuuntelemaan. Koottuaan useita esineitä säkkiinsä, menee kaapin luo ja yrittää avata sen. Siihen menee jonkun verran aikaa ja ollessaan siinä kumarassa selkä oikeanpuoliseen oveen päin, Mrs Austin astuu sisään.)

Mrs Austin: (Nuori ja kaunis nainen aamunuttu yllään. Seisahtuu katsellen, tutkien ympärilleen ja astuu sitten huoneen keskelle, jolloin kuulee Jim aiheuttaman rapinan ja kiljahtaa.) Oh!

Jim: (Ponnahtaa pystyyn ja ojentaen revolverinsa:) Kädet ylös! (Mrs A. peräytyy kauhistuneena.) Kädet ylös!

Mrs A.: (Kohottaen hitaasti kätensä eikä aivan ylös:) Ei minulla ole asetta.

Jim: Yhdentekevä. (Jonkunaikaa he toinen toistaan tuijottavat.) En aijo tehdä teille mitään pahaa.

Mrs A.: (Rauhottuen). Minä uskon että ette sitä tahdo. Haluatte vain päästä tiehenne.

Jim: Niin juuri.

Mrs A.: Hyvä on. Voitte mennä.

Jim: Ja te huudatte poliisia heti, kun olen päässyt ovesta ulos, niinkö?

Mrs A.: Ei minä en halua poliisia en usko mitään hyvää olevan ihmisten linnaan saattamisesta.

Jim: Hm! (Taas väliaika.)

Mrs A.: Miksi tätä teette?

Jim: Se on elinkeinoni.

Mrs A.: Eikö se ole vaarallinen ammatti?

Jim: Niin eihän se leikkiäkään ole.

Mrs A.: (Hymyillen.) Minä otaksun sen olevan hermoja jäytävän. (Pienen väliajan jälkeen.) Ettekö voisi mitenkään rehellisellä tavalla elantonne ansaita?

Jim: Eipä tiedä. Voi kyllä olla, mutta minä olen väsynyt sellaisen hakemiseen.

Mrs A. Voisin auttaa teitä, jos sallitte?

Jim: En pyydä mitään apua.

Mrs A.: Ette, mutta minä tarjoan sitä. (Hetkisen kuluttua.) Oletteko kauan tätä ammattia harrastaneet?

Jim: En ole.

Mrs A.: Kuinka kauan?

Jim: (Hetkisen epäroityään.) Tämä on ensimmäinen yritykseni.

Mrs A.: Mitä. Ettehän sitä tarkota?

Jim: Kuitenkin se sattuu olemaan totta.

Mrs A.: Mikä sitten saattoi teidät sen tekemään?

Jim: Se on pitkä juttu.

Mrs A.: Kertokaa se minulle!

Jim: Nyt ei ole mikään otollinen aika juttuja kertoa.

Mrs A.: Te pelkätte minua? En kannata mitään kaunaa teitä vastaan. En välitä mitään niistä esineistä, jotka teillä on säkissänne ja sitäpaitsi minä otaksun, että ette niitä nyt viekään. Minua ainostaan surettaa, kun näen miehen joutuvan huonolle uralle ja siksi tahtoisin auttaa, jos suinkin saatan. Olen rehellinen, annan teille siitä kunniasanani.

Jim: Tällaisessa asiassa ei ole paljoakaan kunniaa.

Mrs A.: Ei olekaan se on totta, mutta voitte silti minuun luottaa. Pankaa pois tuo ase ja puhukaa minulle.

Jim: (Vakuuttavasti.) Ei siitä ole mitään hyötyä.

Mrs A.: Ei siitä ole mitään vahinkoakaan Pankaa vaan pois tuo revolveri ja kertokaa minulle koko asia.

Jim: Ja annatteko minun mennä milloin haluan Eihän siinä vaan ole mitään petosta?

Mrs A.: Vakuutan kunniani kautta.

Mrs A.: Vakuutan kunniani kautta.

Jim: Hyvä on, olkoon menneeksi. Luulen, että olen hölmö, mutta tahdon luottaa teihin. (Panee revolverin taskuunsa.) Istukaahan. Eikö teidän ole liian kylmä. Tämä tosiaankin on omituinen kohta murtovarkaalle. (Istuutuu häntä vastapäätä.) Kuulitte kai sen räjähdysten, jonka synnytin tuolla viereisessä huoneessa?

Mrs A.: Kyllä. Mitä se oli?

Jim: Jonkunlainen lasivaasi.

Mrs A.: Voi minun kiinalainen vaasini. Hyvä on — vähätpä tuosta — se oli vain jäljennettyä lajia. Mitä te etsitte sieltä?

Jim: Katselin jotakin syödäkseni.

Mrs A.: Oh!

Jim: Se olisi ollut ensimmäinen suupala sitten toisapäivän.

Mrs A.: Miksi ette ole ruokaa saaneet?

Jim: Ei ole työtä. (Hetken kuluttua.) Odotan, että yritätte tukkia suuni tuolla vanhalla vir-

rellä — että sille, on työtä yllin kyllin joka vain sitä haluaa.

Mrs A.: Enkä, sillä sattuu että minäkin olen jonkunverran asioita tutkinut ja tiedän jonkunverran enemmän kuin sen. Muuten olisinkin pyörtenyt kun näin teidät sensijaan, että nyt istun tässä rauhallisesti kanssanne jutellen. Juopotteletteko?

Jim: Kyllä, mutta en tehnyt sitä ennen. Jokainen mies joisi — joka olisi kaiken sen kokenut, kuin minä —.

Mrs A.: Oletteko naimisissa?

Jim: Kyllä. — Minä olin naimisissa. Vaimoni on kuollut.

Mrs A.: Entä lapsia —?

Jim: Kaksi ja molemmat kuolleet.

Mrs A.: Oh!

Jim: Niin se ei ole mikään huvittava juttu. Se on vaan tavallinen köyhän miehen elämän tarina.

Mrs A.: Kertokaa se minulle.

Jim: Olkoon menneeksi. Luulen, että se karkottaa unen luotanne koko loppuyöksi, mutta voinhan sen teille kertoa. (Hetken kuluttua.) Vuosi takasin olin rehellinen työmies, kuten he sanovat. Minulla oli koti ja onnellinen perhe; enkä lioiksi juonutkaan. Ansaitin melko hyvin, vaikka olihan se työ kovin raskasta, jota tein. Olin työssä terästehtaissa tässä kaupungissa.

Mrs A.: (Hämmästyen.) Empire teräsyhtiöllä?

Jim: Niin, mitä sitten?

Mrs A.: Ei mitään, satun vaan joitakin siellä työskenteleviä tuntemaan — jatkakaa!

Jim: Ei ole mitään lapsenleikkiä siellä työtä tehdä. Ja sitten siellä tapahtuu hirveän paljon tapaturmia — enemmän, kuin maailmassa aavistetaan. Olen nähnyt tuon helvetin nielevän miehen ennenkuin kukaan on ehtinyt silmäänsä räpäyttämään. Siellä ei pelata meidän kanssamme rehellisesti. — Siellä tapahtuu paljon asioita, jotka visusti maailmalta salataan ja joita te ette uskoisi, jos niitä teille kertoisin.

Mrs A.: Kertokaa toki.

Jim: Näin kerrankin, kuinka eräs työtoverim joutui nostoranan rattaisiin. Koneet kyllä heti pysäytettiin, mutta häntä ei saatu enään irti, niin pahasti oli hänen jalkansa niiden väliin takertunut. Olsi täytynyt hajottaa koko ranan koneisto ja siihen olisi mennyt liian paljon aikaa. Oli kiireellinen työaika ja kun tuo mies oli vain tavallinen köyhä unkarilainen eikä siellä hänellä ollut ketään tuttua, tai ystävää, joka olisi hänestä huolehtinut, niin he painivat ranan uudestaan liikkeelle ja sinne meni hänen jalkansa.

Mrs A.: Oi, kuinka kauheata!

Jim: Niin se on sellaista, jota ette voi uskoa ellette itse omin silmin näe. Mutta minä näin enkä siitä paljoa perustanut. Olin hölmö siihen aikaan. Mutta sitten tuli minunkin vuoroni.

Mrs A.: Mitä tarkoitatte?

Jim: Tehtaamme suuri sulatusuuni räjähti ja kappale sulaa rautaa sattui minua tähän kohtaan, jossa näette tämän siteen. Ellei siinä olisi sidettä, näkisitte jotain, joka tekisi teidät sairaaksi. Ja se

oli niin kipeä, että en voi sitä oikein kuvatakaan. Vasta parin kolmen päivän perästä heräsin tainnoksista ja tuskin tiesin missä olin ja mitä oli tapahtunut, kun siellä sairaalassa oli jo eräs lakimies pereineen odottamassa.

Mrs A.: (Kiihtyneesti.) Lakimies?

Jim: Niin juuri, lakimies — yhtiön asianajaja ymmärrättehän. Minulta vaadittiin vain, että kirjotin nimeni eräiden paperien alle — siinä oli hospitaalikuluista lasku — leikkauksesta ja kaikesta muusta — ymmärrättehän, heidän piti kiskoa kaiken, mitä silmästäni irti saivat. No niin, tietenkään en minä voinut vielä mitään nähdä, vaan piti minun kirjottaa mihin hän käski kirjottamaan. Ja kun sitten paranin, minä huomasin, että he olivat salakavalasti johtaneet minut paperin alle, jossa tunnustin yhtiöltä saaneeni täyden vahingonkorvauksen.

Mrs A.: Tunnusteenko alle?

Jim: Niin juuri, olin tunnustanut hospitaalikulut täydeksi korvaukseksi kaikesta, mitä yhtiö oli minulle maksava. Ja niin en voinut enään mitään vaatia, joten en saanut senttiäkään vahingonkorvausta. Ja kuitenkin oli silmäni mennyt ja monta viikkoa ilman, että sain mitään palkkaa.

Mrs A.: Jumalani!

Jim: Ja he ajoivat minut hospitaalista niin heikona, että tuskin saatoin kävellä ja —

Mrs A.: (suuresti kiihtyneenä.) Kuka oli tuo mies?

Jim: Kuka mies?

Mrs A.: Se lakimies?

Jim: En koskaan saanut kuulla hänen nimeään. Hän oli nuori mies koko pulska ja kasvot parrattomat —

Mrs A.: (Kuiskaten.) Oh!

Jim: Niin he eivät siitä välitä — he ovat liukkaita. He tekevät aina niin. Siitä he palkankin saavat.

Mrs A.: (Peittäen kasvonsa käsillään.) Oo, lopettakaa!

Jim: Mikä teitä vaivaa?

Mrs A.: (Kasvot kalpeina.) Ei mikään, jatkaa vaan.

Jim: Meni kaksi kuukautta, ennenkuin saatoin uudelleen työhön ryhtyä. Sillä välin vuokramaksu lankesi ja meidät häädettiin asunnostamme. — Oli talvinen aika ja vaimoni vilustui, se kääntyi sitten keuhkokuumeeksi ja hän kuoli. Siinä kaikki siitä asiasta.

Mrs A.: Jatkakaa!

Jim: Ja sitte tuli panikiaika, kuten tiedätte ja tehdas suljettiin ja aivan äkkiarvaamatta. Se lakimies oli minulle luvannut, että yhtiö tulisi aina antamaan minulle työtä, mutta sen hän teki ainoastaan narratakseen minut kirjottamaan sen tunnusteen alle.

Mrs A.: (Kuumeentapaisesti.) Pyysittekö häntä pitämään lupauksensa?

Jim: Kävin konttoorissa ja yritin hänen puheilleen; mutta ne eivät antaneet minun edes nähdä häntä.

Mrs A.: Minä ymmärrän. Ja sitten?

Jim: Sitten aloin muualta etsiä työtä. Minulla oli molemmat pienokaiset vielä jälellä ja Jumala yksin tietää, kuinka minä heitä rakastin. Minä päätin itsekseni, että tahdon kaikkeni koettaa ja heidän tähtensä läpistä ahdingon. Mutta Mari — se oli se pienempi — hän ei koskaan ollut oikein vahva olutkaan. Ja mistä se köyhä ottaa lapselleen puhtaan ja terveellisen ruuan, vaikka tietäsi sellaista lapsensa tarvitsevan. Se ei ole juuri nimeksikään oikeata maitoa, mitä ne meidän lapsillemme tässä kaupungissa myyvät. Ja niin pienokaiseni kuoli. En koskaan tiennyt mikä sitä oikeastaan vaivasi. Ja niin jäi perheestäni vain yksi jällelle, patsi itseäni, joka harhailin päivät läpeensä kaupungissa etsiäkseni itselleni työpaikan. Kuinka saatoin hänestä huolehtia? Kuinka olisin voinut estää sen tapahtumasta. (Liikutetuin ja särkynein äänin.) Ja hän oli minun ainoa iloni, herttaisin pikkumies maailmassa — kaunis kullankiharatukka, aivan kuin äidilläänkin. Ja niin terve ja voimakas!

Mrs A.: (Kuiskaten.) Mitä sille tapahtui?

Jim: Katuvaunu surmasi hänet.

Mrs A.: Oh!

Jim: Ajoin yli hänen rintansa. Tulin yöllä kotiin ja he kertoivat minulle, mitä oli tapahtunut. Olin tulla hulluksi, niin se minuun koski, niin siitä raivostuin — ymmärrättehän? Voitteko kuvailla, miltä tuntui nähdä hänet — silmät tuijottaen kuopistaan ulos pullistuneina ja hänen sievä pieni ruumiinsa aivan litteäksi murskattuna —

Mrs A.: (Parahtaen.) Oi säästäkää minua —

Jim: Minähän sanoin teille, että se ei olisi mikään kaunis kertomus. Voitteko ajatella, että ette olisi alkaneet juopotella, jos olisitte tuollaisen näyn nähneet? (Masentuneesti.) Senjälkeen olen minä ollut juopporenttu. Olen tosin työtäkin etsinyt, mutta en ole paljoa mistään enään välittänyt. Joskus ainoastaan olen ajatellut, että minun pitäisi vielä kerran tavata tuon nuoren lakimiehen —

Mrs A.: (Kohoten seisovillee.) Oh!

Jim: Niin, kaikki sai alkunsa hänestä. Mutta enpä tiedä — saattaisivat siitä ainoastaan tuomita. Oli sen laita miten tahansa, tänä iltana istuin eräässä kapakassa kahden varkaan kanssa, jotka olin tavannut. Toinen heistä oli murtovaras. Kuulin hänen kertovan suuresta saaliista, jonka hän tulisi saamaan ja siitä, miten hän ammattiaan harjottaa kiiveten palotikkaita ylös ja murtautuen etehisten kautta rikkaitten asuntoihin. Silloin ajattelin itsekseni, että: "siinä sitä on työtä minullekin, rupean murtovarkaaksi." Ja minä yritin — mutta, kuten näette, en ole hyvin onnistunut. Minä luulen, että en paljon mihinkään enään kykene.

Austin: Astuu sisään vasemmalta revolveri kädessään, seisautuu toisten huomaamatta kuuntelemaan.) Taivas!

Mrs A.: Ette voi sanoa. Mahdollisesti teillä on parempikin menestymisen mahdollisuus, kuin mitä olette ajatelleetkaan.

Jim: Ei — ei mikään enään minua auta, olen romuläjään kuuluva.

Austin: (Astuen esiin.) Mitä tämä merkitsee?

Jim: (Äkisti seisoalleen ja sieppaa aseensa.) Haa!

Austin: (Kohottaen aseensa.) Kädet ylös!

Mrs A.: (Syöksyen väliin.) Ei saa, seis!

Austin: Mitä tarkoitat?

Mrs A.: Minä sanon seis! Lupasin hänelle vapautensa.

Austin: Mutta rakkaani!

Mrs A.: Anna minulle aseesi!

Austin: Miksi?

Mrs A.: Anna vaan se minulle. (ottaa revolverin). Nyt istu alas.

Jim: (Katsellen hämmästyen lakimiestä.) Jumalani, se on se lakimies.

Mrs A.: Niin se hän on.

Austin: Mitä tämä kaikki oikein merkitsee?

Mrs A.: Katso tätä miestä.

Austin: Mikä?

Mrs A.: Etkö tunne häntä?

Austin: En.

Mrs A.: Katsele tarkkaan. (Kääntää sähkövalon.) Etkö ole koskaan ennen häntä nähnyt?

Austin: En koskaan, mikäli voin muistaa. Mikä on hänen nimensä?

Mrs A.: En tiedä. (Kysyy Jimiltä.) Mikä se on?

Jim: Hm! ((Epäröiden.) Hän saisi sen kuminkin tietää — Jim Faraday.

Austin: Faraday — se kuulostaa tutulta.

Jim: (Katkerasti.) Minä luulen, että olette sen kepposen jo monellekin tehneet.

Austin: (Mrs A:lle.) Mitä hän tarkoittaa?

Jim: Ettekö muista nunnain hospitaalia ja miestä, jolta siinä suuressa räjähdyksessä paloi toinen silmä.

Austin: (Hämmästyen.) Oh!

Jim: (Purevasti.) Niin juuri!

Austin: Oletteko te se mies?

Jim: Sama mies.

Mrs A.: Harvey sinä olet esittänyt tälle miehelle joitakin papereita hänen allekirjoitettavakseen.

Austin: Niin olen — minä muistan sen.

Mrs A.: Kerroitko hänelle mitä ne sisälsivät?

Austin: Miksi?

Mrs A.: Vastaa, ole niin hyvä.

Austin: Miksi niin armaani?

Mrs A.: Kerroitko mitä ne sisälsivät?

Austin: Mutta rakkaani, eihän minun asiani olut sitä hänelle kertoa.

Mrs A.: Oh!

Austin: Edustinhan yhtiötä.

Mrs A.: Minä ymmärrän.

Austin: Hänen velvollisuutensa oli katsella mitä ne sisälsivät.

Mrs A.: Tämänkö miehen, jolta toinen silmänsä oli palanut pois ja joka ei ollut vielä tapaturman seurauksista oikein toipunutkaan?

Austin: Mutta armaani, ethän sinä voi näitä asioita ymmärtää.

Jim: (Kiihkeästi.) Te ette antaneet minun itseni sitä tarkastaa. Te valehtelitte minulle.

Mrs A.: Ainakin sinä annoit tämän miehen tulla petetyksi. Sinä et kertonut hänelle suoraa totuutta niiden paperien suhteen ja mikä siitä olisi seurauksena oleva, jos hän ne allekirjottaisi.

Austin: Sinä et ymmärrä näitä asioita. Minä en voinut sitä tehdä, sillä olinhan siellä yhtiön etuja valvomassa.

Mrs A.: Ja tuollaista siis on se toimi, jota sinä harjotat.

Austin: Se on sitä työtä, jota on tehtävä. Minä en voi asiaa auttaa — en vaikka tahtoisinkin.

Mrs A.: (Kiihtyneesti.) Sinä olet tehnyt niin jo ennenkin ja tulet vastakin tekemään, niinkö?

Austin: Hellen!

Mrs A.: Ja sinä otat rahaa siitä?! Sinä tuot tuota rahaa sitten kotiin minulle. Etkä koskaan ole sanonut minulle, miten olet sen ansainnut. Sinä teet minut kanssarikokselliseksi!

Austin: Rakkaani!

Mrs A.: Tällä tavoin sinä olet toimesi ja ylenyksesi ansainnut! Tämä siis oli se, josta sinä tulit minun luokseni ylpeilemään! Ja tämä tällainen ammatti oli se, joka tuli meidän avioliittomme perustaksi. Tämä raha — veriraha — jonka sinä saat siitä, että näiltä avuttomilta työläisiltä salakavalasti riistät heidän oikeutensa, riistät heiltä kaiken, mitä heillä on.

Austin: Mutta rakkaani sinähän olet aivan suuniltasi. Sinä et ymmärrä näitä tällaisia liikeasioita.

Mrs A.: Minä ymmärrän niitä liiankin hyvin, — kuka tahansa lapsikin jo voisi ne ymmärtää! Sinä

yksin nuori lakimies — nousukas et näy niitä ymär-
tävän. Harvey! Harvey! Tiedätkö mitä sinä olet
tälle miehelle tehnyt — sinä ja minä sinun kanssasi?
Me olemme turmelleet hänen elämänsä! Me olem-
me ajaneet hänet helvettiin! Me olemme murhanneet
hänen vaimonsa ja hänen molemmat lapsensa. Me
olemme tehneet hänestä maankiertäjän, rentun, ri-
koksentekijän. Me olemme kiivenneet hyvinvoinnis-
sa ylöspäin hänen kustannuksellaan. Me olemme
rikkautemme hänen verestään kiskoneet. Tämä talo
nämä huonekalut, nämä taulut — kaikki tämä mu-
kavuus ja komeus — kaikki tämä on hänen rahak-
si lyötyä tuskaansa, kärsimyksiään ja kyyneleitä —
hänen sairaan vaimonsa ja pienokaisten elämän hin-
ta. Ja sinä olet tämän minun tähteni tehnyt, sinä
olet saattanut minut olemaan sen syynä — olet syyllisyyden
siitä minun nuoren elämäni harteille sälyt-
tänyt — syyllisyyden jonka minun täytyy maailman
ääriin mukaanani kulettaa ja aina kuolinhetkeeni
asti!

Austin: (Lähestyen häntä.) Hellen!

Mrs A.: Ei, ei! Älä koske minuun! Puhu hä-
nelle. Hänen kanssaan sinulla on tekemistä, eikä
minun. Mitä sinulla on nyt hänelle sanottavaa? Elä
minua ajattele!

Austin: Mutta armaani, olehan järkevä!

Mrs A.: Mitä sinulla on hänelle sanottavaa?
Sen minä tahdon tietää! Harvey! Etkö ymmärrä,
että sinun luonteesi kaikkesi on nyt vaakalaudalla.

Austin: Eihän se toki ole niin huono, kuin mitä
luulottelet.

Mrs A.: Ja miksi ei olisi? Koeta todistaa, että
miin ei ole asian laita.

Austin: (Pitkän epäröimisen jälkeen kääntyy
Jimiin päin.) Faraday.

Jim: Niin mitä?

Austin: Onko kaikki tuo totta mitä vaimoni ker-
toi?

Jim: Se on totta.

Austin: Te ette siis vahingonkorvausta saaneet-
kaan yhtiöltä mitään?

Jim: Ettekö itse sen asian järjestäneet? Mitä
ne siitä teille maksavat?

Austin: Ja eikö teillä ollut yhtään rahoja sääs-
tettynä?

Jim: Ne menivät kaikki perheeni elantoon.

Austin: Ettekö saaneet takasin entistä työpaik-
kaannekaan?

Jim: Tehtaan sulkemiseen asti kyllä sain.

Austin: Niin, se on totta! Unohdin sen!

Jim: Hm!

Austin: Se on kovin ikävä juttu. minun täy-
tyy kai jotain teidän tähtenne tehdä.

Jim: Toimitatteko vaimoni ja lapseni jälleen
henkiinsä?

Austin: Niinkö, kuoliko teidän perheenne? Ju-
malani, sehän on kauheata! (Hetkisen kuluttua).
Faraday, minä en voi sitä korjata. Mitä voin mi-
nä tehdä? Kuule mies, näethän, kuinka onneton
vaimoni on — ettehän toki vaadi minulta mahdot-
tomuuksia.

Jim: Enhän minä tässä mitään vaadi!

Austin: Olehan järkevä ja anna minun korvata erehdykseni. Emme muistele mitään tästä — tämmöisestä. Unohtakaamme kaiken mitä on tapahtunut. Minä toimitan sinulle hyvän työpaikan ja katson että kaikki käy sinulle hyvin.

Jim: Hm!

Austin: Suostutko siihen? Olen tosiaankin kovin pahoillani ja mahdollisesti, jos voin antaa sinulle vähän rahoja päästäksesi uudelleen hyvään alkuun. (Ottaa esille rahakukkaronsa.)

Jim: Pitäkää itse rahanne. Luulen, että teillä ei ole siinä niin paljoa, kuin olisin yhtiöltä tullut saamaan.

Austin: Niinkö, sitäkö tarkoitat? Hyvä on, ehkäpä se onkin niin oikein ja kohtuullista, sovitan kaiken siten että saat täyden korvauksen.

Jim: Entä, miten sovitetaan asia niiden toisten kanssa, häh?

Austin: Kenenkä toisten?

Jim: Joille olette aivan samoin tehneet kuin minullekin. Miten esimerkiksi sovitte Dan Kearneyn asian, joka menetti henkensä sitten seuraavana päivänä ja te ja ne muut yhtiön kätyrit järjestitte niin mainiosti, että hänen leskensä ei voinut saada tunnetuksi, mitenkä hänen miehelleen oli tapaturma sattunut.

Mrs A.: Harvey!

Jim: Sen he todellakin tekivät. Eikä se ole ensimmäinen kerta, kuin kuin he sellaista tekivät, eikä myöskään viimeinenkään. Ja he ovat lahjooneet tuomart ja lautakunnat. Minä ajattelen, että

ei taida olla tässä kaupungissa niin likasta työtä, jota Empire teräsyhtiö ei olisi harjottanut. Ja lyön pä veikkaa, että sen nuoret ja hienot lakimiehet hyvin tietävät, miten on pelattava! Surkuttelen teitä, rouvaseni — olette vielä tietämätön ja viaton ja tahtoisin teitä auttaa. Mutta olen tuosta yhtiöstä ja sen juonista liian paljon nähnyt ja minä luulen, että en mistään hinnasta, rahasta tai muusta tule itseäni alentamaan nuollakseni sen kättä! Minä olen renttu; juoppo minä olen, mutta minä en ole niin suuri lurjus, niin alas painunut, että olisin rahassa valmiiksi arvioinut vaimoni ja pienokaisteni arvon. Olen päättänyt, että pysyn sen porttien ulkopuolella ja tyydyn siihen mitä onnistun saamaan. Voin päättää elämäni vankilassa, niin arvelen; mutta moni minua parempi mies on tehnyt samoin. Niin, että arvelen parasta olevan, että lähden — unohdamme koko jutun. (Tekee lähtöä.)

Mrs A.: Onko siinä kaikki, mitä tiedät hänelle sanoa. Annatko hänen mennä? (Jimille.) Kuulkaa minua! Emme voi koskaan tarjota sitä, mitä olemme tehneet. Mutta kaikissa tapauksissa meidän on tehtävä, mitä voimme. Me emme voi antaa pahaa jatkua. Teillä itsellänne ei ole oikeutta antaa niin tapahtua — teillä ei ole oikeutta tuhkata elämääne.

Jim: Ymmärrän mitä tarkoitate ja olen pahoillani tähtenne. Tahtoisin auttaa teitä jos voisin. Mutta se on jo liian myöhäistä — minä tiedän sen. Ei kukaan voi minua enää pelastaa. Minä olen jo mennyttä miestä — olen jo auttamaton juoppo. En

voi sitä lopettaa, vaikka tahtoisinkin. Enkä ole keksinyt mitään syytä, miksi sitä tahtoisinkaan. En kykene enään mihinkään.

Mrs A.: (Ojentaa kätensä) Mutta mitä voin minä tehdä?

Jim: Voitte huolehtia niistä, jotka eivät vielä ole sortuneet. Huolehtia niistä, jotka joutuvat teidän miehenne ja niiden toisten yhtiön kätyriensä uhreiksi.

Mrs A.: Ei, ei!

Jim: Oh, kyllä ne sitä jatkavat. Minä tiedän, mitä tarkoitatte — tahdotte pakottaa hänen siitä luopumaan — mutta hänen tilalleen ne saavat kyllä toisen miehen. Nähkääs se on kuin oikea kone — se kyllä ei yhden miehen tähden seisahdu. Ja sitäpäitisi, ette tekään tule tekemään meidän hyväksemme niin paljon, kuin te ajattelette tahtovanne. Tulette nyt jälkeensä vielä asiaa miettimään ettekä mene niin pitkälle, kuin te nyt ajattelette.

Mrs A.: Ei, ei, se ei ole totta.

Jim: Se on liiankin totta. Ette voi sitä auttaa, sillä olette itse samassa myllyssä. Se on teidän luokkasemanne, joka sen estää. Te voitte kyllä tuntea sääliä ja surkutella, mutta ette voi meikäläisiä ja meidän asiaamme auttaa. Teillä pitää olla talone, hienot pukunne ettekä voisi ilman niitä elää, eikä siitä olisi mitään hyötyäkään, jos yrittäisitte. Ja kaikki tuo merkitsee, että teidän on elettävä minun luokkani kustannuksella — ratsastettava meidän hartioillamme. Ja, mikäli minä asioita ymmärrän on yhdentekevää kenen meistä hartioilla te ratsastatte.

Voitte ehkä pakottaa miehenne hankkimaan itselleen toisen toimen, mutta hän tulee tekemään samaa kuin ennenkin, ainoastaan toisella tavalla — ja te ette sitä mahdollisesti muomaisi. Saakoon hän rahansa millä tavalla tahansa aina se on meikäläisiltä: minulta ja kaltaisiltani peräsin. Näettekö nyt? Minä teen työtä — minä olen meitä pohjalla olevia. Me kaiken valmistamme ja te ne saatte. (Hetken kuluttua). Toivotan onnea teille!

Mrs A.: Te olette julma.

Jim: En ollenkaan sitä maatakaan. Kerron teille vaan asiat niinkuin ne ovat. Olen pahoillani tähtenne. Tahtoisin jotain teille tehdä, jonka voisni. (Ojentaa kätensä.) Katsokaa mitä olen tehnyt, olen teille miehenne hengen lahjottanut.

Mrs A.: Oh!

Jim: Niin juuri! Te ette tiedäkään, kuinka monta monituista kertaa olen vannonut, että tulen hänet tappamaan heti paikalla, kun vaan näkyväni hänet saan — kuristamaan hengen hänestä, jos vaan hän tielleni sattuu. Tapailin juovuksissa ollessani istua ja miettiä sitä — kautta taivaan, minä vannoin pienen poikani ruumiin kautta, että tulisin sen tekemään! Ja nyt olen jo ottanut revolverin ja te olitte ottaneet häneltä pois hänen aseensa. Ja minä en kuitenkaan ammu häntä. (Hetkisen kuluttua) Jätän hänet teille. (Katkerasti.) Raagaiskaa te häntä! (Menee ulos oikean oven kautta. Austin ojentaa kätensä vaimoosan kohti, mutta hän kumartuu pöydän päälle, kätkien päänsä käsiinsä.)

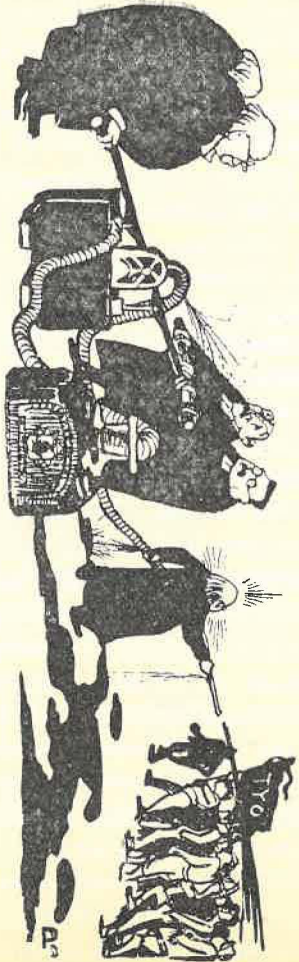

Eteenpäin

Hyrrää ajan vauhtipyörä
Seisomaan ei jouda se.
Eteenpäin sull' olkoon määrä
Joka hetki, ihminen!

Velto se, ken paikallansa
Seisoo sydän arkaillen,
Pyrkiköhön voitokkaana
Eteenpäin nyt jokainen.

Eteenpäin, vaikk' ympärillä
Pimeet voimat vaaninee,
Se on määrä ihmisellä,
Raukka se, ken horjuilee!

EPÄTOIVOISTEN PÖNNISTUKSEET.

„Tunalan nimessä, alas työväestön edistyspyrinnöti!”

Oma onni, toisen myöskin
Meitä taistoon innostaa.
Yhteisvoimin, joka mies!
Siihen totuus velvoittaa.

Eteenpäin nyt tarmokkaana
Miehet, naiset astutaan:
Ei se jouda ajanratas
Paikallansa seisomaan.

Mikael Rytanen.

Köyhyys ja tietämättömyys oli onnettomuutemme syynä

Hilja ja Anna olivat mitä parhaimmat nuoruu-
den ystävykset. Anna oli luonteeltaan hyvin vilkas,
eikä siis malttanutkaan olla kauan yhdessä paikas-
sa, vaan läksi matkustelemaan mailmalle ja niin jou-
tuivat Hiljan kanssa eroon.

Hilja oli taas hiljainen haaveilia, joka ei ha-
lunnut olla mailman pyörteissä. Hän haaveili vain
pientä onnellista kotia, jossa saisi armaansa kanssa
iloita ja surra. Eikä Hilja vanhaksi ehtinytkään
kun löysi omansa ja niin perüstivät kodin.

Siitä on nyt sitte kulunut jo 7 vuotta kun hän
on ollut siinä kodissaan emäntänä ja Annasta on hän

ollut erillään jo 5 vuotta. Nyt ovat kumminkin ystävykset taas pitkästä aikaa yksissä. Anna palasi takaisin entisille olinpaikoilleen ja ihan Hiljan suureksi iloksi tuli hänen kotiinsa kutsumatta, tietämättä. Heillä on nyt niin paljon puhuttavaa että ei tahdo tietää mistä ensiksi alkaisi. Me asetumme nyt vain syrjään kuuntelemaan ystävysten paki-noita."

— Kuulehan Hilja, sinä mahdat olla nyt oikein annellinen, kun sinulla on mies, koti ja noin monta lasta?

Hilja huokaisee hiljaa.

— Niinhän sitä luulisi ja olen kai minä onnellinen, mutta minä en voi olla tyytymäinen niinkuin monet muut, vaikka heillä on vielä paljon kurjem-paa kuin minulla. Minusta aina tuntuu, että tästä elämästä jotain puuttuu, vaan kyllä kai se nyt tulee hausemmaksi kun sinä tulit tänne. Minulla ei ole ollut yhtään niin hyvää ystävää sitte kun sinä läh-dit. Olen aina sinua ikävöinyt, vaikkei ole tullut kirjoitettua kun on noita lapsia niin monta, että sitä työtä on aina ja enkä minä ole tervekkään kaikin ajoin.

— Etkö sinä sitten pidäkään miehestäsi? Etkö muista kuinka sanoit minulle silloin kun olit kih-loissa — — että "minä en kaipaa mitään kun vain saan olla Eemelin seurassa, hän ymmärtää minua niin hyvin. Niin, noin sanoit silloin ja nyt puhut aivan toisin.

Hilja koettaa pidättää kyynleitään.

— Niin se oli silloin ja enkä minä tietänyt elä-män meidän välillämme näin kylmäksi muuttuvan. Olin liian lapsellinen vielä silloin. En osannut yhtään tutkia jos luonteemme sopivat yhteen. Luulin, että rakkautemme on sammumaton. Eikä minulla ollut sitte ketään, joka olisi minua neuvonut. Kiin-nyin Eemeliin niin sokeasti, sillä yksinäisenä kodi-tonna vierasten ihmisten luona, kaipasin todellista ystävää ja kun hän minua sanoi rakastavansa, niin uskoin sen.

— Voi Hilja raukka, empä olisi suonut sinun olevan yksi noita kärsiviä! Niitä on niin paljon tässä kurjassa yhteiskunnassa, etten voi olla itke-mättä kun ajattelen. Ja itketään nyt rakas sisko yhdessä sydämmistämme pois surut. Itke sinäkin vapaasti vain! Sinulla on nyt ystävä, joka sinua ymmärtää . . .

Sitte puhutaan lisää ja koetetaan tutkia mistä johtuu kaikki tämä kurjuus ja katkerat kärsimykset.

Ja sitten he todellakin yhdessä itkivät, kunnes Hilja virkkoi:

— Ompa kuin kivi olisi pudonnut sydämeistäni!

— Se tekee hyvää kun saa puhua vapaasti kärsi-myksistään jollekin. Mutta miten se olikaan — vih-kikö teidät pappi?

— Vihkipä tietenkin. Eihän niitä silloin vielä ollut monta niin vapaata, että olisivat muuten usko-neet olevansa onnellisia ja sitten Eemeli, joka on vie-läkin niin piintynyt vanhoillinen, ettei kärsi puhutta-vankaan siitä uudesta aatteesta. Minä kyllä haluai-

sin mennä työväen haalille joskus, mutta hän ei päästä. Tunnetko sinä sitä Sofia Kanervaa?

— Tunnenhan minä.

— No niin, hän on innokas työväenaatteen kannattaja. Hän se sai minutkin näin tyytymättömäksi, s. o. avasi silmäni kulettamalla minulle kirjoja, joita luin, vaan sitte kun Eemeli huomasi sen, suutui hän eikä antanut minun enempi lukea.

— Etkö sinä sitte käskenyt hänen itsensä lukea niitä?

— Käskinhän minä, vaan hän sanoi ei haluvansa ruveta sellaisten "roskakirjojen" lukijaksi. koska oli kullut, että kun niitä lukee niin kyllä se sosialismi heti tarttuu.

— Onko se totta, että sinun Eemelisi on niin vielä pimeä! Enpä olisi uskonut tuota.

— Totta se on ja siksipä minä niin paljon kärsinkin. kun hän ei halua oppia ymmärtämään mitään parempaa. Kun minä jotain puhun, että haluaisin ostaa sen tai sen kirjan, sanoo hän: Siinä on kyllä kun on ruokaa ja vaatetta, jos et niihin tyydy niin hanki jos voit, vaan ei minun rahoillani. Arvaappas sitte kuinka katkeralta tuntuu kuulla tuollaista sen suusta, jota on kerran mitä hellimmin rakastanut ja jonka on luullut rakastavan.

— Ikävä on minun sivullisenkin sitä kuulla, mitä sitte sinun.

— Jos hän olisi sitten muuten tarkka, mutta ei, raskii kyllä käydä kapakassa ja pallohaalilla, ynnä muualla. mutta minä en saa edes lainakirjastosta lai-

nata kirjoja. Sanoo vaan: "Tee sinä työsi kunnollisesti, niin et tarvitse laiskusissasi lukea". Ja kyllä hän jumala paratkoon tässä työtä piisaa, mutta kaipaisin minä vähän muutakin huvitusta. Eemeli ei ymmärrä mitään tunteista. hän on kylmä. tunteeton ihminen. Hän ei ymmärrä. että tämä ainainen huoli mitä taas keittää ja miten koittaa kursia vanhoista vaatteista lapsille vaatteita — ainainen lakaseminen. ja yleensä tämä kotihomma hermostuttaa minua ja vie sekä ruumiilliset että henkiset voimat. Jos tätä kauan jatkuu. niin lapset jäävät äidittä tai ainakin heikkonen työhön kykenemättömäksi ja silloin se vasta huonoa on.

— Hilja kulta, kyllä ymmärrän. Olen nähnyt paljon, paljon tällaista, mutta olen nähnyt myös, että voipi olla toisin ja että pian täytyy miehen se huomata, ettei elämä voi kauan näin jatkua. Ja tiedät kös, että niitä on jo sentään koko joukko, jotka ovat huomanneet, että nainenkin tarvitsee olla mukana muuallakin, ei vain kotona ja että naisen täytyy saada henkisesti kehittyä yhtä hyvin kuin miehenkin. Ovatpa jo tiedemiehet tunnustaneet senkin, ettei nainen ole mikään "heikompi astia", kun vaan saa vapaasti kehittyä. Balzac, joka ei juuri ollut naisten ystävä, sanoo: "Naisella, joka saa miehen sivistysmäärän, on mitä parhaat ominaisuudet omansa ja puolisonsa onnen luomiseksi." Se on kyllä totta mitä sanotaan, että naiset yleensä ovat vielä henkisesti miehistä jälessä, mutta tähän sopii hyvin Bebelin sanat: "Nainen vain on sitä, miksi mies, hänen vallitsiansa on hänet tehnyt."

— Kuka on se Bebel? kysyi Hilja. — Olisin halukas kuulemaan hänestä. Olen kuullut puhuttavan, että hänen kirjoittamansa kirja nimeltä "Nainen" on olemassa ja olis'n halunnut sen saada, mutta en hän minä mitään saa.

— No minulta sen saat. Ja se onkin mainio lukea. Minäpä haen sen heti ja luen siitä sinulle joi-tain paikkoja.

— Voi, voi! Nyt tuo pienin on pudonnut "petiltä", kun en heti huomannut sen heräämistä. Ja mitä paljon on kello! Kuulehan, sisko, nyt tulee kiire . . . hätäili Anna, ja innostava jatko siten keskeytyi.

— Älä hätäile ystäväni! Olenhan minäkin tässä jokin. Annas kun minä koetan pestä sen pienokaisen, pue sinä isompia.

— Eihän se ole mukavaa, että vieras työhön alkaa heti ensi aamuna. Taidat olla kovin väsyksissä matkan jälkeen.

— Mitä hulluja, en minä ole väsyksissä.. Saanhan minä aina nukkua yöni rauhassa, mutta toista se on sinun, joka saat monta kertaa yössä nousta ylös. Oletko viime yönäkään paljon nukkunut, kun olet noin väsyneen ja imetyn näköinen?

— Enhän minä paljon, mutta minähän olen tottunut, en ole saanut nukkua kunnollisesti sitte kun ensimmäisen lapsen sain, toisia kun on sitte tullut niin pian, että nuorin ei ole ehtinyt puolentoista vuoden.

— Kyllä minä en voisi olla sinun tilallasi. — Oletko ehtinyt ommella kaikki vaatteetkin lapsille?

— Olenhan minä, kun nousen usein niin aikasin että lapset nukkuu ja iltasin myöhällä. Se on pakosta neuloakin. Ei palkka muuten piisaa ja kyl-lähän niitä neuloisikin, kun saisi aineita mistä neuloa, mutta kun täytyy tehdä vanhoista ja ne kestää sitte niin vähän aikaa, että saa aina neuloa ja ne on siltikin aina rikki.

— Eihän tuo Siirin hame vain ole minun vanhasta Suomen hameesta!

— Onhan se. Etkö muista kun jätit minulle että saan matonkuteita leikata. Leikkomatta ne jäi kun se alkoi niin pian tuo lasten teko ja sitte niistä oli osa niin hyviä, etten malttanutkaan leikellä. Kunpavain olisi paljon sellaisia.

— Minua ihan naurattaa, vaikkei se niin hauskaa olekaan tämä elämä, mutta eipä se itkullakaan parane. Tuntuu vain niin lystille nähdä omia vanhoja vaatteita sellaisten ihmisten päällä, joita ei ole tietänyt maailmaan ikinä tulevankaan. Ja minusta ihan tuntuu kuin tämä kuulemani ja näkemäni tässä olisi unen näköä. Eihän siitä ole pitkä kun me kuljimme tuolla puistossa kahden ja sinä sanoit: "Kun palaat matkaltasi, on minulla pieni onnellinen koti, johon otan sinut avosylin vastaan, ja saattaa olla sellainen pieni käärekin, eihän sitä tiedä." Nyt olen palannut viiden vuoden kuluttua ja siinulla on koti ja 4 kääryä. Otat minut vastaan avosylin, mutta näen heti ettet ole onnellinen — — — Ei pisaraakaan jälellä ole niistä luonnon terveistä veriruusuista poskillasi. — — Sellainen haaveile-

van loistava katse on poissa, huulten hymy on poissa — — — ja sijalle on tullut surujen, huolijien ja pettymyksen katkerat piirteet — —. Voi Hilja kuinka tuntuu ikävälle nähdä tätä kaikkea! Sydämeni itkee, itkee siksi vielä enempi kun tietää ettet sinä ole ainoa, vaan että niitä pettyneitä surun murtamia ihmisiä, äitejä ja isiä on paljon, paljon. Kun tietää, että toisin pitäisi ja voisi olla, jos vaan voisi saada nuo kaikki kärsivät ymmärtämään oman kurjuutensa syyt. — Mailma on rikas, luonto on rikas, ja kuitenkin sen keskellä kaikkialla näkee kurjan köyhiä, nälän ja vilun näivettämiä ihmisiä. Varastohuoneet ovat täpösen täynnä tavaraa, ja työläisiä on paljon, jotka pyytävät saada tehdä työtä, että voisivat elää, ja kuitenkin melkein kaikilla työläisillä on puute melkein välttämättömimmistäkin elämäntarpeista. Siinä puutteen ja kärsimyksen keskellä mies ja vaimo riitelevät keskenään syyttäen toinen toistaan. He eivät voi ajatella pitemmälle, työn uuvuttamia kun ovat. Suurelta joukolta työläisiltä puuttuu vielä sitä ymmärrystä, että köyhälistön mies ja nainen ovat saman ikeen alla ponnistelevia työorjia, joiden ei sovi syyttää toistaan, vaan taistella käsi kädessä orjuuden poistamiseksi. Suuri on vielä tietämättömyys köyhälistön keskuudessa. Paljon olen tavannut vielä äitejä, jotka itkevät ja rukoilevat jumalaa, kun lapset näkevät nälkää, kun isä juo senkin vähän mitä tienaa. Ja vaikka he selvään näkevät ettei se jumala kuule, niin yhä vain rukoilevat.

— Ohan sitä edes helpompi olla kun luottaa jumalaan. Olen usein toivonut: kumpi olisin vielä uskovainen, niin jaksaisin kärsiä kaikki paljon helpommin.

— Älä Hilja puhu noin, vaan kuule kun minä selitän, miten sinulle ja monelle muulle kärsivälle olisi elämä helpompaa.

— No, selitä, minä niin mielelläni kuuntelen.

— Kuten jo sanoin, pitäisi työläisten, miesten ja naisten jo heittää pois se turha riita, että nainen on huonompi kuin mies. Heidän pitäisi jo huomata, ettei ole aikaa turhiin kotikinailuihin, vaan yhdessä taistelemaan lastensa tulevaisuuden eteen, uuden ja paremman yhteiskunnan luomiseksi.

— Niinhän se olisi, mutta minkäs sille voi tehdä, kun on mies esim. niinkuin Eemeli; hän ei halua kuulla minun puhuvankaan, eikä mene haalille kuulemaan eikä lue mitään, joka johtaisi häntä ajattelemaan oman ja perheensä kurjan elämän syitä.

— Onhan teillä, Hilja, tyhjä huone, jonka vuokraisitte ulos?

— Onhan se, kun vain saisi asukkaan siihen.

— Minäpä vuokraan sen, menen tehtaaseen työhön.

— No sepä olisi hauskaa!

— Ja kuules, sen teen siksi, että sitte koetan enkö voi "kääntää Eemeliä". — —

— Oh, en usko että siitä tulee mitään.

— Mutta minä uskon. Olen monta monta muijakin vain saanut käännettyä, vaikka ovat olleet

mitä piintyneimpiä uskovaisia. Täytyy näet olla varovainen, eikä loukata räikeästi heidän pyhintään. Ellei köyhä ihminen ole ihan pätkähullu, niin siitä tulee sosialisti, kun hän vain pääsee oikein käsittämään mitä se on. Se on yksi paha vika, että moni joka ei tiedä mitään sosialismin periaatteista on suuresti huutanut, että minä se olen sosialisti ja että papit hirteen ja kirkot poroksi y. m. moskaa, joka ei kuulu asiaan. En minä pidä ollenkaan tarpeellisena sanoa heti, että olen sosialisti, kun alan tehdä käännytystyötäni jonkin uskovaisen kanssa. Jos sen heti sanoisin, niin sitä hän kauhistuisi, eikä tahtoisi minua kuulla. Sanon sen sitten vasta, kun hän melkein itsekin huomaa.

— Ei Eemeli ole mikään uskovainen.

— No sitä parempi, usko pois, että hän on jo ensi vuonna toinen mies.

— Enpä tahdo voida sitä uskoa.

— Kuulehan, kun selitän, miten alan käännytystyöni hänen kanssaan. Onhan hän halukas lukemaan?

— Kyllä hän lukee sellaisia hassunkurisia tai oikein huonoja romaaneja.

— Minä annan hänelle kaikellaisia hauskoja sosialismia valaisevia kirjoja ja kyselen aina mitä hän niistä pitää, mutta en sanallakaan mainitse ensin, että olen sosialisti, etkä sinäkään saa hänelle sanoa. Puhun hänelle vähän kerralla miten halpamaista on olla tyhmä työjuhta, jonka tyhmyyttä meidän verenheimijämme sitte nauravat, ja miten halpamaista on

kasvattaa lapsiansa heidän, herrain verenheimijäihin nylettäväksi y. m., y. m.

Ja ellei hän ole kaikkein tyhvimpiä, niin ennen pitkää hän on sosialisti ja silloin olet sinäkin Anna raukka onnellisempi. Eikö niin, kuule?

— Tietysti olisin onnellisempi, kun hän ymmärtäisi minua vähänkään, eikä aina puhuisi niin halveksivasti ja tylästi, kuin en mikään muu olisi kuin tunnoton lapsikone. Väkinäin tulee itkua kun ajattelee . . .

— Itke kärsivä raukka, mutta itke viimeisen kerran yksin. Ensi kerralla Eemelisi kanssa itkekää ilonkyyneleitä yhdessä siitä että vihdoinkin ymmärrätte toisianne ja alatte yhdessä käsi kädessä taistelemaan tämän kurjan yhteiskunnan murtamiseksi ja uuden onnellisemman luomiseksi.

On kulunut kaksi vuotta. Hilja, Eemeli ja Anna istuvat pöydän ympärillä. Anna on paljon muuttunut, silmänsä loistavat melkein kuin ennen tyttöinä.

Emelikin on hyvin tyytyväisen näköinen kun hän virkkaa:

— Mikä onni se oli, että Anna tuli meille asumaan.

— Miksi niin?, naurahtain kysyy Anna.

— Älä edes kysele, kyllähän sinä sen tiedät. Hiljalle se oli mitä suurin onni, hänhän se oli, joka siitä minun tietämättömyydestän enite sai kärsiä.

Oikein minua hävettää kun muistan sitä aikaa. Rakastinhan minä Hiljaa aikoinani, mutta tyhmyys minusta niin tylyn teki. Olisihan minun se pitänyt ymmärtää, että nainen äidiksi tulemaisillaan kaipaarakkautta ja muuten jos mahdollista helpompaa työn suhteen kuin muulloin. Onhan se luonnollista, mutta minä en sitä silloin ajatellut. Jos hän joskus valitti, Murahdin vain tylsty. — Hyi, oikein itseäni vihaan! Nyt kun ymmärrän, olen lukenut vähän, ihmetyttää minua, miten Hilja on kestänyt noinkaan hyvin siinä köyhyyden kanssa taistellessaan.

— Älähän toki Eemeli itseäsi syytä, eihän se sinun syysi ole että olemme köyhiä. Sehän on tämän kamalan yhteiskunnan syy.

— Niinhän se on, mutta ellemme me työläiset olisi näin tyhmiä, niin ei tämä järjestelmä olisikaan näin nurinkurinen.

— No, mutta ettekö ystävät huomaa, puuttui Anna puheseen, että sentähden kapitalistit, vallassolijat koettavatkin kaikilla mahdollisilla keinoilla pitää työläisiä tyhminä, että saisivat valtansa pitää ja siis laiskana elää meidän työmme tuloksilla. Siksi he kapakoita ja kirkkoja meille laittavat, ettemme parempaa osaisi etsiä. Uupunut työmies menee ja vie osan vähistä rahoistaan kapakkaan ja tuntee sitte viinan huumaamana petosiloa, tuntee että yhteiskunta on "all right".

Minulle tuli tuossa vielä yksi hullunnurinkurinen asia mieleen, enkä malta olla sitä sanomatta. Miehet aina sanovat, etteivät muka naiset tee mitään

tämän yhteiskunnan eteen, ovat vain kotona miesten elätettävänä y. m. tyhmää. Noin sanovat vain tyhmät miehet, ei viisaat, järkevät. En siis tarkoita nyt sinua, Eemeli, nauroi Hilja, — mutta niitä on vielä paljon, yksin sosialisteissakin, jotka eivät huomaa että nainen tekee aina yhteiskunnan eteen hyödyllistä työtä. Mistä tulisi noita yhteiskunnan jäseniä ellei nainen niitä oman henkensä uhalla synnyttäisi. Ja jos se olisi sillä hyvä kun lapsi on syntynyt, mutta miehet eivät voi ajatella aina miten paljon vaivaa on pienestä lapsesta ennenkuin se kykenee edes yhtä askelta ottamaan. Olisinko minäkään tämän näköinen heikko äiti, ellen olisi tehnyt työtä ja hyödyllistä työtä. Yleensä miehet vaativat naisilta liikaa. Ensin meitä on sorrettu tuhansia vuosia, kasvatettu ihan eri tavalla kuin miehiä ja nyt kun on vähän olojen pakosta huomattu, että nainen tarvitsee välttämättä olla mukana yhteiskunnallisessa uudistustyössä ja alettu herätystyötä keskuudessamme tehdä, pitäisi meidän siinä paikassa piisata oppinelle miehille. Sen minä kumminkin sanon, että te miehet olisitte vielä meitä tyhmempiä, jos olisitte olleet meidän naisten sijassa ja me naiset kukatiesi miten viisaita, jos olisimme saaneet vapaasti kehittyä, ainakin yhtä viisaita kuin miehet. Tästälähtien kun naisten järkielämääkin aletaan kehittää tunne-elämän yhteydessä, niin saatte vain miehet varoa ettette joudu meitä huonommiksi. Saatte nähdä että osataan sitä muutakin ei vain itkeä sorron alla.

— No, no, Hilja! Jopa nyt jotakin! Enkö minäkään ole enää mikään? En edes sinun veroisesi! virkkoi Eemeli naurahtaen.

— Olethan toki, rakkaani, sanoi Hilja. Sinun ei pidä kummeksia jos minä joskus innostun puhumaan miehiä vastaan, sillä näenhän vieläkin niin paljon naisia heidän sortaminaan, ettei ihme jos vereni tulisesti kiehuu sitä ajatellessa. Mutta me, jotka jo ymmärrämme toisiamme ja tunnemme itsemme yhdenvertaisiksi, tulee lohduttaa itseämme sillä tiedolla, että tulevalla polvella ovat jo ehkä olot paremmat, että he saavat nauttia meidän uuden aattemme eteen tehdyn työmme hedelmät. Ja nyt kun molemmat ymmärrämme, että köyhyys ja tietämättömyys on ollut meidänkin onnettomuutemme syynä, niin olkaamme nyt onnelliset siitä tiedosta, että japsemme jo ovat itsetietoisia, koska voimme heidät siksi opettaa ja he siis ovat onnellisemmat meitä. Köyhiä kyllä olemme vielä, mutta voimme näin ollen sen paremmin kestää, koska ymmärrämme ettet sinä enkä minä ole siihen syypäänä, vaan tämä nurja yhteiskunta, jossa elämme. Siis eläkäämme tästälähtien onnellisina käsi kädessä taistellen sortoa ja vääryyttä vastaan. Minä olen antanut sinulle Eemeli kaikki anteeksi ja sinä minulle. Eikö niin, rakkaani? . . .

— Aivan niin, Hilja! virkkoi Eemeli hiljaa ja painoi Hiljan rintaansa vasten.

— Ja nyt, Anna, saat nähdä työsi hedelmät, sanoi Hilja. Saat itkeä nyt kansamme niitä ilokyy-

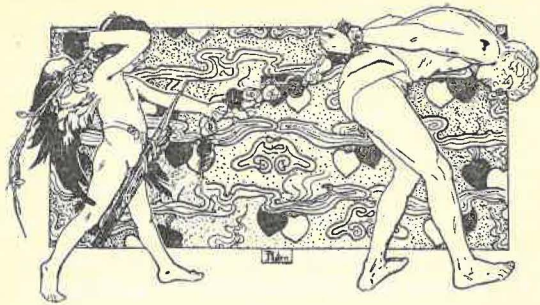
neleitä, joita ennustit minun Eemelin kanssa itkevän . . . Uusi, onnellisempi elämä on alkanut . . .

Selma L—la.

KUNINGAS PARANTAA KANSAA.

Ludvig Filip iskee työmiehen suonta, Orleansin herttua pitää kuninkaallista lääkettä ja sotaministeri ruiskua. (Daumierin senaikainen pilakuva).

Sorretut nousee

On kahleissa oikeus jalo,
mutt' kunniass' vääräys on,
se kunnian kruunua kantaa
se sortoa köyhille antaa,
monet syöksee turmiohon.

Vaan rikkaita vääräys suosii,
mutt' nälkää köyhille suo,
se herkuilla harvoja ruokkii,
mutt' toisia puutteella ruoskii,
jos pyytävät oikeutt' nuo.

Ei köyhillä oikeutt' maassa,
tää aika on vääräyden.

On kullalla mahti ja valta,
on miljoonat sorron alla,
ne voihkivat tuskaillen.

Ne voihkivat, mutta ei aina,
jõ herätyshuudot soi.
jo nousevat aattehen miehet,
käy taistohon suuret ja pienet,
punalippuset hulmuloi.

Emme aina me vääräyttä kärsi,
meit' aina ei sortaa saa!
Pois kunniast' valhe ja väärä,
nyt taistohon meillä on määrä,
siihen oikeus velvoittaa!

Nyt totuuden puolesta taistoon
jo astuvat sorretut nuo,
mi olleet on armojen alla,
nyt nousevat sorron alta,
totuus joukkonsa voittaa suo!

Kevätlaulua laulamme aian,
min' valta on totuuden,
jolloin kaikk' on onnellisna
ja totuus pois on kahlehistä,
ja oikeus on tasainen.

Mikael Rutanen.

“PARANTAJA”

Suom. J. H. K.

Kadut olivat moniväristen tulien vaikutuksesta yhtenä tulimerenä. . Sähkövalot, japanilaiset lyhdyt, loistavat moniväriset akkunavalot, väliaikaisiksi rakennetut valotornit ja muut pienet rakennukset, kaikki säteilivät monenlaisten tulisoihutujen ja kynttiläin valossa. Telttoja oli pystytetty sivukaudoille. Suurilla komeilla ilmoituksilla ilmoitettiin, että niissä näytellään maailman ihmeitä, alkaen heikkomielisestä pojasta, joka kuvasi “Bornealaista villi-ihmistä” aina inhoittavaan neekeriin asti joka pureskeli käärmeitten päät poikki ja söi ne hyvällä ruokahalulla. Suurisuiset ja kiljuvat tampuriinin soittajat yhdessä tämmöisen musikin kanssa tekivät muuten rauhallisesta yöstä hermoja tärisyttävän ja

koko ruumista puistuttavan, inhoa herättävän oloajan, josta loppua ei näyttänyt koskaan tulevan. Valtakatuksen varsilla oli monia erilaisia kauppiaiden myynti kokuja, osa tavaroista oli ripustettu kaikenlaisten väliaikaisten telien päälle, jotta ne paremmin pistäisivät sivukulkioiden silmiin.

Kaduilla kulki rähiseviä miehiä ja lapsia edestakaisin, menen ja tullen näyttelyihin ja myyntikemuihin laulaen, nauraen ja kiroillen. Välistä kasaantui pienempi joukko kahden kinailian ympärille jotka suorittivat kinailunsa “hyvin kunniakkaalla” tavalla siksi kun toinen tai toinen oli hakattu naamaltaan muodottomaksi möhkäleeksi. Hävinnyt tavallisesti katsoi hiukset ja kasvot punaisena verestä, todistuksena taistelusta ja voittaja hyppien ja haukkuen kun vihainen koira ystäviensä ympäröimänä ja kehumana poistui johonkin kapakkaan jossa jo entuudestaan oli väkijuomain vaikutuksesta hurmaantuneita ilakoitsioita. Joukossa kuleskeli epäilyttävän näköisiä naisia jotka viekoittelevilla katseillaan koettivat päästä tuttaviksi rahallisilta näyttävien nuorten miesten kanssa. Näille naisille antoivat toiset naiset kylliksi tilaa, mutta semmoiset miehet joiden naama väkijuomain vaikutuksesta punotti ja jotka epävarmoilla askeleilla lakki kallellaan pyrkivät eteenpäin, eivät heitä kammonneet, he rohkeasti kävivät näihin naisiin kiinni tehden hävittömiä tarjouksia, kulki heidän käsikynkässään. . Akkunoissa ja lipputangoissa liehui monenvärisiä lippuja. Ylimpänä liehui Amerikan lippu, ikäänkuin siunaten tätä elämää. Koomilliset soittajat

kirjavissa puvuissaan kuleskelivat väkijoukossa soitollaan auttaen melua joka jo ilmankin oli hermoja tärisyttävä. Kauppiaat hymyillen tervehtivät ostajia kun sitävastoin menehtyneet ja väsyneet kauppa-apulaiset kiiruhtivat palvelemaan kärsimättömiä ostajia. Moniin tuhansiin nousevalta ihmisjoukolta liukui rahoja kauppiaiden kukkaroon ja siksi he melunkin keskellä voivat hymyillä. Kadut kuuluivat kauppiaille sillä muutama päivä tätä ennen oli kaupungin majuri juhlallisesti luovuttanut suuren avaimen kaupungin liikemiesyhdistykselle merkitsi siitä että kadut olivat heidän käytettävissään. Katu karnevaalilla oli suuri menestys, kaikenlaisilla keinotteluilla ansaitut rahat virtasivat kauppiaiden ja pankkiirien kassaholveihin. Yleisö oli köyhtynyt, mutta eihän se sentään merkinnyt, olihan sillä ollut "hauska" aika.

Tähän meluun ja rähinään saapui pastori Thomas West, asunnostaan bulevaardilta jonka varrelle myöskin oli se mallikelpoinen kirkko, jonka pastori hän oli. Hän oli tullut tähän "lännen Pittsburgiin" ainoastaan vuosi sitten ja kuitenkin oli jo saanut kunnioituksen "totuutensa" esitystaiton ja oppinsa tähden. Hänen aikaisempi, vastoinkäymisiä täynnä oleva elämä maaseuduilla ja hänen halunsa opintojen jatkamiseen olivat hänen saarna-aiheena. Hänen yhtämittainen halunsa selittää yhteiskunnallisia kysymyksiä, miljonärien herrasvaltaa, köyhälistön elämän taisteluja, virkailioiden harjoittamia vääryyksiä, y. m. päivän polttavia kysymyksiä, olivat hänelle hankkineet nimen "paran-

taja", vaikka hän ei mitään tehnyt näiden asioiden korjaamiseksi. Hän ei milloinkaan tunnustanut mitään eri puoluetta sillä hän selitti että niiden toiminta on liian sulettua miehelle, jolla on suurempi tarkoitus. Pastori West ajatteli että yhden henkilön luja luonne saa enemmän aikaan kun poliittiset yhdistykset ja siksi hänen saarnoissaan aina ilmeni kehoitus kristilliseen elämään. Hän uskoi että tällainen henkilö voi taistella pahuutta vastaan aina joka paikassa ja saattaa rikoksellisen rangaistukseen, vaikkakin siitä raha-asiat, teollisuus ja kauppa kärsisi. Hän siis uskoi, että yksinäinen henkilö voi suorittaa parannustyöt jos vaan halua on, ja siksi hän nytkin tuli kadulle tarkastamaan tätä elämää. Hän kulki niin ajatuksiinsa kiintyneenä, että yhä lisääntyvä melukaan ei voinut häntä keskeyttää ennenkuin hänen päälleen heitettiin suuri joukko pieniä paperipalasia.

Hän katsoi ylöspäin hämmästyneenä ja alkoi puistella paperin paloja vaatteistaan; nyt hän olikin keskellä karnevaalia ja vasta nyt hän huomasi mistä johtui meteli. Hän kauhistui kun muisti kertomuksia tästä ja edellisestä karnevaalista. Monena vuotena olivat kaupungin liikemiehet panneet toimeen näitä karnevaaleja muka saadakseen kaupungin tunnetuksi ympäristöllä. Tämä oli vaan teko syy sillä tarkoitus liikemiesten kesken oli aivan toinen. Äskettäin perustetut tavarain lähetysliikkeet Indianan valtion kaupungeissa olivat vähentäneet tuloja paikkakunnan kauppiailta. Pyyntö huonosti maksetuille työläisille, että nämä kannattaisivat

paikkakunnan teollisuutta, ei voinut ehkäistä muualta tulvaavaa tavaraa. "Yhteiskunnallinen ylpeys" oli menettänyt viehättäväisyytensä tehtaalaisten kesken, jotka voivat tilata kenkiä y. m. tarpeita halvemmalla muualta kun omalta paikkakunnalta. Sentähden kauppiaat panivat toimeen näitä "karnevaalijuhlia", että he edes jollain tavoin saisivat nyletyksi paikkakuntalaisia. Edellisinä vuosina pidetyistä karnevaaleista oli tosin jälestä päin kuulunut ikäviä jälkikaikuja, mutta nyt olivat kauppiaat "luvanheet" korjata epäkohdat. Pappis yhdistyskin uskoj näihin lupauksiin ja niin väheni karnevaalien moittiminen.

Pastori Westiä harmitti kun ikäviä huhuja alkoi kuulua näistäkin "juhlista" ja siksi päätti hän itse ottaa niistä selvän, olihan se hänen velvollisuutensa. Sitäpaitsi hän ei voinut unhoittaa sitä henkilökohtaista syytöstä, jonka eräs katupuhuja oli heittänyt kirkkoa vastaan, sanoen sosialistisessa puheessaan, että kirkko on syypää tämmöisiin meluaviin petkutusjuhliin. Hän muisti tämän katupuhujan lausuneen että kirkkoa pitää käskyläisenään eli palvelianaan kapitaali ja että liikkeen edut ovat ainoat määrääjät nykyisessä yhteiskunnassa. Kansan edut syrjäyttää rahamaailma ja kirkko vaihtaa Kristuksen siihen voittoon joka saadaan kansan kemurta. Hän kyllä muisti että kirkon puolelta ei oltu tehty mitään tämmöisten juhlien estämiseksi, mutta olihan kirkko valinnut tarkastuskomitean joka kylä antaa lausuntonsa piakkoin. Silloin kyllä asiaa ilmoitetaan maailmalle ja sanokootpas sitten vie-

lä eikö kirkko ole mitään tehnyt. Tällä välin hän itse tarkastaisi kuinka kurjassa tilassa asiat ovat.

Hänen ajatuksensa taas tuli häirityksi, sillä kansa tempasi hänet mukaansa. Eteenpäin häntä kuletettiin eikä hänen virkansa eikä pukunsa estäneet häntä joutumasta kansan tuupittavaksi. Melu oli yleinen joka puolella, kukaan ei näkynyt hänestä välittävän, viimein saapui hän avonaiselle paikalle jonka keskellä oli sievä kivitalo. Tämä talo oli valtion oikeustalo ja sen edustalla oli hyvin valaistu näyttämö. Hän tunkeutui aivan näyttämön ovelle asti, siinä eräs karheaääninen, arpinaamainen mies ilmoitti mitä hänellä on näyteltävänä. Miehen lähellä seisoi valomerren keskellä tummaverinen notkeavartaloineen tyttö joka tarkasteli yleisöä. Hänen lyhyt punainen hameensa oli lasihelmillä koristettu, jotka viettelevästi välkähtelivät. Ilmoittaja huusi, että tytön nimi oli "Fatima" ja että hän suurta maksua vastaan oli saatu Turkin sultaanin haaremista. Tyttö antaisi vapaa näytännön esittääkseen mitä hän on oppinut kotimaassaan.

Merkin saatuaan, "itämainen" soittokunta alkoi pitää sekasotkuista kirkunaa, joka heidän mielestään oli "taidetta". Tätä melua "Fatima" säesiti monenlaisilla ruumiin liikkeillä, käyttäen eri lihaksiaan aina sen mukaan miten huomasi yleisön häntä seuraavan. Hän heitti katseensa, milloin yhteen ja milloin toiseen henkilöön yleisön joukosta, joka katsetta seurasi aina himoitseva hymyily. Hänen ruumiinsa kallistui, milloin yhdelle, milloin toiselle puolelle, povensa nousi ja laski ja koko esiintyminen

oli ikäänkuin — tarjoilua eli toisin sanoen hän tahoi näyttää että hän suostuu vaikka mihin. Suuri joukko miehiä seurasi hänen jokaista notkuvaa liikkettään intohimoisin katsein, unhottaen koko ympäristön. Eräs juopunut mies huusi hänelle hävittömän sukkeluuden, samalla vilkuttaen hyvin merkitsevästi silmiään yleisölle. Yleisön innostus nousi korkeimmilleen juopuncen raakamaisesta esiintymisestä, milloin pyhki hän vahtoa suustaan, milloin teki raakamaisen ryntäyksen näyttämöä kohden, saaden aikaan liikettä yleisön joukossa. Nämä temput palkitsi yleisö äänekkäällä naurun remahduksella. Soitto muuttui tulisemmaksi ja "Fatiman" liikkeet yhä rohkeammiksi, nuoret tytöt joita oli paljo yleisön joukossa punastuivat Fatiman hävittömien temppujen tähden ja juoksujalassa pakenivat torin toiselle laidalle sieltä kuitenkin salaa seuraten hänen liikkeitään sekä kuunnellen yleisön ruokottomia sanansutkauksia.

Pastori West seisoi kalpeana ja sanattomana kun soitto yhtäkkiä taukosi ja Fatima katosi aitauksen taakse. Kuuma veri nousi hänen otsaansa kun hän huomasi että ilmoittaja ei hänestä mitään välittänyt, vaan kertoi lähellä seisoville miehille puolihämeen että sisällä on jotain "oikeata" nähtävänä. Soitto alkoi uudestaan ja miehiä ryntäsi ovesta sisään, maksaen sisäänpääsyn. Pastori meni myöskin sisälle, vaikka hänellä olikin sydän kipeä siitä mitä jo ulkona oli nähnyt, päätti hän kuitenkin tehdä täydellisen — tarkastuksen. Jonkun ajan kuluttua tuli hän uudestaan kadulle, huulet yhteen puristetuina ja nuorilla kasvoillaan sairaaloinen katse.

"Hyvä Jumala", mutisi hän, "tämä on kauheata". Vähän matkan päässä löysi hän koko joukon näitä näyttelyitä. Tämä kauhistutti häntä siinä määrässä että hän tuskin voi ajatella mitään. Kiiruhtaen askeleitaan sivukatuja myöten, hän vihdoin saapui asuntoonsa. Tämä oli hänen elämänsä ratkaiseva hetki, hän käsitti sen ja päätti toimia sen mukaan. Mihinkä toimenpiteisiin olisi Pappisyhdistyksen huomenna ryhdyttävä? Vastaus oli selvä, tällaiset kansa juhlat tulevat kirkon puolelta saamaan **ankaran** arvostelun. Kädet nyrkkiin puristettuina päätti hän toimia "puhdistajana", tällöisten juhlain toimeenpaniat tulee hän saattamaan rangaistukseen ja nämä juhlat tullaan lopettamaan heti.

Seuraavana aamuna kutsui hän kirkon johtokunnan koolle, itse toimi hän sen puheenjohtajana ja jäsenenä oli siinä pankkiiri, lakimies, kivihiilikauppias ynnä kaksi muuta liikemiestä. Kukaan ei koskaan saanut tietää aivan tarkkaan mistä asioista kokouksessa keskusteltiin, mutta kokouksesta palatuaan oli pastori West hyvin jäykän ja päättäväisen näköinen. Aamulehdet kertoivat että karnevaalikoμίtea oli yhdessä Pappisyhdistyksen kanssa pitänyt hyvin **tärkeän** kokouksen, jossa oli keskusteltu karnevaalijuhlasta. Kaupungin yleisö odotti mielenkiinnolla kokouksen päätöksien julkaisemista eikä tullut tyydytytyksi ainoastaan sillä, että kokous oli pidetty, se vaati jotakin toimenpidettä. Tyytymättömyys levisi enemmän kun eräs lehti julkaisi seuraavan selostuksen kokouksesta.

“Tänään oli Pappisyhdistyksellä ja karnevaalijuhlan toimeenpanevilla komitealla yhteinen kokous joka kesti kaksi tuntia. Kokous oli hyvin tulinen alusta alkaen, mutta mistä siellä keskusteltiin se on salaisuus, kuitenkin pastori West, joka on kokouksen toimeenpanija ja puheenjohtaja, ilmoitti, että miinkään toimenpiteisiin karnivaalijuhlien suhteen ei ruveta ennenkuin nämä juhlat ovat sivu, sillä nyt oli tultu huomaamaan että nämä juhlat ovat olleet suuresta merkityksestä — liikemiehille ja koko kaupungille. Karnivaalijuhlien loputtua tullaan pitämään toinen kokous jossa Pappisyhdistyksen tutkimuskomitean lausunto tulee tarkkan harkinnan alaiseksi.”

Karnevaalijuhlat on sivu, kadut ovat saaneet entisen näkönsä, lukuunottamatta suuria roskaläjiä, jotka ovat jätettä juhlista. Pappisyhdistys on pitänyt kokousta koko päivän sulettu ovien takana, vihdoinkin myöhään illalla ilmoitettiin, että kokouksen päätös julaistaan iltalehdissä, jotka juuri tämän tähden olivat myöhästyneet. Yleisö odotti jännityksellä mitä **parantaja** oli saanut aikaan ja minkälaisen päätöksen Pappisyhdistys oli tehnyt hävittömien karnevaalijuhlien suhteen. Sanomalehdet menivät niin hyvin kaupaksi, että joka lehden täytyi ottaa ylimääräinen painos tyydyttääseen “lukuhaluista” yleisöä. Pastoriyhdistyksen päätös julaistiin kaikissa iltalehdissä ja oli sillä semmoinen vaikutus yleisöön että se vähällä oli hävittää koko yhdistyksen ja ajaa papit tekemään jo-

tain hyödyllistä työtä. Päätös oli sisällöltään seuraava:

“Pappisyhdistys tutkittuaan tarkoin karnevaalijuhlatoimikunnan menettelyä lausuu myötätuntoisuutensa näille juhlille sillä ne ovat laillisia ihmisen elämän kohottajia tässä kaupungissa. On kyllä syytä si että jotkut esitykset näissä äsken pidetyissä juhlissa olivat huono moraalisia ja kristilliselle elämälle sopimattomia, mutta me toivomme, että yleisö kärsittää missä vika on löydettävissä, huomautamme vaan että kapakat olisivat hävitettävät sillä ne juuri turmelevat meidän muuten rauhasen liikekaupunkimme.”

Pastori Westin nimi oli ensimmäisenä tämän julistuksen alla. Yleisö ihmetteli Pastoriyhdistyksen päätöstä, sekä epäili vaikuttavan kirkon voimaa erehtyneiden ihmisten parantamisessa.

Joku päivä tämän jälkeen pastori West istuisaan automobiilissään huomasi suuren kansanjoukon erään hyvin valaistun kadun risteyksessä. Eräs ruskettunut mies, jonka kasvoissa näkyi jälkiä ankarasta työnteosta, piti puhetta innostuneelle kansajoukolle. Kun hyväksymishuudot olivat taunneet, jatkoi mies: “Minä kiitän teitä että te, hyväksymällä minun selvitykseni, olette todistaneet, että ainoastaan työläisluokka on se osa kansasta joka voi pelastaa kaupungin, valtion ja kansan joutumasta turmioon, sillä nykyiset vallassa olevat luokat uskovat että liike-edut ovat ylempänä kansan etuja ja jumalallisia lakeja —”

Kaiken tämän kuuli pastori West, se nosti punan hänen kasvoilleen, hän kyllä huomasi ketä puhuja tarkoitti ja siksi hän kiiruhti pois niin pian kun pääsi.

Kuiskuttajat tieni ohella

Kotini oli koruton, ajanhampaan harmentama, vanhukselta se näytti. Mutta pehmoisenviheriä oli pihamaa ja somat polut sen poikki risteilivät. Ne minä tarkalleen tunsin, ne olivat täpösen täynnä minun pieniä askeleitani ja kuperkeikkojani. Tuttu oli törmänne päivänkakkaroineen, pietarinkukkineen ja kurenkelloineen. Tuttu oli rantama kaisloineen, koiranputkineen ja ulpukoineen. Tuttuja kosken hijomat kivenmukulat ja rantahiekka. Entäpä haan poikki puikkiva puronen, sen jokainen poimu ja sen iloinen lirinä. Siinä olin kaarnaveneitä laskenut ja siinä oli usein veneeni "kuohuissa" kaatunut. Sen suulla olin usein päivänpaisteisella kivellä istua kököttäen särenpoikia ongiskellut.

Tuttuja olivat tuomet ja pihlajat törmänteellä, niiden juuret, oksat ja lehvät, mutta tutuin kaikista suuri suojattikoivuni kosken partaalla; sen pakkainen paksu runko, sen rihmoina riippuvat, pehmeälehtiset oksat, joita tuuli keinutteli; sen juurelleen muodostama vihreä maja ja satojen lintusten liverrys lehväin leppeässä suojassa. Siellä olin oksilla kiipeilyt, sieltä "maailmaa" katsellut, sen juurella kimaltavan kirkkaina suvipäivinä ja ruskoa ripottavina ihanina iltoina maata reuskottanut ja — ajatellut... Ah, ne olivat tuttuja ja rakkaita, niitä ymmärsin ja ne ymmärsivät minua, niitten kanssa olin kasvanut, niihin kiinni kasvanut...

Mutta maailma oli outo ja suuri. Tuli sitten se aika, jolloin sain ruveta sen tuhatharaisiin, tuhatmutkaisiin polkuihin tutustumaan... Voi, kuinka hyvin muistan sen!

Olin silloin vielä nuori, tuollainen notkea, mahlainen hyötyvesa, johon tuulet niin tuimina koskivat...

Se oli syksy, elo oli leikattu ja viimeisiä viljoja aittaahan ahdettiin Omituisen tumma päivä. Pilvet niin raskaina taivaan teitensä taivalsivat, kotikoiyu — rakas koivuni kohisi kovin, viirinkieli kirkui kuin hädässä... Silloin pitivät lukittujen ovien takana kotini miehet kokousta ja illan kaamottavana pimeessä minulle selvesi että minulla ei ole enää kotia. Minä en tahtonut sitä ensin uskoa, mutta sitten se täytyi... Täytyi sanoa hyvästit sille harmajalle kodille, tutuille rantamille, rakkaalle koivulle ja kaikille... Minä talsin polkua, katsoin jälkeeni ja kom-

pastelin, sillä silmäni vuotivat silkkaa vettä. Äitini huojuu rinnallani eikä voinut lohduttaa...

Niin, harmajan kodin kuva silmäin edessä minä sitten avaran maailman polkua taivaltamaan läksin. Se tuntui olevan niin pitkä, vaikea ja vaarallinen, se pelotti, kammotti ja katkerotti.

Komeroisen korven polkua polkevani tunsin, kompastelin ja itkeskelin, sillä olin kovuudessa heikko. Paistoi päivä korven päällä, lensi linnut lirkutellen ilmanteitä, oli taivas sinervä ja pilvet vaaleoita — mutta tuotapa en huomata tahtonut. Huomasin kuinka tikka hakkaali kuoston kylkeä, palokäret rääkkyivät, kylän koirat haukkuivat ja kylän harakat räkättivät. Pienet huolet olivat suuria, suuri ikävä painoi raskaasti. Hehkumielinen heikko mieronkiertäjä ei tahtonut taipaleensa tottua, ei taipua.

*

Pujahtipa sitten salaperäisestä katveestaan eteeni pulmunpuhtoinen, sinerväsilmäinen, purpuraposkinen, hymyhuulinen hengetär, otti minua lempeästi kädestä, painoi poskelleni tulisen suudelman ja osoitti eteeni valkoisella sormellaan...

... Kas kuinka maailma, se kylmä miero näytti muuttuvan. Päivähän se paistoikin kauniiden kenttien yli. Siellä värikkäutta ja ruusuja, siellä liipovia perhoja, läikkyviä lähteitä, lorisevia puroja, lintusten kuoroliverrystä ja minun oma polkunni ylös sinervään rantamaan johtava ja sileä...

Minä tanssin, nauroin ja kyynelsin, sydämeni riehuvassa riemussa sykki, olin köykäinen kuni höyhen.

Kuka olet? Mistä tulet? — ehdin hätäisesti kyselemään. Hänpä ei vastannut, hän vaan laski sormensa varoittavasti huulilleen, hymyili vielä salape räisemmin, vielä viehättävämmin, osoitti valkoisella sormellaan ja tulisesti kädestäni puristaen johdat ti eteenpäin...

Täällä, hän kuiskutteli — täällä näet vain tuhansia värejä ja kukkasia, kirkkaita lähteitä, vilvoittavia siimeksiä— ah! — ja tämä suora kukkastie johtaa sinua tuonne kauas, kauas, missä se melkein rajattomasti yhtyy sinervään taivaan rantaan. Sinne kulje, elä poikkea polulta eläkä etsi uusia maailmoita...

Hänellä oli paljon kuiskimista ja hän loihti eteeni yhä uusia näköaloja, yhä uusia kauneuksia, kunnes olin kauneudesta juopunut ja hurmaantuneena tahdoin painaa hänet eriämättömästi rinnoilleni, sitten silmäni sulkea ja siihen uinahtaa...

Silloin hän oli kadonnut ja päivän silmän peitti pilvenhärmä. Hiljalleen kääriytyivät autereiset näköalat härmään ja kukkaistieni, jonka äsken näin johtavan aina sinervään taivaan rantaan, sen kanssa yhdeksi sulautuen, oli kadonnut Tien ohessa näin taas kirmeään keltaisia harakankukkasia ja orjantappurapensaita veripunaisine kukkineen; tieni luitkerteli keskellä kivikkoa, murrekkoa ja kuloa. Käärmeet murrekoissa sähisivät, ampiaiset surrasivat ja tuuli tohisi vastaan. Otin ensimmäiset askeleeni etee-

ni umpimähkään ja tunsin allani kylmänpöyryä louhikon...

Kuka olit, suloinen hengetär, joka petit ja pakenit! — huusin epätoivoisena.

N u o r u u d e n u n e l m a, vastasi kylmä ääni vierelläni.

Katsoin eteeni ja huomasin kylmäntotisen katseen luotuna suoraan minuun. Ruumiini värähti.

Ja mikä sinä sitten olet? — kysyin tuskaisesti.

T o d e l l i s u u s, hän kylmäntotisena vastasi.

Jäin miettimään. Tunnuin olevani kuin risti-aallokossa heittelevä lastunen.

Mikä sitten on minun tieni? — kysyin.

Itsepä valitse, hän vastaasi. Katso, tästä lähtee leveä tie, joka vie tuhansin eri haaroin kaikille suunnille. Tästä lähtee tuhannet ja tuhansin kerroin pilkotut polut tuonne alas laaksoihin, osattomien kurjille majoille. Sinne on myöttävää, ei muuta kun konemaisesti liikuttelee jäseninään tai huoltonna vajoo muun sinne soluvan virran mukana — ja soluu sinne väkiselläkin — niin saapuu perille. Siellä näet näivettyneitä kasvoja ja kyyneleisiä silmiä, siellä kuulet huokauksia ja vaikerrusta, sillä siellä hallitsee armoton, kiduttava ruhtinas Puute... Tuolta johtaa vaikeasti nousevat ja salapoisuudet tiet mahtavain ylpeille asunnoille, palatseihin jonne sinä et pääse. Siellä ei ole kyyneleitä, ei huokauksia ei liioin huoliakaan, siellä on vaan riemua, hekumaa ja laiskuutta. Siellä hallitsee mahtava päärühtinas Himo... Niin, tästä haaraantuvat kaikki ne maailman tiet, joita ihmiset taivaltavat, sen maailman jos-

sa on kaikkea, kaikkea rinnakkain kiihottavassa ja alasleyvässä sekasorrossa, siellä on loistoa ja kurjuuttu, hyvyyttä ja pahuutta, totuutta ja vääryyttä, tietoa ja tietämättömyyttä, sortoa, petosta, sääliittömyyttä, vähemmän lempeä, enemmän julmuutta, murhia, hengenmurhia, joukkomurhia, siellä on luovaa voimaa, elämää ja kalvavaa tautia ja kuolemaa, sillä siellä hallitsee kaikkien ylinnä Omanvoitonpyynti...

Missä sitten hallitsevat Totuus ja Rakkaus, heidät kai unhotat kokonaan? — minä hänet epäileväniä keskeytin.

Rakkaus kulkee huomaamattomana ja vihan lyömiä haavoja sitoo, mutta Totuus, ah, hän, joka kokee sen rakentaa, minkä vääryys repii... Tuolla kaukana hämäryydessä hämmöttää kukkula — näetkö sen? — Se on Totuuden kukkula, se on äärettömän kaukana ja korkealla. Sinne on tuhatvuosia ollut pyrkijöitä ja yhä pyritään. Siellä asuu hän, ylhäisin ruhtinas Totuus, jonka häikäisevään palatsiin ei ole yksikään tahrainen ihmisjalka astunut. Hänen palvelijansa alhaalla ihmislaksoissa kokevat hänen sormensa viittausta totellen pällä häntä; he kokevat jakaa todellista elämänleipää nälkäisille, mutta ihmiset useinkin viskaavat sen luotaan kivenä... Siellä, Totuuden linnavarustuksien suojissa asuvat myöskin Rakkaus ja Onni puhtoisissa asunnoissaan... Ne ovat ne oikeat, joita ihmiset ilkeydessäänkin ikävöivät...

Sinne haluan, näytä minulle tie, neuvo minulle miten käydä! — vaadin.

Itseppä valitse ja sitten ponnista, ponnista! — hän sanoi ja jätti minut.

Epätietoisena tien ohessa itselleni kysymyksiä tehden tunsin, kuinka tuulen tavoin rientävät kirjavat liepeet ohimennessään koskettivat.

Kuka?... Minne?...

Olen Pyrkimys, menen eteenpäin, minulla on kiire. Katso, tuolla rientää Aika, koetan sitä tavoittaa. Seuraa minua, — hän henkäystään pidätäen pauhasi.

Tulisesti nousin, tavotin hänen liepeitensä ja rynnistin eteenpäin. Hänellä oli hirveä kiire ja kirjavat liepeensä hirveästi hulmusivat.

Vaelsin ja vaelsin Pyrkimyksen hulmuava lieve edessäni; sen kadotin ja taas tavotin. Ja kaikkea sitä näin mitä Todellisuus oli sanonut...

Niin kovin väsytti, suretti ja kammoksutti. Kulku oli liian vaivaloista, raskasta ja kylmää — ja Pyrkimyksen lieve lensi pois. Minä vaivuin tien oheen.

Musta haamu ilmestyi eteeni, tuli vierelleni, hengitti vasten kasvojani.

Kuka sinä olet ja mitä tahdot... olen väsynyt, voitko virvoittaa?

Oh, en! Mitenpä virvoittaa, mitäpä virvoituksesta. Näethän nyt kuinka elämä on vaivaloista ja kurjaa, ei mitään minkään arvoista ja jos mitä toivoo ja tavoittaa, sitä ei saavuta. Mitäpä pyrit ja ponnistelet, turhaa vaivaa vain, etsi vaan rauhaa, hautaasi kaiva... kuiskutteli synkkä Epätoivo.

Samapa se! — ja minä en pyrkinyt mitään, olin vaan.

Se oli hetkinen, väsyttävä sekin. Äkkiä häi-
lähti eteeni viettelevän kaunis olenta, hempeimmän
neitosen hahmossa — viinimalja kädessä.

Nuorukainen, ei elämä ole surua! — sanoi hän
tulisesti silmää iskien. Minä olen iloinen ja lohdul-
linen, minä olen Onni ja kuljetan sinua kukkais-
tietä. Seuraa minua!...

Hän painoi polttavan suudelman huulilleni ja
minä seurasin häntä hurjassa huumassa. Aika rien-
si ja minä etenin.

Vereni kiehui ja nautinto eneni. Jos väsyin ja
epäsin, hän maljansa huulilleni ojensi ja tulise-
min povellensa painoi...

Himoneitojen tanssissa heräsin — luulin herää-
väni. Huomasin että hän riepotti minua alas lokai-
seen laaksoon, jossa ei näkynyt muuta kuin kur-
juutta ja kurjia himokuvia. Minä itse liassa...

Sinä petit, et sinä olekaan Onni! — huusin.

Kuulin hänen voitonilosta ilkeän pitkän nau-
runsa vihlovan sydäntäni.

Ethän sinä, poikani, ole Onnen kanssa matkassa
ollutkaan, vaan se oli Vi e t t e l y s, — vastasi väri-
sevä ääni viereltäni.

Ja mikä sinä sitten olet, piru? —

S o r t u m u s, — hän kolkosti vastasi.

Sortumus!... Nyt ymmärsin.

Koska olet se, niin minä en seuraa sinua! —
huusin, ja minulla oli voimaa heittäytyä hänen kou-
ristansa tien oheen...

Kulki siitä ohitseni Tuska ja kouristi sydäntäni,
Kuolema, katsoi tuikeasti silmiini, ja Epätoivo, joka
taas kuiskutteli:

Sanoinhan minä sinulle, sanoinhan minä sinul-
le... Etkö nyt jo usko ja kaiva hautaasi...

Tuskaisella otsallani tunsin vilvoittavasti hive-
levän käden, sydämeistäni tuntui solisevan kevät-
puron tavoin valuvan kaikki sinne kasaantunut sa-
mea virta ja edessäni näin valkoisen, hymyilevän
olennon, joka tahtoi auttaa minua.

Nouse, hän sanoi; — tämä on turmion paikka,
tämä on Sortumuksen tie. Katsohan kuinka taivas
on sinervä ja päivän silmä kaikki kirkastaa, kaikki
eloon herättää — sinunkin! Nouse, nuorukainen,
sillä edessäsi on elämä — sinun elämäsi!...

Hän kuiski paljon lohdullisia asioita ja hänen
äänensä oli hyvin innostava ja hyvänsuopa.

Minä osotan sinulle oppaan johon voit luottaa
ja minä tuen sinua tästälähtien aina... hän jatkoi.

Ja mikä olet sinä ja mikä on se opas? —

Minä olen T o i v o, — hän kuiskasi, — ja se
opas on V e l v o l l i s u u s.

Näin edessäni järkähtämättömän vakavat kas-
vot. Ne näyttivät ensin jäätävän tylyiltä, mutta
kun niihin syvemmälle katsoi lämpenivät ne sydäm-
mellisiksi ja viehättäviksi.

Niin, minä olen Velvollisuus, huomaatko mitä
minä sinulta vaadin? — Olet elänyt ja juossut kau-
niitten ja rumien himojesi riepottamana, mutta mi-
nun vaatimukseni on ollut syrjäytettynä. Olet näh-
nyt valhetta ja totta, unta ja todellisuutta. Olet

nähty heltiämättömän orjan työn tuskineen ja kurjuuksineen toisella puolen ja toisella puolen huoltoman elämän loistoinen, laiskuuden himoineen. Näit kuinka Vihä haavoja iski ja Rakkaus koki sitoa; kuinka Vääryys repi ja Totuus koki rakentaa; kuinka Tauti ja Kuolema niitti keskenkasvuista kaunista viljaa keskellä elämän kevätpäivän... Ja siinä oli sinun elämäsi mukana, kaikessa siinä... Nouse ja lähde; elä hyödyksi itsellesi ja muille; pyri, elä väsy! Tuolla kaukana häämöittää Totuuden kukkula... oikeastaan se on keskellä tätä Elämän valtakuntaa, vaikka se niin kaukaiselta ja korkealta näyttää... sinne on minunkin matkani määrä... puheli Velvollisuus.

Sinä kompastelet, lankeilet ja väsyit, mutta silloin minä sinua nostan! — kuiskutteli Toivo.

Ja minä vaadin! — lisäsi Velvollisuus niin järkähtämättömän vakavasti, että se syöpyi kuin tuli-kirjaimilla piirrettynä poveeni.

Ja minä yritin...

Siitä on kulunut kohta kaksikymmentä vuotta kun rakkaalle harmaalle kodilleni, leikkitantereilleni ja tahraamattomille muistoilleni hyvästit sanoin. Voi sitä taivalta sen jälkeen, kuinka se onkaan ollut mutkainen ja kirjava! Siellä on moni pimeä tavannut, moni piikki pistänyt, moni risu raadellut — jos lie ollut päivää ja joku lohdun nuppunenkin... Toivo ei ole aina tahtonut jaksaa nostaa ja velvollisuus

on usein vakuuttamasta väsynyt. Mutta kun on ollut miero kovin kylmä, kun on kulkurielämän lempeyksi kovin epätoivoa tyrkyttänyt, silloin useinkin on puikahtanut tuon sydänmaan keskellä kyyhöttävän harmajan lapsuudenkodin muisto po-vea lämmittämään ja lisäämään velvollisuuden vaatimuksille voimaa. Se on herättänyt toivoa ajasta, jolloin ei ihmistaimien tarvitse kasvunsa kauneimassa ja suojaa kaipaavimmassa ajassa lähteä mieron runneltavaksi. Ja se aika saapuu kerran!

Mutta — niiden, jotka sen näkevät, joilla on jo "soihdussa tuli", niiden on oltava valistuksen työssä jouduttakaaseen kotia. Miljoonien vaikerrus, koko avaran mieron kurjalisto huutaa apua. Ja meitä vaatii pyhä velvollisuus!

Aku P.

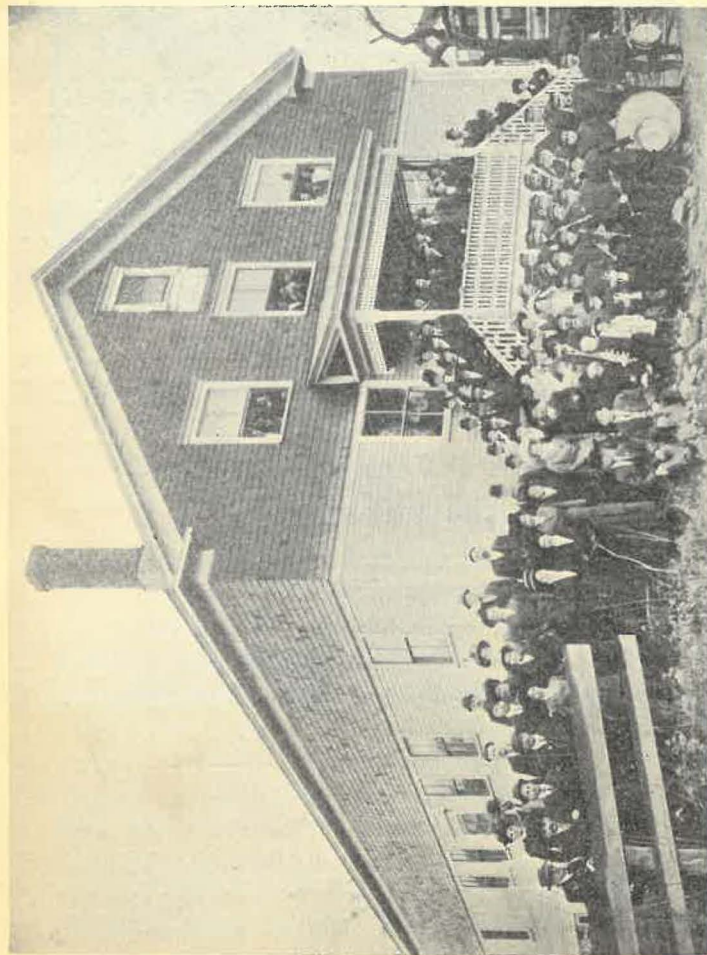

Simpsonille

Sa "runoilit heikompina hetkinäis"
Oi Simpsoni erehtyväinen,
Mitä teitkään sa "vahvimpina hetkinäis"
Oi veli jättiläinen? —
Selkänojaako tunsit sa itselläis
Niin maailman halkasit peitselläis,
Kun olit niin — teräpäinen!...

Voi olla, hoksaat jo huomenna taas:
On viisaus viipale kiero.
Raakuuden muoti kun makaapi maass'
Eikä kauneutta ivaa miero.
Voit kääntää ympäri tallukkaas
Ja olla taas "heikko", oi "heikko" taas!
Sun suurruutes' olikin — liero.

Sinapinsiemen.

Maynardin S. S. O:n talo ja osa jäseniä.

Piirteitä Venäjän talonpoikaisliikkeestä

I.

Venäjän talonpoikaisväestön historia on täynnä kertomuksia niistä suunnattomista kärsimyksistä ja vaikeista koettelemuksista, joita se on saanut kestää tähän päivään saakka ja jotka ovat paineet siihen poislähtemättömän leimansa.

Ja minkälaisessa asemassa on Venäjän talonpoikaisväestö vielä nykyäänkin, käy selville esim. siitä Tulan kuvernementin semstvohallituksen kirjelmästä, jonka se jätti maataloustarpeita tutkimaan asetetulle komitealle v. 1902. Tuossa kirjelmässä kuvaillaan oloja seuraavasti. "Talonpoikien asuntona on tavallisesti 8—9 kyynäräinen (n. 6—6½ metr.)

ja noin sylen (vähän yli 2 metr.) korkuinen tupa... Usein tavataan vielä savupirttejäkin... Tuvassa on melkein aina olkikatto, joka useimmiten vuotaa. Talveksi luodaan — lämpimän lisäämiseksi — lantaa tuvan seinämille kattoon saakka. Siinä 7—9 kuutiosylen (n. 68—86,4 kuutiometrin) alalla täytyy elää useinkin suuren talonpoikaisperheen. Varsinaisia vuoteita ei ole, vaan nukutaan penkeillä, makuulavitsoilla ja uunin päällä. Tuvassa on melkein säännöllisesti multapermanto, koska talvisaikaan pidetään sisässä elukoitakin, vasikoita, lampaanvuonia ja porsaita, jopa joskus lehmääkin. Kun tilaa on vähän, turmeltu ilma tuvassa helposti ja käy raskaaksi, tukehduttavaksi. Katon vuodon takia on tupa myös kostea, ja kosteus mädäntää piankin seinät, varsinkin kun seinämällä oleva lanta edistää mätänemistä... Niissä kihlakunnissa, missä metsät ovat lopussa, käyttävät talonpojat polttoaineena olkia tai kadon sattuessa lantaa, joten pellot jäävät lannoittamatta, niin tarpeellista kuin se olisi... Saunoja on ylenvähän, jonka vuoksi talonpojaat peseytyvät tuvissa isoissa uuneissa poistaen lämpimän veden avulla — saippuatta — enemmän lian ihosta... Näin ollen pääsevät kaikellaiset ihotaudit, varsinkin syyhy, hirveään valtaan... Ja yleensä on melkein mahdotonta taistella maaseudulla kulkutauteja vastaan, koska terveydelliset olosuhteet ovat kurjan kurjat... Osaksi tämä johtuu myös talonpoikaisväestön elimistön huonosta tilasta, johon taasen on syynä kehno ruoka... Lihaa, ryyriä ja siemenöljyä käytetään näet talonpoikaistalo-

udessa vain poikkeustapauksissa — pari kolme kertaa vuodessa; tavallisesti on tultava toimeen ainoastaan leivällä ja kaljalla. Jos kylässä on vihanneksien kasvattaja, niin häneltä saadaan särpimeksi kaalia ja sipulia ym. kasviksia. Useinkaan ei ole ruokaa siksi paljon, että voisi syödä “mahamäärältä”, vaan täytyy kiristää nälkävyötä, ja siitä syntyy kaikellaisia vatsatauteja... Talonpoikaisväestön toimeentulo on silmiinpistävän huono...”

Esitetty kuvaus voi yleistäessä muuttua joissakin yksityiskohdissa, mutta pääasiallisesti se on oikea. Ja varmuuden vuoksi otamme tähän vielä muutamia asiaa selvittäviä numerotietoja. Viime vuosikymmeninä on hallituksen pitänyt melkein joka vuosi myöntää miljoonia ja kymmeniä miljoonia ruplia nälkääkärsivän ja perin köyhtyneen talonpoikaisväestön avustamiseksi. Vuonna 1891—1900 kuluettiin tähän tarkoitukseen vuosittain keskimäärin 19,659,606 ruplaa, vuosina 1901—1905 jo 23,611,393 rupl. ja kahtena viime vuonna (1906—1907) kokonaista 125 miljoonaa ruplaa vuodessa. Tämän johdosta teki edustaja Tatàrinov II valtakunnan duumassa vallan oikean huomautuksen, että “jos pidettäisiin jyrkästi kiinni valtion raha-asiaiden hoidossa noudatettavista periaatteista, niin ol’i kaiketi nälänhätäisten avustamista koskeva menot erä jo siirrettävä ylimääräisten menojen joukosta varsinaisten menojen joukkoon”. Tässä suhteessa Venäjä on ensimmäinen valtio, jonka varsinaisten menojen joukossa on nälkääkärsivien avustus.

II.

Monimiljoonainen talonpoikaisväestö on siis yhä tämittäisesti ruuanpuutteessa. Ruotsalaisen “Dagens Nyheter”-lehden kirjeenvaihtaja, joka v. 1907 kävi Venäjän nälkämailla, kuvailee matkahavaintojaan ja tunnelmiaan seuraavasti: “Lapsuudessa näin kerran kuvan, jota vielä kauvan perästäpäin muistelin kauhistuksella. Siinä jukko puolialastomia ihmisiä matojen lailla kiemurteli autiolla kedolla yhdessä kihermässä, jäsenet suonenvedontapaisesti kouristuneina. Kuvan nimenä oli “Nälkä” — Tämä aikoja sitten unohtunut kuva palautui muistiini matkustellessani Venäjän nälkäseuduilla. Sadat vaikutelmat, jotka olivat toinen toistaan synkempiä ja kamalampia, sulautuivat vänitellen sellaiseksi hirveäksi yhteiskuvaksi, että se vetää täysin vertoja lapsuuteni mielikuvituksen tuotteille. Ja tuo hirmukuva on aina silmieni edessä, vieläpä se joka kylässä, missä käyn, iskeytyy yhä syvemmälle aivoihini. Yksityiskohdat saattavat vaihdella, mutta yleensä, kokonaisuudessaan on kuva kaikkialla samallinen. —

Näen alinomaa edessäni nuo vapisevat olennot, joiden sisäänpainuneilla poskilla ei ole muuta punaa kuin kuumeenhohde ja joiden päät ynnä luurangonlaiset kädet riippuvat hervoksissa, ollen kuitenkin valmiit ottamaan kärkkäästi vastaan pienimmänkin almun. Kaikkein tuskallisimman vaikutuksen tekevät sentään nuo rukoilevat, pelokkaat ja kuumeenloisteiset silmät, joissa on melkein sama ilme

kuin koiran katseessa, kun se veriin pieksettyinä pyrkii isäntänsä jalkoihin. Aluksi koetin estää erilaisia vaikutelmia toisiinsa sekaantumasta, mutta vaikutelmien paljouden takia en voinut saada yksityisiä kuvia painumaan muistiini kyllin selvästi, joten olen pakoitettu esittämään ne vain siinä muodossa, kuin kulloinkin kaikessa kiireessä sain panneeksi havaintoni paperille...

Kuusihenkinen perhe, jonka isä ei kykene olemaan liikkeessä; perheenemäntä keripukissa, suu kokonaan ajetuksissa; kahdella lapsella märkäpäiseitä yli koko ruumiin. Lokakuusta lähtien ei ole ollut ravintoa muuta kuin leipää.

Leski ja kolme lasta. Lasten äiti puolialastomana pitkänään penkillä kuumeenhoureissa; lapset ryömivät savipermannolla kovat leipäkannikat kädessä...

Nämä havainnot panin paperille ensimmäisessä kylässä, mutta sitten lakkasin muistiinpanoja tekemästä, kun huomasin, että sellaista on joka kylässä... Suljen siis silmäni ja annan kaikkien näkemieni kauhujen kulkea ohitseni, niin kuin ne ovat jääneet mieleeni.

Tuossa äiti hengenheitollaan taisteltuaan vämeisiin kovaa puutetta vastaan. Hän on pitkällään penkillä tuvan nurkassa; hänen ohuet, kalpeat huulensa eivät sulkeudu enää, sillä keripukki on jo tehnyt tehtävänsä. Ikenet ovat täynnä isoja punaisia ajettumia. Ohuen vaatekappaleen huonosti verhoamat paljaat sääret ovat paisuksissa ja kiiltävät tummansinertävinä lasimaisesti. Silmät tuijottavat liik-

kumattomina, kysyväisesti: minkä tähden kaikki tämä? Mutta hän kestää kärsimyksensä kohtaloonsa alistuen ja koettaa tarjota siinä ympärillä ryömivälle lapselle rintaansa, josta jo aikoja sitten on viimeinen maitopisara ehtynyt.

Tuolla kasvoiltaan vahankellertävä nälistynyt pikkulapsi, jonka vesistävässä silmissä on haavoittuneen eläimen arka, rukoileva ilme. Kova leipäpala on koskematta hänen vieressään, sillä hän ei siedä sitä pureksia, kun ikenet ovat turvoksissa. Isä selittää, että lapsi ei ole kolmeen päivään syönyt mitään houkutteluista ja uhkauksista huolimatta; ainoana vastauksena kaikkeen on vain: "En voi! En tahdo!" — Lapsi istuu ääneti ja liikkumatonna, sillä lyhyen ikänsä aikana se on jo ehtinyt oppia kärsimään valittamatta.

Ja tuossa on itse talonisäntä sellaisena kuin olen nähnyt hänet satoja kertoja. Hän on kalpea ja kovin laihtunut, mutta vielä niin terve kuin nälkäinen olento voi olla. Rauhattomana hän hääräi yhtämittaa omaistensa ympärillä, jotka sairaana, jopa kuoleman kanssa kamppailen viruvat penkeillä puolipimeässä tuvassa, sillä aikaa kun hän itse on vaipunut surullisiin mietteisiin. Mutta levollisesti ja selvästi hän vastailee kaikkiin kysymyksiin. Joka sanassa vain ilmenee toivoton, hillitty kohtaloon alistuminen: tulevaisuudelta ei voi enää toivoa muuta kuin kuolemaa.

III.

Katsokaamme nyt, mitä itse talonpojilla on sa-
nottavaa oloistaan. Harjkoivin kuvernementin ta-

lonpoikain anomuksessa lausutaan: "Talonpoikaisväestön puute on suuri ja kova, kuten sen elämäkin. Aleksanteri II:n aikana (v. 1861, jolloin maaorjuus lakkautettiin) saatiin kyllä maata, mutta se on nyttemmin käynyt riittämättömäksi, kun väkiluku on lisääntynyt tavattomasti; niillä, jotka saivat silloin maaosuuden, on viisi kuusi poikaa ja näillä puolestaan on jo täysikasvuisia lapsia, jotka kaikki ovat tilattomia"... Vitebskin kuvernementin talonpojat lopettavat laajan anomuksensa seuraavasti: "Jos meidän on elettävä sellaisissa olosuhteissa kuin nykyään, niin 15—20 vuoden kuluttua kuolemme nälkään. Vain Jumala yksin tietää, mitä meidän täytyy syödä varsinkin paaston aikana: keskinkertaisen kaupunkilaisen koira ei söisi sitä, millä monien talonpoikien on tultava toimeen. Keväällä jaetaan useinkin kova leipäkannikka herkkupalana lasten kesken"... Vologdan kuvernementin talonpojat kertovat tilastaan näin Valtakunnan duuman jäsenille lähettämässään evästyksessä: "Köyhyys, joka tekee meistä kerjäläisiä, hallintoviranomaisten mielivalta, maanpuute, mahdottoman suuret verot, oikeudettomuus; tietämättömyys ym. lukemattomat epäkohdat ovat saattaneet meidät, Venäjän maan raatajat, epätoivoon. **Meidän elämämme on vallan sietämätön, mahdoton.** Sydämemme pakahtuu nälkäisen perheemme valituksista". — "Me, Pektengin kyläkunnan lahjoitusmailla asuvat talonpojat emme jaksakaan enää elättää kyläkunnan väestöä nykyään vallitsevan maanpuutteen ja katovuoden vuoksi". — "Pohdittuamme tarkoin tarpeitamme ja oikeude-

tonta asemaamme olemme me, Ustavelin voolostin talonpojat, tulleet siihen yksimieliseen johtopäätökseen, että meidän on mahdoton saada tilaamme paremmaksi, josta kuitenkin riippuu koko valtion menestys, jopa mahdoton tulla kauvemmin toimeen". — "**Emme jaksakaan enempää kärsiä virkamiesten ilkeyttä**", — kirjoittivat Vologdan kihlakunnan talonpojat valtak. duuman jäsenille. — "Vaatikaa, kalliit edustajamme, vapautta ja maata maksuttomasti, yhtäläisiä oikeuksia ja mielivallan poistamista".

Tuskimpa tarvinnee esittää enempiä todistuksia, tullaksemme vakuutetuiksi siitä, että Venäjän talonpoikaisväestön tila on epätoivoinen. Jopa voisimme hyvällä syyllä väittää, että Venäjän talonpoikaisväestö sortuu kokonaan.

Mutta monimiljoonainen kansa ei tahdo hävitä historian näyttämöltä, vaan se taistelee edelleenkin olemassaolonsa ja paremman tulevaisuuden puolesta. Ja onpa joku valonsäde päässyt jo tunkeutumaan talonpoikienkin kolkkoon, ilottomaan elämään. Viime vuosien kuluessa on näet Venäjän maaseudun oloissa tapahtunut jyrkkä muutos. Talonpojat ovat miltei huomaamatta heränneet henkisestä horrostilastaan, heidän ajatuksensa ovat ruvenneet työskentelemään ja näköpiiriin laajentuessa he ovat tulleet selvemmin tajuamaan, että heille tehdään huutavaa vääryyttä, että hallitus suosii herroja ja sortaa kansaa. Ovatpa talonpojat jo ruvenneet melkoisesti harrastamaan myös yhteiskunnallisia ja valtiollisia kysymyksiä. Ja siitä huolimatta, että lukutaito on vielä harvinainen talonpoi-

kien keskuudessa, he koettavat saada selkoa sanomalehti uutisista.

Vuoden 1905 vallankumoukseen saakka sitä vastoin oli talonpoikaisväestön herättäminen ja valistaminen melkein mahdotonta, siksi että talonpoikaisväestö eli täydellisessä pimeydessä tavattoman laajalla alalla ja hallituksen oli onnistunut ankaralla poliisijärjestelmällään eristää maaseutu kokonaan kaupunkien itsetietoisten aineiden vaikutuksesta. Tällöin hallitus vainosi armotta kaikellaisia valistusseurojakin, eikä vain vallankumouksellisia järjestöjä. Ainoastaan vapaamieliset semstvit saivat jotakin tehdyksi luvallisen kansanvalistuksen alalla.

IV.

Vuosien 1905—1907 vallankumouksellinen liike maaseudulla oli jo suoranaishenä jatkona kaupungeissa vauhtiinsa päässeelle vallankumoukselliselle liikkeelle. Siihen saakka jälessäollut maalaisväestö lähti näet Venäjän vallankumouksen etujoukon, kaupunkien itsetietoisten aineiden perästä.

Vuoden 1905 alusta alkaen tulivat talonpoikaislevottomuudet päiväjärjestykseen laajaperäisen metsänhakuun, murhapolttojen ja kartanoiden ryöstöjen sekä lakkojen muodossa ja levisivät niin laajalti, että saman vuoden syksyyn mennessä ne ulottuivat 62 Europan Venäjän kihlakuntaan (Itämeren maakunnat, Puola, Donin alue, Astrahanin, Orenburgin, Vjätkan ja Pensan kuvernementit pois-

luettuina), joka määrä on 14 % Europan Venäjän kihlakuntien luvusta. Pääasiallisesti levottomuudet ilmenivät lakkojen muodossa. Syksyn kuluessa talonpoikaisliike paisui yhä enemmän ja enemmän, niin että se käsitti kokonaista 140 kihlakuntaa, Itämeren maakunnat poisluettuna. Virolaisten tietojen mukaan ryöstettiin ja poltettiin silloin n. 2,000 kartanoa ja suurtilallisten vahingot nousivat ainoastaan 19 kuvernementissa 28 miljoonaan ruplaan.

Huhtik. 1906 tuli suurtilallisten kartanoiden poltot ja ryöstöt taas tavallisiksi, ulottuen tällä kertaa 10 kihlakuntaan. Saman vuoden kesä- ja heinäkuussa hävitettiin paljon kartanoita eri tahoilla. Vuoden lopussa levottomuudet vähäksi aikaa taukosivat, mutta seuraavana vuonna taasen syntyi uusia melskeitä sen johdosta, että talonpojilta kiskottiin veroja väkisin, ja talonpojat puolestaan ryöstivät kartanoiden viljavarastoja.

Aikoessaan ryöstää kartanon, talonpojat tavallisesti lähettivät aikasemmin sanan kartanonomistajalle, jopa joskus miesjoukko kävi ennakolta tarkastamassa, mitä kartanossa oli otettavaa, ja sitten ilmoittivat sen omistajalle, milloin tullaan ryöstämään. Määräpäivänä talonpojat antoivat ensin toisilleen merkin, sytyttämällä lähellä kartanoa tuleen pitkän riuvun nenään pistetyn olkitukon tai niinimaton (Kerran (Romanofhassa) annettiin merkki hätäkelloa soittamalla.) sitten kokoontui koko joukko hevosineen, rattaineen kartanoon. Joskus tuli väkeä 500—700 hevosella. Kaiken varalta ampuivat talonpojat ilmaan muutamia laukauksia, jonka jäl-

keen vasta he ryhtyivät työhön: mursivat aittojen lukot ja tyhjensivät rattailleen viljavarastot, sallien kartanonisännän tai pehtorin katsoa syrjästä, kuinka omaisuutta tasailtiin. Kuitenkin he eivät ryhtyneet näiden kanssa mihinkään selittelyihin. Etupäässä kelpasi ryöstäjille vain vilja, muista tuotteista he eivät tavallisesti huolineet. Väkivaltaa he eivät harjoittaneet, vaan koettivat käyttäytyä hiltitysti, säädyllisesti ja poistua rauhallisesti suoritettuaan tehtävänsä. Mutta ei aina voitu välttää ikävyyksiä. Sillä kireiden välien vallitessa ja väkijoukon kiihdyttyä, varsinkin väkijuomain vaikutuksesta, pääsivät hurjat vietit joskus valloilleen ja silloin hävitettiin kaikki, mitä eteen sattui ("Ruskija Vjedomosti" 3 p. maalisk. v. 1905).

Epäilemättä oli kartanoiden ryöstöjen ja murhapolttojen syynä lähinnä se kiukku, joka vuosien kuluessa oli yhä enemmän ja enemmän paisunut hirveätä nälkää ja kurjuutta kärsineen ynnä ylenmääräisen verotaakan alla peräti köyhtyneen talonpoikaisväestön sydämissä.

V.

Mille kannalle sitten hallitus asettui talonpoikaisliikkeen suhteen? Niin, poikkeuslakeihin nojautuen kenraalikuvernöörit ja kuvernöörit julkaisivat "pakollisia määräyksiä", joiden perusteella tulivat sotalakien mukaan tuomittaviksi kaikki ne, jotka tunkeutuivat omavaltaisesti suurtilallisten kartanoihin, anastivat heidän maitaan tai tekivät

heille joitakin vaatimuksia uhaten väkivallalla, jollei niihin suostuttaisi, tai myös vastustivat joukolla hallintoviranomaisia, sotaväkeä, poliiseja ym. esivallan edustajia

Saivatpa myös levottomuuksia tukahduttamaan komennetut kenraalit mitä laajimmat valtuudet, m. m. oikeuden panna tarvittaessa käytäntöön kenttä-sotaoikeudenkin. Tämän vuoksi Tambovin varakuvernööri Bogdanovitsh antoi piiripoliisipäällikkö Lamanskille neuvon "ottaa vähän vankeja, mutta ammuttaa sitä enemmän". Lamanskij taasen käski alempien poliisiviranomaisten "toimia tulella ja miekalla väkaumuksistaan huolimatta. Mitä enemmän he surmaisivat kapinoitsijoita, sitä enemmän he pääsisivät ylempien viranomaisten suosioon. Hellätuntoisuus siis pois!"

Moskovan kapinan tunnettu kukistaja, kenraaliadjutantti Dubasov julkaisi määräyksen, jossa sanottiin, että "jos kyläkunta tai vaikkapa jotkut kuntalaiset rohkenevat toteuttaa uhkauksensa (s. o. panna toimeen levottomuuksia sotaväen poistuttua paikkakunnalta), niin sellaisten kyläkuntien asukkaat surmataaan ja heidän omaisuutensa hävitetään".

Ja on huomattava, että noita hallintoviranomaisten julmia määräyksiä noudatettiin tarkoin käytännössä.

Rankaisuretkikunnat kulkivat kylästä kylään, levittäen kaikkialla kauhua turvattoman talonpoikaisväestön keskuudessa.

Venäjän vllankumous on tukahdutettu ja voitetaan riemuitseva taantumus on ottanut tunnussa-

nakseen "divide et impera", (ja'a ja hallitse eli ha-
jota, voidaksesi kukistaa,) jota se koettaa parhaim-
pansa mukaan toteuttaa.

A. Morosoff.

Yhdistyksiemme rientoja

Chardon, Ohio

Chardonin S. S. osasto perustettiin 4 p:nä elokuuta 1908. Sitä ennen kokoontuttiin Nuija klupin nimellä, mutta kun kansalaistemme luku lisääntyi paikkakunnallamme, muutettiin sen toiminta sosialistiosaston nimelle. Jäsenluku ei ole päässyt kohoamaan kovin korkealle, noin 20 paikoille. Syynä on sekin, että paikkakunnallamme asustaa ainoastaan 30—40 suomalaista, eikä nekään kaikki tunne mitään velvollisuutta sosialismia kohtaan.

Osastomme, niin pieni kuin se on ollutkin, on ostanut puoluelehtien osakkeita: **Raivaajasta** 12, **Työmiehestä** 1:den ja Työväen Opistolta 2.

Puoluelehtiä tulee paikkakunnallemme: **Raivaajaa** 14, **Säkeniä** 6, **Työmiestä** 3, **Toveria** 1 ja **Työkansaa** 2 kpl.

Työolojen epävarmuus on pakoittanut suurimman osan osastomme jäsenistä muuttamaan pois paikkakunnalta, jonka tähden osastomme toiminta lakkautettiin toistaiseksi viime syyskuussa, mutta alamme taas uudella innolla kunhan olosuhteet sen sietävät.

J. L—g.

Waukegan, Illinois

Osasto täällä on ollut vilkkaassa toiminnassa jo parin vuoden ajan. Jäsenluku on kasvanut parissa vuodessa noin sadalla kolmellakymmenellä uudella jäsenellä. Osastossamme toimii alaosastoina näytelmäseura, ompeluseura, sekakööri ja voimisteluseura sekä huvitoimikunta. Myöskin on osastolla lainakirjasto. Lukutupaa ei ole voitu perustaa tilan ahtauden takia. Nyt ollaan kovassa hommassa oman talon valmistamiseksi. Lotti on ostettu ja rahaa kassassa tuhannen taalan paikkeilla. Puoluelehtiä tuli vuoden 1908 lopussa: **Työmiestä** noin 40, **Raivaajaa** 20, **Toveria** muutama. Puhujat on hyvin koettaneet sivuuttaa paikkakuntaamme. Niissä tilaisuuksissa, kun on puhujia ollut, on yleisöä ollut kohtalaisesti. Osaston jäsenluku on nyt noin 180.

—n.

S. S. Osasto Dekalbissa, Ill.

Ensimmäisiä sosialismin tienraivaajia tällä paikkakunnalla ovat olleet toverit: M. Johnson, M. Sepälä, J. Hoaglund, A. Kautonen ja John Niemelä ym. Sanomatta on selvää että vastustaminen tätä aatetta kohtaan on ollut pimeän typerää ja surkean ennakkoluuloista. Ensi kerran sosialistiosasto perustettiin paikkakunnallemme vuonna 1904. Perustavina jäseninä ovat olleet alussa mainitsemani henkilöt. Osasto ei ole voinut ensi kerralla pitkältä elää, vaan on sen henkilöiden paikkakunnalta poismuuton takia täytynyt lakata toimintansa. Jonku ajan kuluttua on se aina herätetty eloon, nyt viime yrityksellä on se jo kehittynyt sylilapsesta tarkkanäköiseksi ja muuten hyvin elovoimaiselta uhkavaksi nuorukaiseksi. **Viimeinen** yritys on kiihkeä oman talon hankkiminen mahdollisimman pikaisesti. Tämä se panee porvarit ulisemaan. Muuten ei joukkomme ole vallan hulikaani-sosialisteja. Sitä on todistamassa sekin seikka, että esim. puoluelehtiä tulee osaston jäsenlukuun verraten runsaammin kun yhteenkään Illinoisin toisiin osastoihin. Siihen on minulla varmat tiedot. Sekä useammalla tovereistamme on toistasataan nidokseen nouseva oma kirjasto. Alaosastoja ei vielä osastollamme ole, vaan tästä pulmasta toivomme pääsevämme kunhan me saamme töllyn itsellemme.

T. B.

Rockport, Mass.

Osastomme on perustettu (itsenäiseksi) 29 p. elokuuta v. 1902; yhtynyt Imatraliittoon 2 p. lokak. v. 1903; yhtynyt sosialistipuolueeseen 28 p. jouluk. v. 1905. Oma talo valmistui 17 p. lokak. 1908 ja sen arvo on \$5,000.00; velkaa on osastolla \$3,615.00 ja puhdas omaisuus \$1,385.00. Osakkeita **Raivaajasta** on osastolla 10 kpl.

Alkaessamme omantalon rakennuspuuhiin oli osastossa jäseniä 14. Viimeisen vuoden ajalla on jäsenluku vaihdellut 40:tä—80:een, johtuen paikkakunnalla vallitsevista työsaantimahdollisuuksista. Muuten on viime aikoina yleinen mielipide huomattavasti alkanut kääntyä sosialismille suosiolliseksi, joten on syytä läheiseltä tulevaisuudelta toivoa täydellistä sosialistisen maailman katsomuksen voittoa.

Rockportin S. S. osaston puolesta,
E. Jolikko.

Gardner, Mass.

Edelliseen Raivaajan vuosijulkaisuun ovat osastot lähettäneet (myöskin paikkakuntamme osasto) seikkaperäisen kertomuksensa niistä ajoista alkaen, kuinka osasto on perustettu, joten nyt ei liene tarvis muuta kuin jatkaa siitä eteenpäin.

Viimeisien 10 kuuk. ajalla on koetettu rimpuilla eteenpäin samalla tavalla kuin ennenkin, kuitenkin mitään suurempaa aikaan saamatta, mutta ne-

kin pienet tulokset pitemmän ajan perästä yhteen laskettuna voivat tehdä paljon yhteistyömme yhteisessä tuloksessa.

Nykyinen osaston jäsenluku on 87 henkeä.

Taloudellisen puolen numerot ovat seuraavat:

Omaisuus:

89 osaketta Raivaajan kust. yht.	\$445.00
7 osaketta Työmiehen kust. yht.	70.00
24 Osuuskaupasta	120.00
Lainattu velkak. vastaan	216.00
Tonttimaan arvo	550.00
Kirjasto, 220 nidosta, arvo	200.00
Urkuharmooni ym. kalusto	50.00

Yhteensä \$1,651.00

Velkoja:

Otettu lainaksi velkakirjoja vastaan \$192.00

Tulot 10 kuuk. ajalla	\$1,574.00
Menot 10 kuuk. ajalla	1,214.80
Kassa	\$359.84

Yhdistykseen on myöskin liittynyt soittok. "Ah-ti" ja V. & U. seura "Into".

Yhdistyksen toiminta muutoin yleensä on ollut laimean puoleista, syystä kun ei ole vielä vakituista paikkaa jossa olisi voinut toimia, niinkuin toimia pitäisi. Vieraat epämukavat huoneet, sekä niitten korkea vuokra on kai vienyt toimintahalun. Mutta kaikkien epämukavuuksien ja vastuksien poistamiseksi on päätetty hommata oma talo, johon on maa jo ostettu. Sen eteen koetamme ponnistella niin-

kauan kuin en päämäärämme saavutettu. Varsinkin alussa on näyttänyt olevan siihen hyvä innostus, vapaehtoisina lahjoina on jo koottu rakennusrahaan liki tuhat dollaria. Siis ehkä jo ensi vuotena näillä ajoilla veisaamme omassa talossa —. Seuraavaan Raivaajan vuosijulkaisuun voimme lähettää sisältörikkaamman toimintakertomuksen ja vielä sen kaunistettuna oman talon kuvalla.

Maynard, Mass.

Allekirjoittaneen toimeksi annettiin piirtää pikuhavannoita Maynardin S. S. osaston toiminnasta. Kerrottavaa olisi paljonkin, sillä siksi vaiherikas on ollut osaston toiminta.

Vuoden 1908 lopussa oli osastossa jäseniä ainoastaan 64. Sanottu vuosi oli ankara paniiki vuosi täällä Maynardissa, joka pakoitti suurimman osan osaston jäseniä jättämään tämän rakastetun nälkätalven ja etsimään leipäänsä muilta markkinoilta. Kevät-talvella v. 1909 alkoi työnteko vähäsen vilkastua ja samassa myöskin suomalaisten lukumäärä lisääntyä sekä myös osaston jäsenluku kasvaa ja toiminta vilkastua, joten nyt tätä kirjoittaessa on osastossa jäseniä 112.

Viime huhtikuun alkupäivinä alettiin rakentaa osastolle omaa taloa. Työtä ja vaivaa on osaston jäseniltä vaadittu. Myöskin on saatu niittä pettymyksiä sekä pikku tuhmuuksiakin on täytynt kes-

407
tää. Loppujen lopuksi kuitenkin asiat on sillä tollalla että oma talo valmistui marraskuun alussa ja maksaa \$6,000.00.

Edellä kerrottu rakennuspuuha on kuluttanut siksi paljon osaston voimia että monta muuta työtä jotka olisi ollut sosialistisen osaston velvollisuus tehdä, on jäänyt heikommin tehdyksi. Puolueleh-tien tilaajamäärä on sentään saatu kohoamaan muutamalla kymmenellä.

Raivaajan osakkeita on kuluneen vuoden ajalla lunastettu 29 kpl., joten osasto omistaa niitä kaikkiaan nyt 109 kpl., sekä omistaa osasto 2 obligatsioonilainaa Raivaajan kustannusyhtiöön.

Osaston toimesta on perustettu osaston yhteyteen näytelmäseura, voimisteluseura, lauluseura ja ihan viimeiseksi syntynyt oma soittokunta, joka perustettiin elokuun viimepäivinä 10 jäsenellä. Sittemmin siihen sulautui paikkakunnalla ennen toiminut ja kaikkialla täällä Idän valtioissa hyvin tunnettu torvisoittokunta Imatra. Imatra yhtyi kimp-suineen kampsuineen osaston soittokunnaksi vanhoillisten ijäiseksi murheeksi ja harmiksi.

Osaston tositoimesta laittamat iltamat, juhlat, esitelmätilaisuudet ym. ovat saaneet aina yhä suurempaa ja suurempaa kannatusta osakseen.

Omaa kirjastoa ei osastolla ole. Osasto on aikoinaan joutunut täälläolevan yhteisen kansankirjaston hoitajaksi. Tässä kansankirjastossa on hyvin paljon tietenkkin kirjastoa erustaisissa jo ostet-

tu sellaista romukirjallisuutta, joka ei vastaa nykyajan tarpeita, mutta on siinä osalta jo hyvää nykyaikaistakin kirjallisuutta.

Kalle Leivo.

SIIRTOLAISLUKUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET
Turun Yhteisö
KUNNAN TUOKU 50 17536

Syksyn lapsi

Syys usvassa synnyin ma maailmaan
Ja syksyssä kulkee mun tieni,
Syys mulle ain' kutovi verkkojaan,
Siks' mulla on syksyinen mieli!

Ah, oisinpä lapsi ma keväimen,
Kai onnesta laulella saisin!
Kevätlauluni silloin ma suloisen
Onnenliekkynä kaiuttaisin!

Lempi Louhilinna,

4.07

**Suomalaisen sosialistijärjestön edus-
tajat edustajakokouksessa
Hancockissa Mich., 1909**

(Kts. kuva.)

Takarivi: J. Niemelä, F. J. Syrjälä, Reino Sa-
lo, M. Hendrickson, H. Louko, O. Arlund, K. G.
Tuura, A. Ojanen, A. Hautamäki, K. Alatalo ja K.
Erickson.

Toinen rivi ylhäältä: A. Pitula, L. Laine, E. V.
Pitkänen, T. Hiltunen, K. Koski, J. T. Lassila, J.
Toppari, V. Riippa, Wm. Reivo, J. O. Olin, J. Lehto-
vaara, M. Herneshuhta, A. Pekkola, A. O. Sarell, I.
Alanko, S. O. Muuttonen ja M. N. Hill.

Kolmas rivi ylhäältä: E. Perttunen, V. Watia,
E. Savela, V. Hedman, F. Aaltonen, J. Kiviniemi,
I. O. Peurala ja John Korpi.

Eturivi: E. W. Björklund, S. Hautaniemi, Hilda
Sikanen, G. Pursi, K. Helander ja K. Lindström.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET
Turun Yliopisto
20500 Turku 50 ☎ 17536

